

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bardak altlığı,
defter ve poster
hediyeli

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun. Temmuz 2018 Sayı: 34 Fiyat: 8 TL

Şükrü Erbaş
Zülfü Livaneli
Ercan Kesal
Barış İnce
Umay Umay
İsmail Saymaz
Nevşin Mengü
küçük İskender
Latife Tekin
Altay Öktem
Deniz Durukan
Lale Müldür
İrfan Değirmenci
Otisabi
Ayşen Şahin Aksakal
Şermin Yaşar
Emre Kongar
Haydar Ergülen
Evrin Kuran
Esin İris
Gökhan Horzum
Yasemin Sakallıoğlu
Ali Deniz Uslu
Zafer Köse
Mustafa K. Erdemol
Orhan Aydın
Pınar Ergün
Vardal Caniş
Sedef Orman
Nevzat Can Ünsal
Y. Emre Ceren
Derya Aydoğan
Selin Kalkan
Meral Çınar
Yaşar Morpınar
Alpay Erdem
Önder Abay

Bir kez kendi içindeki insanı
anlamış olan bütün insanları anlar.

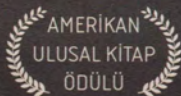
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

STEFAN ZWEIG

"Yazılmış en iyi bilimkurgu romanı.
İlk okuduğumda, yarattığı dünyayla
kâbuslar görmeme sebep olmuştu."

— MARGARET ATWOOD

/ithakiyayinlari

/ithakiyayinlari

/ithakiyayinlari

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Menmet Ali & Akşamsefasi

İnternet Satış: www.ithaki.com.tr

Genel Dağıtım PUNT

Kendi olarak anılmak isteyen bir yazar:

Tomris Uyar

"Sevginin yalnızca bir duygu olmadığını, bilgi de gerektirdiğini kendimden biliyorum. Sevgi-savurganlığım yüzünden habire su vererek çürüttüğüm kaktüsler hâlâ aklımda."

"Neredeyse herkesin edebiyatla ilgili olduğu" bir ailenin çocuğu olan Tomris Uyar 15 Mart 1941'de doğar. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi'nde gazetecilik okur. Genç yaşlarında, yazar olmaya karar vermiştir, bu yıllarda aynı zamanda çeviri yapar. Papirüs'te yer alan eserleriyle adını duyurur ve 1969 yılına kadar R. Tomris imzasıyla yazan Tomris Uyar'ın ilk çevirisi Şekerdan Bebek 1962 yılında Varlık'ta, ilk öyküsü Kristin ise 1965 yılında Türk Dili'nde yayımlanır. Sonrasında da öyküleri, denemeleri, eleştiri ve günlük yazıları ve çevirileri Türkçe edebiyatın önemli dergilerinde yayımlanmaya devam eder. Aslında ilk öykü kitabı Suya Yazılı basılmayı beklerken 1967 yılında çıkan yangında yok olur. Bu talihsiz olaydan sonra ilk kitabı İpek ve Bakır 1971 yılında yayımlanır. Daha sonra 1973'te Özdeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi, 1975'te Diziboyu Papatyalar, 1979'da Yürekta Bakağı, 1981'de Yaz Düşleri Düş Kışları, 1983'te Cecegezen Kızlar, 1985'te öykülerinin derlenmiş halde bulunduğu Rus Ruleti/Dön Ceri Birak, 1989 yılında Yaza Yolculuk, 1990'da Sekizinci Günah, 1992'de Otuzlann Kadını ve gençlik öykülerinden oluşan bir derleme olan İki Yaka İki Uç, 1997'de Aramızdaki Şey, 2002'de de son eseri Güzel Yazı Defteri yayımlanır. Öykülerine ek olarak günlükleri farklı yıllarda farklı isimlerle yayımlanır. Derlemeleri ve çevirileri de devam eder. Oldukça üretken olan yazar 1980 ve 1987 yıllarında Yürekta

Bukağı ve Yaza Yolculuk kitaplarıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı almaya hak kazanır. 2002 yılında da GüzelYazıDefteri ile Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü alır. Aynı zamanda çeviri ödülleri de vardır. 2003 yılında kanser nedeniyle hayatını kaybeder.

"Sabahları yataklardan kolay kalkamıyor, akşamları sofralarda uzun süre oturulmıyordu. Bir gazete haberi, bir fotoğraf yaşamayı haksız kılıyordu. Sevişmenin sonunda, büyük can boşluğuna düşmeden kalakalıyordu sevgililer. Anaların çocuklarını okşayan ellerinde korku okunuyordu. Kimse, bir gün sonrası kestiremiyordu. Öldürülenler, pusuya düşürülenler, kaçınanlar, kan davası güdenler, soyunlarla soyulanlar ve bekçilerle veznedarlar, basılı kâğıtlara geçtikten hemen sonra gerçekliklerini yitiyorlardı. Yaşanılan acılar, büyük bir hızla simgesel acılara, okunulan, düşünülen, yazılan acılara dönüşüyordu. Toplu bir sanrı gibiydi, olmazdı, bir sürçmeydi sanki."

Bunca kitabı, çevirisi, öyküsü olan bir insan şunun sevgilisi, öbürünün karısı, bilmem kimin gelini diye anılmaktan hoşlanmazdı herhalde. Kendisi de 2002 yılında bir röportajında "Kendime bir ilham periliği vehmedecek kadar komik bir insan değilim tabii" diyor. Türkçe edebiyata böyle emek vermiş bir yazarın kitapları, öyküleri, çevirileri hakkında konuşmak, yazmak ve düşünmek onun yazınına ve varlığına daha uygun olacaktır elbette.

Kurgu eserlerinde öykü türünün dışına çıkmayan Tomris Uyar bu türü "dünyayı anlatma, görme biçimine en uygun dal" olarak görür. Öykünün büyük bir disiplin gerektirdiğini düşündüğü için de bu konuda oldukça özenlidir. Ona göre öykü telaşı kaldırmaz, bir anda yazılamaz. Sait Faik'ten ve Çehov'dan etkilenmiştir. Sanatın bir kurgu olduğuna inanır, öyküde bir dünya yaratıp okuru oraya çağırır.

"Yazma isteği; anında yaşamak, biryle konuşmak, bir konuyu ağırlamak, yani çevremi görmekten, gözlemekten alıkoymuyor beni. Dışarda sürüp giden büyük hikâye'ye kapıyı kapayıp onu hikâye etmekten yana değilim."

Babaannemin koyunu

“Kapının sürgüsünü çekmesiyle oda aydınlandı. Boynundan duvara eski bir iple bağlanmış ak koyunla Bediyanâ göz göze geldikleri an, ikisinin de birbirine kanı kaynadı.”

Oyl dedem, Kurban Bayramı için tek başına koyun kesmeye karar vermiş ve günler öncesinden Askoroz'daki kurban pazarından aldığı koyunu, boynuna doladığı iple sürükleye sürükleye eve getirmişti. Evham ölçüsündeki temizliği ile bilinen Bediyanâ, koyunu görür görmez yatağa düştü.

Biz torunları, adı Bedriye olan babaanneme 'Bediyanâ' diye sesleniyorduk. Ve bizden ötürü Bediyanâ'nın gelinleri ve hatta komşularımız da böyle hitap eder olmuştu babaanneme.

Bediyanâ, odun sobasının yanına serdiği yataktan, başına kat kat sarıldığı havlular arasında dedeme ilenerek, "Corbagorun oğlu. Şimdi evün her tarafı koyun kokacak!" diyordu. Dedem geri adım atacak adam değildi. Koyunu aile apartmanımızın bahçesindeki, alet edevat koyduğumuz tek katlı odaya bağlayıp gitti.

Koyun bir gün boyunca odanın kapısının açılmasını ve aydınlığa çıkmayı bekledi. Koyunun yardım dil eden meyleşikleri karşısında inat kaleleri yıkılan Bediyanâ, sonunda merhametine yenik düştü. Havluları başından çıkarmadan sokağa indi. Komşular duyacak şekilde, "Bacım anam, şimdi ne'ydin? Mübarek, sanki benden su istir" diye sızlandı. Bir süre dolanıp odanın kapısına vardı. Kapının sürgüsünü çekmesiyle oda aydınlandı. Boynundan duvara eski bir iple bağlanmış ak koyunla Bediyanâ göz göze geldikleri an, ikisinin de birbirine kanı kaynadı.

Bediyanâ, Rize'ye göçmeden önce Erzurum'da koyun otlatıp sağdığı ve tezek yapıp tandırda yaktığı günlere döndü. Sabahları eliyle avuç avuç tuz vererek, koyunu uyandırır. Arap sabunuyla yıkayarak, hayvanı temizledi. Mahallenin çayırılarında ve deresinde gezdirip doyurdu ve su içirdi.

Birkaç gün sonra koyunun boynundaki ipi söküp attı. Birbirlerine o kadar alışmışlardı ki Bediyanâ,

beşinci kattaki evine gitmek üzere apartmanımızın merdivenlerine yöneldiğinde koyun da ardı sıra basamakları çıkıyordu. Bediyanâ'ya gelince... Tezek kokusundan söz etmez olmuştu. Sanki koyundan değil de, bir arkadaşından bahsediyordu. "Ecebe aç midir?" diyordu. "Suyi bitmiş mi?" diyessaatte bir odaya iniyordu. Gecen balkona çıkıp koyunun meyleyip melemediğine bakıyordu.

Günler bir telaş içinde geçti.

Kurban Bayramı'nın arife günü Bediyanâ, dedeme "Hacı" dedi, "gel biz bu mübareği kesmiyecek. Yenisini alalım." Dedemin bir koyun daha alacak parası yoktu. Hoş, olsa da, Erzurumlu bir hamal olan dedeme, koyunla insanın birbirine böyle bağlanabilmesini anlatmak mümkün değildi. Dedemin "Ne diyersen? Deli deli olmal!" dediği gün Bediyanâ, bir kez daha yatağa düştü. Başına kat kat doladığı havlular arasında evladını kaybetmişçesine inleyip beddualar etti. Sabaha dek ağladı, ağladı...

Bayram günü dedem, ne kadar dil döktüyse de Bediyanâ'yı yataktan çıkması ikna edemedi. Tek başına koyunu odadan alıp bahçeye sürükledi. Gözlerini bezle bağladıktan sonra yere yatırdı. O an, Bediyanâ'nın bulunduğu beşinci kattaki çıkırcıkla işitiyordu. Koyunun ardından Bediyanâ, tarifsiz bir acı çekiyordu.

Bediyanâ günler sonra yataktan çıktığında bile dedeme kızgınlığı geçmedi. Kurbanlık koyunun etlerini evine ve mutfağına sokmadı. Elini bile sürmeyi reddettiği etleri komşulara dağıttı. Tezek kokusundan kaçarken kan kokusuna tutulmuştu.

Doğrusu bayram, dedeme de zehir oldu. Bana da...

Dedemin kurbanı kestiği gün başucunda ben vardım. Dedem, mübarektri diye, işaret parmağının ucunu kan gölüne batırıp alnının ortasına dokundurdu. Silinen kan lekelerinden geriye, burnumun ucuca acı bir hatıranın keşif kokusu kaldı.

Bir daha hiçbir Kurban Bayramı'nda elimi ete sürmedim.

Rivayet o ki Cennet'i hak eden Müslümanlar ahirette Sırat Köprüsü'nden, hayattayken kestikleri kurbanların sırtına binerek geçecekler. Eminim ki Bediyanâ, bunu reddedecektir. O, ak koyunu sırtına alıp Sırat'tan yürüyecektir.

Arkalarından, ellerini belinde bağlamış bir halde, dedem gelecektir.

Ben mi?

İhtimal, alnımdaki kan lekesi ile onların şahidi olacağım.

Zamanında çok
şışirilen ama sonra
unutulup giden
yazarlar olduğu gibi,
kuşaktan kuşağa
aktarılanlar da
var ve bu yazarlar
dünyamızın belleğini,
kültür mirasını
oluşturuyor.

Ne okumalı?

ZÜLFÜ LİVANELİ

Eskiden gazeteler ve "mecmua"lar, ünlü kişilere şöyle bir soru sorarlardı: "İssiz bir adaya düşseniz, yanınızda götürmek isteyeceğiniz üç kitap ne olurdu?"

Şimdi evrende issiz ada kalmadığı ve kalsa bile oraya düşecek kişinin Iphone, Ipad gibi araçlarından kitaplara sıra gelmeyeceği için böyle sorular sorulmuyor.

Buna karşılık "okunacak kitap listesi" isteyen okur sayısında da bir artış var. Bu bir çelişki gibi görünebilir ama değil. Gençler bu soruyu yazarlara yöneltiliyorlar; bizim edebiyat notlarına da ısrarla böyle sorular geliyor.

Edebiyat notlarını bu konuya ayırmak istiyorum ama bir kez daha belirtim ki bu özel bir listedir, sadece benim zevkimi yansıtır. Çünkü sanatta, spor gibi ölçülebilecek başarılar yoktur. Hiçbir romanı, filmi besteyi; 100 metre koşularının sonuçları gibi değerlendiremezsiniz. Belki zaman öleği kullanılabilir. Zamanında çok şışirilen ama sonra unutulup giden yazarlar olduğu gibi, kuşaktan kuşağa aktarılanlar da var ve bu yazarlar dünyamızın belleğini, kültür mirasını oluşturuyor.

Bu yazıyı yazarken, 2007 yılında Amerika'nın en büyük kitapçı zinciri olan Barnes And Noble'in, 2006 yılında bana yönettiği sorulardan ve verdiğim cevaplardan yararlanacağım. Çünkü o tarihten bu yana düşüncem değişmedi.

Bu söyleşinin aslını görmek isteyenler şu linkten ulaşabilirler:

<http://www.barnesandnoble.com/writers/writerdetails.asp?cid=1649382>

Barnes and Noble: Hayatınızı ve bir yazar olarak kariyerinizi etkileyen en önemli kitap hangisidir?

Livaneli: Ernest Hemingway'nin bütün eserleri, özellikle de İhtiyar Adam ve Deniz (İhtiyar Balıkçı) hayatımı ve kariyerimi büyük ölçüde etkiledi. Çünkü Hemingway'i çocuk yaşlarımda okudum ve hemen benim idolüm haline geldi. Onu sadece bir yazar olarak değil, dünya gençliğinde uyandırdığı macera duygusu nedeniyle de çok sevdim. İhtiyar Adam ve Deniz'i birçok kez okuduktan sonra bazı bölümlerini ezberlemiştım. Yazar olmaya ve onun gibi maceralarla dolu bir hayat sürmeye karar verdim.

Ankara'daki baba evimden, odamın duvarları sinema ve müzik starlarının değil, Hemingway'nin resimleriyle doluydu. Onun hakkındaki yazılan bütün biyografileri okudum. Her cumartesi, Ankara'daki Amerikan Kütüphanesi'ne gider, gazetelerde onunla ilgili yeni bir haber olup olmadığını araştırırdım. Bende ki Hemingway etkisi o kadar büyüdü ki 16 yaşına bastığım yaz, aileme haber vermeden bir balıkçı köyüne gittim. Balıkçı teknelerinde çalışmaya başladım. Geceleri teknede, başımın altına kitabı koyarak yatıyordum. İki ay sonra ailemin yanına döndüm ama artık kesinlikle bir yazar olacağımı biliyordum.

BN: Sizin için en önemli on kitaplar hangileridir

ve onları özel kılan nedir?

William Faulkner, Ağustos Işığı

Faulkner'in Ağustos Işığı'nı gençliğimde okudum ve bu kitabın hayatımı değiştirebileceğini hissettim. Roman, yerel bir cinayeti evrensel bir trajedi boyutuna yükseltiyor ve okuda, bu olayın her yerde, her zaman olabileceği yönünde bir kimlik duygusu uyandırıyor. Eski Ahit'i hatırlatan arkaik bir hava yaratmasına rağmen, son derece modern bir roman kalitesine sahip. Faulkner, gün ışığında geçen sahnelerde bile gölgeli bir atmosfer yaratmayı biliyor ve böylece bilincimizin karanlık ve gölgeli yapısını temsil ediyor. Şunu da söylemem gerekir ki bir yazar olarak, Faulkner'in etkisinden kurtulmak için epey uğraştım.

19. yüzyılın roman geleneğindeki bazı karakteristiköğelerin, 20. yüzyıl Amerikan romanına taşınmış olduğu görüşündeyim. Dostoyevski, Tolstoy, Turgenyev ve Faulkner, Caldwell, Steinbeck arasında benzerlikler buluyorum.

Dostoyevski, Suç Ve Ceza

Bu romanda en çok hoşlandığım şeylerden biri, Dostoyevski'nin St. Petersburg'u (anlatmadan) anlatışı. Şehir, karakterlerin iç dünyasını yansıtır. Raskolnikov'un işlediği cinayetten dolayı duyduğu vicdan azabı ve itirafırları da beni derinden etkiledi. Bugün suç işleyenlerin çoğu, bu suç gizli kaldığı sürece rahatça hayatın keyfini çıkarmaya devam ediyor. Bu açıdan Dostoyevski'nin, insan kalbini idealize ettiği söylenebilir. Yine de bu durum, insan psikolojisinin derinliklerini analiz etmeyi önemseyen bu büyük yazarın, romanın sonunda bir umut ışığı göstermesi ile açıklanabilir.

Binbir Gece Masalları

Doğu edebiyatının bu şaheseri, birçok hikâyeyi iç içe geçiren labirent şeklindeki yapısıyla, dünya

BİLGİ'de ilk gün

Hayalini kurduğumuz günler başladı,
artık dört yanlı bir doğruya götürmüyor.
Doğruları bulmak için
denemek gerek, ezberlemek değil.

Kopyala yapıştır yok mu,
tahtaya kalkıp formülleri sıralamak, yok mu?
Yani süper kahraman mıyız biz?

Kahraman değiliz ama
artık deneyebiliriz, görerek,
yaşayarak öğrenebiliriz.

Nasıl mı?
Mesela hukuk öğrencisiyiz, Hukuk kliniğine gideceğiz...
Burada gerçek mahkûmlarla karşılaşacağız.
Onlara yardımcı olacak, danışmanlık vermeyi
öğreneceğiz.

Ya da RGB stüdyolarında,
bir TV programının
her aşamasının
sorumluluğunu
alabileceğiz.

Parmaklarını yiyecekler Gizem.
Bu arada üç beyaza düşman,
tüm dünyaya dost olsak mı?

Yönetmenim Can Manay'ın
bardağındaki su bitmiş,
doldurayım mı?

Tuzu uzatır mısın?
Gastronomi dersinde
okul personeline
a-la-cart menü
hazırlıyoruz da...

E öyleyiz zaten.
1 Milyona yakın öğrenci de arkadaşımız
olacak.

O ne demek?

İstanbul Bilgi Üniversitesi,
Laureate International Universities Network"ün
Türkiye'deki ilk ve tek üyesi.
5 kıtada 40 üniversitede
dönemsel projelere katılabileceğiz.
Farklı kültürlerden pek çok arkadaşımız olacak.

Zaten stresli bir yıl geçirdik hep
eğitimden konuşuyoruz,
biraz başka şeylerden mi konuşsak Gizem,
ne bileyim hayattan mesela?

Hayattan konuşuyoruz ya zaten.
Hayallerimizden, yeni bir yaşamdan... İlgili alanlarımıza göre pek çok
öğrenci kulübüne katılabileceğiz mesela...İhtiyacı olan köy okullarına
kütüphane kuran Hayaller Kuruyoruz var bir de...
Quidditch bile oynayabileceğiz düşünsene?

Harry Potter gibi mi?

Artık o
senin hayal gücüne kalmış.

yazarlarını derinden etkiledi. Jorge Louis Borges ve daha birçokları gibi. Bir kadın tarafından anlatılan bu hikâyelerin hepsi, ölümlü hayat arasında sallanan kadınların sadakatsizliği üzerinedir. Bu kitap her yazar için sonsuz bir ilham kaynağı.

Mevlana, Mesnevi

Doğu edebiyatının bir başka şaheseri. 13. yüzyılın büyük Sufi şair ve düşünürü Mevlana Celaleddin Rumi tarafından yazılmış. Birbirinin içine geçen meseleleri ve hikâyeleri birleştiren Mesnevi, derinliğinin yanında, modern fikirlerle dolu oluşuyla da okuru şaşırtıyor. Daha 13. yüzyılda Mevlana, her türlü dini, etnik ve cinsel ayrımcılığa karşı çıkıyordu. Kitaplarımda sık sık Mesnevi'den alıntılar yapmayı severim.

Leo Tolstoy, Anna Karenina

Tostoy'un kendini bir kadınla özdeş kılması ve kadın duygularının derinliklerine inmesi bende hep hayranlık uyandırmıştır. 19.yüzyıl Rusya'sında, aksakallı bu yaşlı kontun, bir kadının, sonu intiharla biten umutsuz aşkının hikâyesini anlatması ilginçtir. Bu durum, büyük bir yazarın, kendisini dünyadaki başka kişiler ve hikâyelerle bütünleştirebilme yeteneğinden başka neyle açıklanabilir.

Gustave Flaubert, Madame Bovary

Bu kitabı da, Anna Karenina ile aynı nedenlerden dolayı seviyorum. Flaubert'in ayrıntılara gösterdiği titiz sadakatine ve anlattığı kişi, olay ve yerleri gözümüzde canlandırma ustalığına hayranım.

Garcia Marquez, Önceden Bildirilmiş Bir Cinayetin Anlatısı (Kırmızı Pazartesi)

Bu küçük ama yoğun roman, bir kasabada gelenek uğruna işlenecek olan bir cinayeti bildikleri halde sessiz kalan insanları anlatıyor. Sanıklar bu durumu belli etmelerine rağmen, kasaba bunu bilmeyi reddediyor. Bu kitabı, ülkemde beni de çok uğraştıran, gelenekle modernite çelişisini anlattığı için çok beğenirim.

Yaşar Kemal, İnce Memed

Türk edebiyatının bu büyük klasığı, gençliğimizde bize adaletsizliğe ve zulme karşı başkaldırmanın gerekli olduğunu öğretmiştir.

Cervantes, Don Kişot

Tekrar tekrar okuduğum bu başyapıtta, Don Kişot'un değişen bir dünyada, kaybolmuş değerler için verdiği umutsuz mücadeleyi çok hüznümlü bulurum. Mutluluk romanımdaki bir bölüme "Gece Don Kişot, Gündüz Sancho Panza" adını koymuş olmam rastlantı değil. Hepimiz bir parça böyleyiz. Geceleri idealizme ve yüce duygularla dolup taşarız ama sabah, hayatın gerçekleri bizi birer Sancho Panza haline getirir.

BARIŞ İNCE

...kulağımda çatapat sesleri, zorunluluklar güzel anıları geri püskürtüyor, kalmam zor artık, hedeflerimiz büyüdükçe varlığımız küçülüyor...

Karar

...kulağımda dinmeyen dalga sesleri, yürümem zor artık, desene 'bir nefesimizle dağılırdı karanlık', öyle sanırdık, yakamıza denizyıldızı taktık, göğsümüzün üstünde sakladık, zımba aletinın tıkırtısı, boya makinesinin tıstırtısı, mermi seslerini çay kaşığının sesiyle karıştırdık, tuzumuzu attık, kumlara uzandık, yağmurun kokusuna anlam yüklemeyi çoktan bıraktık, derinlerden uzaklaşıp kumda oynadık, belki yapabileceğimiz buydu, onu yaptık, evet, ama denemeye devam ettikçe başkalarına şans vermekten uzaklaştık, acemilik sanki hep bizim hakkımızdı, tecrübemizle tahakkümümüzü ağırlaştı, yufka yüreklerimizi sert kayaların altında sakladık, yükümüz ağır, ezildikçe taşılaştık, gitmemiz gerek, başlanmamış yolları da geçmişimiz

kayıyor, kulağımda çatapat sesleri, zorunluluklar güzel anıları geri püskürtüyor, kalmam zor artık, hedeflerimiz büyüdükçe varlığımız küçülüyor, dünyamız genişledi, kapladığımız alan daraldı, kimse itiraf etmiyor, hatalar çoğaldıkça sözcükler azalıyor, bırakmamak gerek, yenilenmek, belki biraz uzaktan görmek, her gün aynı gökyüzüne bakanlar bir yıldızı dahi fark etmiyor, sabahlar yine esrik, güneş doğarken etraf tütün kokuyor yine, ama pişmanlıkla çatışan neşenin yerini rutin alıyor, başım dönüyor, kulağımda balonları patlıyor çocuklarımızın, her patlayışta başka bir ağlayış, zaruretle sevgiden rol çalıyor, şimdi susmak gerek, bir şans vermek, henüz kurumamış denizyıldızlarına...

Sustu eski kötüler

UMAY UMay

Daha mürekkep kâğıdın üzerinde kurumamış. Daha bir dizi hakkım var üzerinde. Susmalarım da dahil bağrımlarım da; gitmelerim de kalmalarım da. Kalkanlarım zaten dahil. Sen üşümelerimi, ağlamalarımı bilmezsin. Sadece bildiğin hissine sahiptin. Ve o his ki isli gri bir bulut gibi kaplar gözlerini. Yanıltıcı sokaklara, acımasız sözcüklere götürür seni. Benim başımı yakarsın ve bunu şefkat sanırsın. Öyle inandırıcısın ki daha iyi bir şey bile aramaz insan. Kitaplar boşuna yazılmış sanki...

Daha mürekkep kâğıdın üzerinde kurumadan silahlı soygun yaptın içime. Cezaların da adalete ihtiyacı var. Beni yanlışlıkla vurdun. Ama şimdi kasıtlı görünüyor yaptığın. Bilinçli, planlanmış gibi. Yazık mı oldu bana? Pisi pisine mi? Hem de aşk sanırken tüm gözyaşlarını.

Sonra ben kaleminden çıktım. Öyle hiçbir şey olmamış gibi. Bir kol sarıyordu geceleri. Sırtımdan, kalbimden, parmaklarıma kadar

yaylıyordu ay ışığı. Belki de iyileşiyordum kim bilir... Belki bu da yalandı. Yeni ölüm geliyordu. Yeni ölümün usulca inleyerek dayanılmaz gıcırtılı vedası. Yeni bir ölüm de olsa tercihimdi. Bütün dengelerim ele geçirilmişti çünkü. Madem her son... yazılıyordu. Üstelik daha mürekkep kâğıdın üstünde kurumadan.

Ben yaşamayı tercih ettim, yeni sonumu yaşamayı. Görmem gerekmiyor bu sonu. Madem çok kızsınsın kapat bana aşk penceresini. Ellerini sıztattın sonuçta. Hangi perdeler hangi yaralara sarılacak. Hangi bakış asılacak o balkondan. Düşmeden o an önce. Hangisi senin olan?

Müzik başlamadan kenti terk etmeliydim. Müzik başladı ve beni iki parçaya ayırdı. İki kalpli oldum. Aslında özürliyordum ama ikiye bölünmek başka türlüymiş. Bu iki kalpli ve özürli hayatım için teşekkürler. Kalkanları ayarladın nasılsa. Sana yeter unutulmamak. Ki ben haykırıştım, "ışşıtt mezarıcı, geniş ve büyük olsun yatattığın yer, çünkü içinde aşkım yatacak" diye...

Yatar tabii. Bırak saçmalığı. Yapmadıklarına bak. Sırf sen gör diye açtığım kapıları

kapatıyorum. Vazgeçiyorum senden.

Sırf oyun bozulur diye ölmemi istemiyorsun. Oyun çoktan bozuldu. Beni kendi başıma hallettin zaten. Sensiz uyanırsın. Şiirler de hiç olmamış gibi. Sensiz yemek yer, sensiz nefret eder, aşk adına coşkulu çığlıklar atarsın. Sensiz işte.

Bağırır çağırırsın. Kılan çok özürli parçamdan, kalkanlardan yeni alanlar yaparsın. Yaparsın, yaparsın. Uçurumdan atladık nasılsa, bir daha ölemezsin.

Daha mürekkep kâğıdın üzerinde kurumadı bile. Anılarıma kamyon kamyon kum döktüm. Gizledim ıssızlığı, daha ele geçirilemem. Bir yann

rahat etmeli artık. Vücudumdan zerre göremeyeceksin. Kimse için kalmayacak. Her huzur ustasının öbür yanı. Kâğıt kesigi değil bunlar. Acı gerçeklerden uzun. kapanmayan derinliklerden derin. Belki veda etmene izin veririm. Ama yüce gönüllülüğü kimsenin görebildiği yok artık. Hiç vermemem daha iyi. Alçak gönülle yapılan her veda çok sevimsiz. Büyüdü çocuklar, sustu eski kötüler, çıktı gemiler yola. El sallasan da göremem. Sızmış şarkılar eskimeyen bavulda..

Alçak gönülle yapılan her veda çok sevimsiz. Büyüdü çocuklar, sustu eski kötüler, çıktı gemiler yola. El sallasan da göremem.

İRFAN DEĞİRMENCİ

İstanbul akşamları!

Bütün yaşam enerjisi çekilmiş gibiydi, ne yapacağını, bundan sonra nasıl yaşayacağını bilmez vaziyette sokakta bulmuştu kendini Süreyya, üç gündürde içtiği. Yüzünde bomboş bir ifade, ayağında terlikler, sırtında hırkası, kucagında Mestan. Mestan, ölmek üzereyken bulup iyileştirdiği tekir kedinin adıyla, Süreyya son çalıştığı gece kulübünde İzzettin abisinin ona taktığı isim. "Abi dedik olan sana şerefsiz, beni mi peşkeş çekeceksin?" diyeip kapıyı çekip çıktığına şimşandı aslında Nurcihan. Ne Tekir'e ma alacak parası ne de karnını doyumaya tek kurusu kalmıştı cebinde. Avucunun içinde sımsıkı tuttuğu son demir bir lirayı mazgala ardışmasına sebep olan motorlu kuryenin ardından okkalı bir küfür savurmuştu az önce. "Hayır bir şey değil Mestan'ı örküttü hiyar" diyeip yürümeye devam etti. Mestan, kucagında hırkanın içinde çoktan mayışmıştı, Nurcihan'ın ilgisini hiç karşılıksız bırakmazdı bu hayvan. Nurcihan da pekâlâ sahne ismi olabildiği aslında ama önce Mehtap sonra da Süreyya koymuşlardı âlemlerde adını işte. Mehtap diye bilindiği yıllarda eline üç kurus para geçmişti de çocukluktan beri özelemini çektiği ne varsa hepsini almak istemiş, elinde avucunda olanı har vurup harman savurmuştu bir iki yıl içinde Nurcihan. Sesi sigaradan kartlaşma albüm yapar, bir de kılپ çekecek parayı denkleştirir, Tekirdağ'daki evinden kaçarken kurduğu düşleri bir bir gerçeğe dönüştürürdü de, işte hayat her zaman umduğunu vermiyordu insana. Tekirdağ'da onu

büyüten babaannesine üç kez mektup yazıp iyi olduğunu söylemişti ama babaanneden ne bir mektup gelmişti ne de bir haber sonrasında. Onu bir başına büyüten Hayriye Hanım, öldü mü kaldı mı bilmiyordu Nurcihan. "Bacım, çek arabani, naşla. Koli kesecersen başka kapıya. Alo sana diyorum dünya güzeli, kedili kız. Kız baksana buraya. Burada mantilere alıkmaya kalkarsan gözünü oyarım vallaha" diye bağırıldığını duymadı bile arkasından, hafiften üşümeye başlamıştı Nurcihan. Yaz gecesiydi ama açlıktan kan şekeri düşmüştü, üşmesi ondandı, olduğu yere çöktü kaldı Nurcihan. Mestan, hırkanın içinden sıçradı bir fareyi kovalamaya başladı. Karanlıkta kayboldu gitti hayvan. "O beni bırakmaz döner gelir birazdan" diye düşündü, zaten kolunu kıpırdatmak takatı kalmamıştı.

"Su bulup elimi yüzümü yıkasam iyi gelir" diye aklından geçirdi sonra. 27 yaşındaydı ama en az 50 görünüyordu Nurcihan, 45 kilo kalmıştı bu yıl, hızla zayıflamış ama değil doktor yüzü görmek eczaneye bile girememişti epeydir. "Al su iç abla" diye elindeki su şişesini veren az önce arkasından naşla diye bağırarak iri yarı trans kadın oldu. Okşan, yanına oturup eliyle ateşini ölçtü sonra Nurcihan'ın. "Kız bakma paparonlar felan rahat bırakıyor zaten ondan dolayı gerginiz de kusura kalma ekme paramıza göz diktin sandım seni de biliyor musun? Çalışıyor musun? Haplı mısın kız? Neyin var?" diye üst üste sorularını sıraladı Okşan. Nurcihan, Okşan'ın sesini giderek daha az işitiyordu, bayılmak üzereydi. Okşan, yanlarına gelip duran arabanın

camı açılınca kalktı Nurcihan'ın yanından, meşhur kedi yürüyüşünü yapıp, yavaşça camdan içeri eğildi, "Ne kadar yardımcı olacaksınız aslanım?" diye sordu. Okşan'ın başını uzattığı arabanın camı hızla yukarı kalktı, iri yarı kadının başı cama sıkıştı. "Ay Müjde Ar sandınız beni herhalde. Açın olan camı pezevenkler" diye bağırıldı Okşan. Cam açılmadı, arabanın kapısı açıldı. Aşağı inen iki kişinin şakası yoktu, Okşan'ın pantolonunu sıyırmaya çalıştılar. Saat sabaha karşı üçtü. Pencere kapandı, kapılar sürgüldü. Kimse görgü tanığı olmaksızın. Mahalle sakinleri perde arkasından olup biteni izlediler. Okşan, bir yandan arabanın direksiyonunda oturan gençe uzanmaya çalışırken bir yandan da arkasındaki iki kişiye tekmeler savuruyordu. Adamlardan uzun boylu olan arka cebinden bir bıçak çıkarıp Okşan'a saplamaya başladı sonra diğeri bıçağı devralıp yarım kalan işi tamamladı! O kadar çok kan kaybettik ki bir süre sonra sesi çıkmaz oldu Okşan'ın. Nurcihan, yattığı yerden son bir gayretle doğrulup arabaya doğru yürümeye kalktı. Canavara dönmüş adamların bıçak darbelerinden az önce işledikleri cinayetin tek görgü tanıdığı sandıkları Nurcihan'da nasibini aldı. Sokak kan gölüne döndü. Bir süre sonra sokağın başında Mestan belirdi. Kedi, ağır adımlarla önce Okşan'ın cansız bedeninin üzerine çıktı, yüzünü yaladı sonra son nefesini vermek üzere olan Nurcihan'ın yüzüne üst üste pati attı, sanki onları uyandırmaya çalışıyordu. Mestan'ın bebek ağlamasını andıran miyavları bir arka sokaktaki bardan yükselen şarkıya karıştı. Barın yeni yıldızı Aygül, Akdeniz Akşamları'nı söylüyordu. Aylardan temmuzdu...

**Pencere kapandı,
kapılar sürgüldü.
Kimse görgü tanığı
olmak istemedi.
Mahalle sakinleri
perde arkasından
olup biteni izlediler.**

küçük İSKENDER

Tek başına Safari

İskender'in dostlarından...

Küçük İskender'e

Eğ Sıkıntının Kral
Güneşi, dokunma bana,
Derinleştirme benim garamı!
Ki bir bıçak, Ortodoks bir
Bıçak hedefler onu;
Eğ sıkıntının gürek güneşinden
damlayan içimsiz senaryolar
bırakın ben de coşayım
sizin delimsirek otlarınızla

Yayımlanmamış şiirinden
17 Haziran 2018
Gümüşlük Akademisti Bahçe

Lale Müldür

Güle güle ilkbahar, hoş geldin yaz

Sana güle güle ilkbahar, yüzünü ekşitip
arkanı döndün gidiyorsun
ama gitmeden bir dönüp bak Erice'ye,
güzel şeyler yaşattın mı bu
beldenin insanlarına, acı çekenler için
gereğini yaptın mı, hastaların
terini silip yolculara suyundan içirdin
mi? Biz çok kaçıp giden zalim
baharlar gördük, seni de unuturuz güneşle
elbet, arkandan teneke
çalıp dedikodunu yaparız, renklerinle
çiçeklerinle aldattın hepimizi,

güle güle sana ilkbahar.

Hoş geldin Yaz.

Dur dinle azıcık, sabretsen ne çıkar, sen
benim okurlarımla
karşılacağım İlk Yaz'ımsın, hakkında
Face'te şikâyet
paylaşılmasını istemem bak, ona göre,
dünyalar güzeli Erice'me
huzur getireceksen alkışlarla hoş geldin.

Bavul dergi için Latife Tekin'in
yayımlanmamış kitabından küçük
İskender için bir bölüm

Latife Tekin

Gökçüzü mavi, denizin karşısındayız, dağ arkamızda çıplak. Bacağını oksuyorum, avuçlarına
tüy hafifliğinde sözcükler bırakıyorum. Acele etmiyoruz, hâlbuki zaman yok daha fazla sarılmaya.
Gün çoktan bitti. Işıkları kapadık. Tek tek sızdık sessizliğe.

Sınırı geçti. Varsa aramızdaki o farazi çizgi, kalktı. İhlal yok. Hakikat geldi buldu bizi. Büyütülen
hümay binlerce yıl orada duracak. Ve sen, orada, büyük bir ormanda; ağaçların bedeninde,
ıllarının birbirine dolayıp sarılacaksn fisiltına...

Deniz Durukan

Mehmet Ali & Aksoy Özgünlük PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BAVUL

Eski Didim bahçesi

25 yıldır bu bahçedeyim. "Bir yanımız bahar bahçe" şarkısının içindeyim. Belki nakaratındayım. Olsun, bir bahçede olmak, neresinde olursanız olun, düşünde, şilirinde, akşamında, sabahında, hatta güzünde bile güzeldir. Güzelbahçe. Orada otururdum en sevdiğim dostlardan Mehmet H. Doğan. Şimdi Yalı köyünde bir serin köşede, çeşmeye yakın yatıyor. Çok susayan biriydi. Mehmet abiyle ilgili yazıları bir kitapta toplamıştık, O Güzel Bahçede. Sonra bir bahçemiz daha oldu, en yeni, en taze, en renkli bahçemiz, Narbahçe. İdil'le benim biricik varlığımızın, kızımızın adını taşıyor. Orası artık evden de bağımsız, bağlı başına bir bahçe. En eski bahçem Gülün bahçesidir, annemin bahçesi. Annem şimdi o bahçede anıları bekliyor, akşamüstünü dinliyor. Gözü hem yolda hem septe. 25 yıldır da bu bahçedeyim, yaz ve güz bahçesi. Ege'nin kalbinde, denizin üstünde, ağaçları, çiçekleri, günbatımları, kedisi, köpeği, serin ve yeşil sokakları, çoğu azrailden saklanır gibi buraya saklanmış sakinleri ile, azrail de onları çoğun görmezden geliyor, uygarlığın bahçesi gibi. Burası Didim, Yanında Milet var. İnsanlığın yetiştiği bahçe. Yaz mutluluğu diye bir şey varsa, burada buldum. Hem bağ hem bahçe. Hem arkadaşlık hem aşk. Hem çocukluk hem olgunluk. Hem şimdi hem hatıra. Hem eski hem Didim hem bahçesi.

Haydar Engülen.

Yeter

Hani her hikâye başka hikâyelerle keşişirdi?
Hani dışı doğru savrulsa da bir hikâye, içe doğru toparlansa da fark etmezdi? Hepsini aynı yere ulaştır, aynı yerde biterdi hani?

yeter hayat, dik durmaya çalış artık bana
yaslanma...

bir kemiğim kırılma hoş görürdüm "cıt" sesini
yalnız bir adam, mesela deniz kenarında,
martılara baksa

hiç yoktan iyidir ağlamak, derdim geçirdim
çünkü hiç inanmamıştım aşka ve yalana
kısa çözü çektim diye uslanmamıştım mesela

Mehmet Ali & Akşam Serisi

bir yara yapardım yanağıma ve güle derdim ki;
yaklaşma!
bunca diken fazla gelir sana

Hani kadim bir karanlık varsa, kadim bir
aydınlık da olurdu mutlaka? Hani şair
onu arayıncı boş bir mahzende, lavanta
kokusunda, çömez bir atın yularında...

yeter hayat, bağlanmanın inceliğini en son
kim solumdu aramızda?
yeter, dik durmaya çalış artık bana yaslanma...

limana bir türlü yaşamayan gemi
gider bir dalgaya yanaşır nasıl olsa.

Altay Öktem

Boyacı çocukla haylazlığımızın hikâyesidir

GÖKHAN HORZUM

Martların uçmaktan yorulduğu bir gündü. İstanbul kardan kaçırabildiği kadarıyla yaşıyordu bu mart gününü. Yatırdım; yaşama bağlarımın koparıldığını hissediyordum; oldukça hırpalandığımı seziyordum, ama bütün bunlar, beynimin dehlizlerinde keskin bir duman gibi geziyordu sadece. Martılar dalgakırana, birden başlayan karın hayatta kalabilen bir avuç tanecığı gibi serpilmişlerdi. Şehir olabildiğince kabuğuna çekilmişti ve insanlar her zamankinden daha hızlı koşturuyorlardı, kendilerini bekleyen sıcak evlerine. Kadıköy'ün iç parçalayan çingene dilencileri bile bu soğukta çıplak ayak yürümeye cesaret edememişlerdi; tezgâhtaki balıklar dahi donmuştu.

Zamana, mekâna ya da kişiye bağlı kalmadan yürüyordum ki birden karşıma bir boyacı çocuk çıkıverdi:

"Boyyıyalım mı ağbı?" dedi.

"Gel lan," dedim. "Boyyıyalım."

Minibüslerin pençe sesli kornalarını boyadık önce; miyav bile diyemez oldular.

Devlet dairelerinin kapılarını kırdık, salaş meyhanelere boyadık onları; bir de Rum meyhaneciler boyadık hepsine saçları ortadan ayrılmış, dişsiz. Kideimli sarhoşlar hücum ettiler, yepisiyen muhabbetler için. Bürokrasiyi ortasından yarıdık "Büro"yu çöpe yallah ettik. "Krası"yı denize attık martılar yesin diye.

Adliyeleri boyadık sonra, koca koca merdivenler, dev sütunlarla. "Adalet Mülküm Temelidir" yazılarını kaldırıp "Sollamaya Kalkma Beni Kötü Ezerim Seni!" yazdık. Kanunsuzlar çook korktular.

Mukavvalarda yatan çocukları boyadık para saçan ruhsuz puştıların olmayan vicdanlarına.

Bankaları boyadık Hayyam kırmızısına. Eh biraz da para aşırıldı tabii, boyacıya ne vericez?

Copları boyadık pelteden. Yerçekimine dayanamayıp bir daha sertleşememesine iktidarsızlaşıverdiler. "Kelime oyunları," dedim boyacı çocuğa. "Uyan bunlara."

Ben "İnsan aklının faşizme kayan buzlanmış yörelerini kaya tuzuyla boyayalım" dedim. Boyacı çocuk "Ney abi?" dedi. Vazgeçtim.

O "Canım salep istedi sıcak" dedi. Ben "Boyyamızı ona harcamayalım ben sana sonra ısmartalım" dedim.

Arabaları fotosenteze boyadık sonra. İğneli çam model bir Doç kamyonetin altında

oturup dintlendik biraz.

İşkence nasılmış anlasın diye elektrik boyadık Devlet Baba'nın tırnaklarına. Meğer bir mekanizmaymış Devlet Baba; içindeki saçanlar kaçırıldı elektriği yiince.

Sakalina tükürdüğümün Capitalismus'unun özvarlığına ve sermaye hesaplarına, fakirlik seviyesinin altında kalanlar yüzdesini boyattım zorla bizim boyacıya; biraz yoruldu ama olsun.

Sonra yetmiş yaşındaki halimi boyattım ona:

"Koskoca dünya dönerken ben dönmüşüm çok mu? Bunları ciddi ben mi yazmışım? Çok romantikmişim canım; bıy bıy bıy Hacivatım." Cebime koydum kendimi, ileride lazım olur belki diye.

O da bana yetmiş yedi renk boyalı, piring kaplama, Sibel Can kartpostallı, Süleymaniye gibi bir boya sandığı boyattı. Bir de parka, kalan son boyamızla.

Sonra ben sözümü tutup salebini ısmartadım boyacı çocuğa. Saleplerimizi içerken bol bol güldük ne işler ettiğimize ve ben gizliden gizliye umutlandım. Sonra o kendi evine yollandı ben kendiminkine. Yatmamla uyumam bir oldu. Sabah minibüslerin pençe gibi korna sesleriyle uyandım.

Bu ülke gene gözümün içine baka baka ırzıma geçiyordu.

*Sonra ben sözümü
tutup salebini
ısmartadım
boyacı çocuğa.
Saleplerimizi
içerken bol bol
güldük.*

Hiçbir şey
tesellî değildi.

BİR

Bir seyahattti. Tatil değil, bir yaşam biçimi
diye düzeltirdim konuş asıldığında.

Bir durakta inemin yoktu.

Bir nefes almak için durduğunda çesme başında
istiyim suyu toprağa süzerken kök salmak mümkündü.

Bazen sel gitti su akardı, bazen de toprak
kabul etmedi. Kendi kendini dikti.

Düşmenek için gitmek, kaldığın yerde sığınmak
bimiz mecburiyet oldu. Hiç bir evim olmadı.

Ya da çok evim oldu. Seyahat amacım yabancılık.

Gönüllü ve ufuk sahibi insanlar tarafından sığırdım.

Kimse bir yoldan kaçmayı düşünmedi.

Bu hissiyatın aklını getmedi. Keske gelseydi.

YASEMİN SAKALIOĞLU

Ah şu yaz ne iyi niyetli mevsim

Güneşi tepende hissettiğin an
başka bir varoluş başlatıyorsun
zihninde

Ellerin bir el tutmaya hazır

Aşka açık her bir uzuvm

Başın hep bir omuz arıyor ve
bakmak istediğin tek renk mavi

Üstüne yük olan kıstan kalma
her derdin rengi açılıyor şimdi

Bir su çarpmıyor parmak
uçlarına

Kulağının ucunda çocuklar
gülüyor

Tebessümün bile sesi en uzaktan
duguluyor

Birileri birilerine daha güzel
görünüyor artık

Sıcak bir kum buzdan çözülmeğe
demiş duyguları ısıtıyor

Ah şu yaz ne iyi niyetli mevsim

Birek kalınızı
kalabalıklaştırıyor...

Dayanış- ma her şeydir

ÖNDER ABAY

işgal kelimesine genelde askeri konuşmalarda ve yazışmalarda rastlardık. Avrupa'da bu kelime çok daha başka anlamlara geliyor. Hatta 'işgal evleri' yeni bir dayanışma

kültürünün başlangıç kelimesi olmuş durumda. Kentin ortasında kullanılmayan evler kolektif üyeleri tarafından işgal edilip ihtiyacı olan insanların kullanımına açılıyor. Dışarıdan bakıldığında salaş ve dağınık görünen bu evler içerisinde hiyerarşik olmayan muhteşem bir düzenle yönetiliyor.

Paranın çok hükmünün olmadığı bu evlerde hemen her iş kolektif olarak gerçekleştiriyor. İsviçre'nin Zürih kentinin tam ortasında ütopyik bir yaşam kurulan en büyük işgal yeri Koch Areal kolektif üyelerinden Huku ve Nubar ile işgalin inceliğini konuştuk.

Nubar: Yaklaşık beş senedir işgal evlerinde kalıyorum. Bu evler yalnızca barınma sorununu ortadan kaldırmıyor aynı zamanda yeni bir kültür ve anlayışla bizi tanıştırıyor. Dayanışma kültürü. Bu gibi evlerin temel sloganı "Dayanışma her şeydir." Avrupa, dışarıdan görüldüğü kadar insan temelli bir şekilde yönetilmiyor. Evet birçok ülkeden daha fazla hak tanıyor ama verdiklerinden çok daha fazla şey götürüyor. Öncelikle kolektif yaşamı ve dayanışmayı insanların hayatından çıkıyor. İnsanları daha fazla yalnızlığa iten bir anlayışa sahip devlet yapısı. Bu yüzden yalnızlığa dayalı intihar olayı çok fazla bu ülkede. Bu işgal evleri devletlerin hayatımızdan çaldığı her duygunun yerine konduğu ve yaşanıldığı yerlerdir.

Yaklaşık 13 yaşından beri işgal evlerinde yaşayan Huku anlatıyor: Doksanı yılların ortasından gençler tarafından 'Zürih Yanyor' isimli bir eylem başlatıldı.

Temelinde daha çok özgürlük talebi olan bu eylemin bir kazanımı da işgal kültürü oldu. Ülkede birçok yasak bu eylemlerle kaldırıldı. O dönemde başlayan işgal kültürü bugüne kadar geldi. İşgalde kalan insanlara din, dil, ırk ve mezhep ayrımı yapılamaz; bu en temel kurallarımızdandır. Seksist ve faşist söylemler, hayvanların ve tabiatın yaşam hakkını engellemek kesinlikle yasak.

İşgal edilmek istenilen yer birkaç hafta arkadaşlarımız tarafından takip ediliyor. Önce bu evlerde kimsenin yaşamadığı ve belediyelede bir projesinin olmadığı netleştirildikten sonra çok hızlı şekilde eve girilip polislin veya ev sahibinin gelmesini bekliyoruz. Burada barınma bir haktır bu hakkımızı kullanmak istediğimizi, bu evi be sebepten işgal ettiğimizi açıklıyoruz. Böylelikle bir anlayışa gidiliyor. İşgal evlerinin en temeli motivasyonu dayanışma ve yalnızlık diyebiliriz. Burada insanlar ister istemez sosyalleşiyor. Bizim işgal evimiz eski bir fabrikaydı, yüzden fazla insan yaşıyor burada. İçerisinde tamir atölyeleri, hayvansız sirk, barı, hatta havuzu bile var. Buradaki tüm odalar, mekânlar bizler tarafından inşa edildi. Burada var olan üretimin bir parçası oluyorsun ister istemez. Ve bunu kimse buyurmadan ve emir vermeden yapıyorsun.

“ Bu evler yalnızca barınma sorununu ortadan kaldırmıyor aynı zamanda yeni bir kültür ve anlayışla bizi tanıştırıyor. Dayanışma kültürü. Bu gibi evlerin temel sloganı “Dayanışma her şeydir.” ”

Buranın en büyük güzelliği de bu bence. Nasıl bir hayat yaşamak istiyorsan onu kendin inşa edebiliyorsun.

İçerisinde insanların ve hayvanların mutlu geçtiği, çatılarında arıcılık yapıldığı bu işgal evlerinde kalmak benim için de öğretici bir süreç oldu. Ülkemizde daha önce Gezi sürecinde Beşiktaş ve Kadıköy'de denenen bu işgal evleri pratiği başarısız olmuş olsa da insanların dört duvara sıkıştığı yalnızlıktan psikolojik sorunlar yaşadığı bu dönemlerin ilaçlarından biri olduğunu düşünüyorum. Bu evlerde yaşayan arkadaşların da dediği gibi “Çünkü dayanışma her şeydir.”

SÜKRÜ ERBAŞ

Üç Nokta Beş Harf – 4

Çocukluk... o büyüü sonsuzluk. İnsanın bütün yaşları. Yaşama gücünün tükenmez hazinesi. Bütün zamanlarda, bütün acılarda ve sevinçlerde, geriye dönüp yeni hayat bilgileri edindiğimiz, yaşama gücü bulduğumuz, kendimizi sevdiğimiz, başkalarını anlayanın kapısını araladığımız sonsuz okulu dününün. Çocukluğun hayal hanesindeki o sonsuz görüntüler, büyüü yaşantılar, arzular, sevgiler... büyüklere şunu söyler: farklı düşünebiliriz, birlikte yaşayabiliriz... alt bilinçte, tozlar içinde duran bu masum bilgi, ilerde, büyüdüğçe, sıkıntı yumağın a döndüğçe, bizimle birlikte yaratıcılığın hazinesinden söz alacaktır.

Ben çocuğu, diğer canlıların yavrularından ayrı düşünmem. İlgüdüleriyle soluk alan, büyüüklerin kötülük bilgilerinden uzak, sevmesi ya da sevmemesi sadece aldığı hazzla bağlı bir güzelliik. Bahçedeki gül yapağı, köpek yavrusu, çınar sıvığı. Bu, bir başına ne iyidir ne kötü. İnsanın kurduğı hayatın ilk harfleridir. Çüzdeldir ama yaşamak için yeterli değildir bu güzelliik. İnsan bir gün bunu öğrenir. Çok erken büyür. Erken büyüyen bu çocuk, yıllar sonra dönüp yine çocuk olacaktır. İnsan, kendi içinden durmadan kendini doğuracaktır. Çocuk olarak doğuracaktır, yetişkin olarak doğuracaktır. İnsanı ve dünyayı yeniden kuran her bilgi alanı, çocukluğa dönmeden cümle kuramaz. Bunu yapmayan insandan sevgisiz bir canavar, bir cehalet heyulası doğacaktır.

**İnsanı ve dünyayı
yeniden kuran
her bilgi alanı,
çocukluğa
dönmeden cümle
kuramaz.**

Bizler, insanlar içinde yaşayan insan teki olan bizler, yalınkat, yalnızca kendimizden oluşan bir hayatı yaşamayız... en kapalı, en yalnız, en bireysel dediğimiz hayatlar bile çaresiz bir şekilde onu kuşatan bir büyük toplumsal hayatın içinde devinir, onun rengine ve kokusuna boyanır, onun acılarıyla acılanır, sevinçleriyle sevinir. Bir başka ifadeyle, ben toplumsal bir acıyı, başkalarına ait bir trajediyi yazarken, kaçınılmaz olarak o acıyı, trajediyi kendi varlığımın, hayatımın ilmeklerinden geçirerek ancak yazabilirim. O izleğe kendi söz dağarcığımdan can verirken, aslında kendi kalbimin kanını da toplum dediğimiz bir büyük kitlenin kanına katıyorum demektir. Hani Necatigil, bireyci şiir – toplumsu şiir ilişkisinin sorulduğu bir soruya yanıt verirken “birey dediniz de sahi nerede başlar bireyin sınırı nerede biter; toplumun sınırı nerede başlar nerede biter” diye

sorar ya, tam da öyle bir ilişki, bireysel ve toplumsal izlekler arasındaki ilişki. Öte yandan hem birey hem de toplum siyasal, kültürel, sosyal pek çok zenginlikle ve çoğullukla yer alırlar dünyamızda. Yazarken söz “bir”isini öne çekeniz de farkında olun olmayın o “bir”i çekip aldığınız büyük yapıyı da şiire, yazıya taşıyorsunuz demektir. Bu sizin imgelerinizi, çağırışlarınızı, metaforlarınızı, diğer tüm söz sanatlarınızı bilemeyeceğiniz kadar zenginleştirir. Zaten başka türlü söyleyemeyiz, bunu bilerek yapmaktır ayrıca bir güç katabilir yazı maceranızı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Uyku ölümmüş meğer...

ERCAN KESAL

Sabahları telefondaki sesine alışmıştım artık Salih'in:

"Hocam ben geldim. Burda Mimoza'dayım. Acele etmeyin, ben beklerim."

Her zamanki gibi Mozaik yerine Mimoza demeye devam ediyordu ve ben de düzeltmekten vazgeçmiştim artık.

Başlarda daha önce anlattığı torununun hikâyesi üzerinden inceden takılıyordum bu haline.

4 yaşındaki torunu Ece bir şarkı uydurmuş Salih'in doğum gününde: "Ah benim dedem, çok ekmeğin yiyen dedem!" nakaratıyla devam eden bir şarkı. Akıllı telefonundan oynattı videoyu, pek şirin bi' velet.

"Torun haklı Salih Bey, senin bu hallerinin hepsi çok ekmeğin yemekten."

Torun bahsi geçince zaten akan sular duruyor, dolı boyu ondan söz ediyor, ben de sessizce dinliyordum.

O sabah yine Mimoza'nın önünden bindim arabaya. Bir süre sessizce gittik.

Bitmeyen telefonlarımdan biri daha çaldı ve her zamanki serzenişlerime başladım:

"Valla kardeş uykuya bile vaktim yok. Ne olur daha sonra yapalım o işi."

Telefonu kapattıktan bir süre sonra, Salih gözünü yoldan hiç ayırmadan mırıldanır gibi konuştu:

"Uyumak ölmekmiş aslında hocam, ben yeni anladım!"

Şöyle bir baktım.

Bizim setin emektar şoförü Salih, ellisinden sonra filozof mu olmaya karar vermişti?

"Nası yani!" demişim gayri ihtiyari.

Sorumun cevabı için değil de kaldığı yerden muhabbete devam eder gibi konuştu:

"Bunca yıl yaşadım da öğrenememişim; meğer uyku ölümmüş, uyutulmak da ölmek."

İlk o an fark ettim, gözleri kıpkırmızıydı Salih'in.

Bir süre öylece gittik. "Salih kardeş nerden çıktı bu laflar?" demeye de cesaret edemiyordum doğrusu. Sanki, az sonra anlatacaklarının öncü sesleriydi bunlar.

Derin bir iç geçirdi sonra.

"Aslında hiç iyi değilim hocam. Çok dertliyim. Bilmiyorum bu dert nasıl çıkar gider benden. Eskiden olsa bizim köyün tepesinde yükseğe bir yayla vardı. Böyle düzlük bi' yer. Oraya çıkar bi' taşın üstüne oturur doya doya ağlardım. O iyi gelirdi bana. Onu yapmak istiyordum ama nereye giderim nasıl yaparım bilmiyorum. İstanbul'da ağlayacak yer de kalmadı."

Uzandı vites kutusunun yanındaki paketten bi' sigara aldı, yavaşça yaktı montun cebinden çıkardığı çakmakla. Derin bi' nefes... Dışarıya çok az bi' duman koyverirken başladı anlatmaya:

"Geçen gece hocam, geç saatlere kadar sürdüy set. Patron Ev'de çalıştık, biliyorsunuz o mekân. Reşadiye'den çıkınca tepedeki büyük ev. Neyse, saat kaç bilmiyorum ama epey geç bi' saatti, prodüksiyondan Hamdi geldi, dedi: 'Salih abi öbür ektiğin bir oyuncu var, onu Çekmeköy'den alıp evine bırakır mısın?' Tabii! dedim, çıktım yola. Hava iyice karanlık. Allah var yavaş da gidiyordum. Tam ana yola çıkacağım ırice bir köpek geldi, önce arabanın üzerine doğru bi' horelendi, yavaşladım biraz. Arkasından yavruları, beş tane... Hepsini de siyah. Nasıl tatlılar ama. İyice yavaşladım artık, çekildim yolun kenarına. Bırakayım geçsinler. Seninki havladı mavladi, uzaklaşıncaya da tamam dedim gittiler, yavrular da arkasından. Üç beş metre gittim gitmedim, bi' kürtüğü geldi arka sağ tekerden. Hemen durdum. İndim baktım ki, bi' tane yavru tekerin kenarında yatıyor. Altına almış araba. Meğer yavru altı taneymiş. Demek ki o geride kalmış, biz de görmemişiz. Siyah küçük bi' yavru. Hemen koştum kaldırdım tabii. Baktım boynunun kenarından kan sızıyor. Temizledim peçeteynen falan. Aldım arabanın içine, bastım gaza. Aradım Hamdi'yi yoldan, 'Benim acil bi' işim çıktı, sen başka birini gönder oyuncuya!'

Daha önceden gelip giderken bi' köpek

barınmıştı vardı, görüyordum bazen. Dedim oraya gideyim, nasılsa bi' veteriner falan vardır. Neyse, son sürat vardım barınağa. Yaşlı bi' bekleçi kapıda dikiliyordu. 'Burda veteriner falan olmaz' dedi. 'Ben de gideceğim zaten birazdan, işim bitti! Az durdu, bi' düşündü, 'Belki' dedi 'Alemdağ girişinde kedi köpek maması satan bi' market var. Onun üst katında bi' veteriner vardı. Hâlâ orda mı bilmiyorum, bi' de oraya bak, varsa orada vardır.'

Bastım gaza. Buldum da. Hakkaten varmış. Bi' tane efendiden bir delikanlı. Veterinermiş. Anlattım durumu. Köpek de kucağımda inleyip duruyor. Neyse baktı etti, muayenesini falan. Dedi, iç kanama olabilir film çekmemiz lazım. Çekin dedim. Ne gerekiyorsa yapın.

Aldılar götürdüler yavruyu. Ben de dışarı çıktım bi' sigara içeyim. Gözümde de uyku akıyor. Şu iş bitsin hayırlısıyın da izin alıp gideyim yatayım diyorum kendi kendime. Sigaram bitti, içeri girdim. Veteriner 'Arka iki bacağı kırılmış bunun!' dedi. Ne yapacağız? Alçıya falan mı almak lazım?

'Yok!' dedi, 'bunların kırığı tutmaz. Atların eşeklerin bi' de köpeklerin.'

Öyle bakıyordum yüzüne. Köpek bu arada inliyordu. Allah'ım, nasıl üzüliyorum. 'Ne yapmam lazım?' dedim. Dedi, 'İsterseniz uyutalım!'

Uyutalım, diyince içime bi' ferahlık geldi. Hah! dedim, uyuyunca acısı biraz diner. Uyanınca da artık alır eve götürürüm. Orda bi' çarşesine bakanız. Akıldan bizim sıkıçı İbrahim abi geçiyor. Onun sabunlu ballı bi' sargısı vardır. Yeğenin kolunu sardırıyordım, barfikte sallanırken düşmüş kırımtı da kolunu, iki haftada eskisinden iyi olduydu oğlanın kolu. Ona götürürüm, kesin halleder.

Bi' de, rahmetli ebem bi' tarafım ağrıdığına, 'Yat uyu oğlum, uyku halleder' derdi.

'Tamam' dedim, 'Uyutalım!'

Tam o sırada telefon çaldı, arayan Hamdi,

"Bunca yıl yaşadım da öğrenememişim; meğer uyku ölümmüş, uyutulmak da ölmek."

'Salih abi gelirken bana bankamatikten 300 lira para çek getir, mutfaktaki çocuklardan birine para vercem' dedi.

Olur, dedim, çeker getiririm.

Veterinere de 'Ben' dedim 'hemen geliyorum, siz uyutun.'

Aşağıya indim. Bankamatikten parayı çektim vardım Hamdi'nin yanına. Suratımı pek kötü görmüş. Ne oldu abi dedi. Anlattım. Yavruyu veterinere götürdüğümü falan. 'Eee' dedi 'sonra?'

'Sonrası, kırkış bacakları ama eve götürüp bi' çaresine bakacağım. Şimdi uyutacaklar biraz.'

Hamdi bi' şaşırdı önce, yüzüme baktı, durumu anlamış olacak ki,

'Abi uyutacaklarsa yapacak bi' şey kalmaz. Öldürecekler demek ki!'

İçimde çıt diye kırıldı bi' şey.

'Ne diyosun Hamdi, ne demek kardeşim öldürmek' dedim.

'Uyutmak öldürmek demek abi keşke öyle söylemeseydin!'

Arabayı tek tekerle çıkarmışım avludan, nasıl döndüysem artık. 'Abi delirmiş gibi gittin, çok korktum bi' şey olacak sana diye' dedi Hamdi, sonradan.

Veterinere nasıl gittiğimi hâlâ bilmiyorum hocam. Orası kopuk. Orda film yok. Veterinere çıkarken merdivenden bağırıyordum, Uyutmayın, sakın uyutmayın!

İçeri girdim, benim yavru orda masanın üzerinde sessiz sedasız yatıyor.

Hemşire kızın üstüne koştum. Kızcağuz, 'Amca biz onu uyuttuk çoktan!' demez mi.

Oraya sandalyeye çöktüm kaldım. Dizim kasılmaya, yüzüm seyirmeye başladı. Kalbim yerinden çıkacak gibi atıyor. Bi' şey de diyemiyorum. Neyse bi' bardak su getirdiler. İçtim. Yavruyu bi' torbaya koyup verdiler elime, çıktım ordan. Eve geldim. Uyandırmadım hanımı. Güzelce sardım sarmaladım balkonun altına gömdüm gece yarısı.

İçeri giremedim hocam. Gece uyuyamadım. Uyuyunca afedersin ölecektim gibi geliyordu.

Sabaha kadar dolandım kapının önünde.

Bu da böyle bi' keder işte hocam. Bu yaştan sonra nasibimize bu da düştü, ne yapalım. Yavruyu uyutun demeyecektim hocam, ben ona ölünceye kadar evde bakardım n'olacak. Ama bilmiyordum ki. Uyku ölmüş meğer. Uyutmak öldürmekmiş nerden bileyim."

Salih'in hikâyesi bitmişti. Yüzümü arabanın sağ kapı camına dayadım iyice. Gizlice sildim gözyaşlarımı. Sonra dönüp bakmaya cesaret edemedim yüzüne.

Sessizce yol aldık.

Hiç konuşmadan, otobandaki yüzlerce aracın arasından, şehrin kalbine doğru, giderek hızlandık...

"Bir filmin sonu gibi..."

SELİN KALKAN

İstiklal Caddesi'nin kalabalığına adımlarınızın karıştığı bir gün düşünün. Sağınızda ve solunuzda insanlar, köşe başlarında sokak müzisyenleri,

tramvayın sırtına atlayan küçük çocuklar ve gülüşleri. Rayların ortasında fotoğraf çektiren insanlar. Fala çağıran işletmeciler, seyyar satıcılar, kestaneler, simitler... Yürüdün, yürüdün, yürüdün. Sağında Halep Pasajı, içeri girdikten sonra merdivenlerden bir bir indiğinde ise Beyoğlu Sineması karşılıyor seni. İlk seansa bileet almak istiyorsun, gişede uzun bir kuyruk var. O zaman yapılacak en iyi şey sinemanın kafesinde oturup bir çay içmek ve yandaki masanın sohbetine ortak olmak, paylaşmak, konuşmak ve anlamak. Sonrasında bir filmi izlemek, anlamak ve anlatmak.

Hepsi sizce de biraz eskide kalmadı mı? İstiklal'in kalabalığı, ısıltısı... Bizi heyecanlandıran ve hafızalarımızda yer etmeyi başaran filmler. Oturduğunuz masada sohbet etmeye başlayabileceğiniz insanlar. Bağımsız sinemalar ve bir de sinemaların makinistleri.

Beyoğlu Sineması'nın yirmi yıllık makinisti Mehmet Nevruz'la Beyoğlu Sineması'nı, sinemanın dijitalleşme sürecini, eskiden

gelen ve özlemini duyduğumuz sinema sohbetlerini konuştuk.

Mesleğe nasıl başladınız?

Konya'da doğup büyüdüm ben. Eskiden neresi olursa olsun ismine gurbet denilen bir memleket vardı. İlkokulu orada tamamladıktan sonra eskiden gurbet denilen bir memleket vardı. Büyük şehirlere geçişlerde gurbete gidiyordum derlerdi, ben de onlardan bir tanesiyim. 1974'te İstanbul'a adımımı attım. Yirmi üç sene kadar oto boyacılığı yaptım. Sonra ortağımla birtakım sıkıntılar yaşayınca mesleği bıraktım. O dönem işsiz kalınca Beyoğlu Sineması'na düştü yolum. İlk başta teşrifatçı olarak başladım işe. İnsanlara yer gösteriyordum. Üç ay teşrifatçı olarak çalıştıktan sonra patron bana makinistlik yapacaksın, dedi. Ben şaşırdım, itiraz ettim yapamayacağımı düşündüğüm için. Biz sana güveniyoruz yapabilirsin, dediler. Oto boyama işinden tecrübeli olduğum için elim tornavida, alet edevat tutmayı da biliyordum, makine dairesine bir geçtik ilk haftadan öğrenmeye başladım makinistliği.

35 mm film oynatırken zamanla sinemada dijitale geçildi. O geçiş sürecinde tedirginlikleriniz olur mu?

Olmaz olur mu hiç, olur tabii. 35 mm

Dijital, makinistin zanaatını öldürdü. Eskiden makinist olmadan sinemada film oynatılmazdı.

film oynatırken makineye ben hükmedebiliyordum şimdi makine bana hükmediyor. Ve yıllar birbirini kovaladı. Dijital sisteme geçileceğini ilk duyduğumda bayağı bir afalladım. Nasıl, olacak, nasıl yapacağım, soruları aklımı kemirmeye başlayınca bir hafta kadar uyku larım kaçtı. Teknoloji gelişiyor kabul ediyorum ama

ben bir telefon düğmesine basmaktan bile acızdım. 35 mm oynatmak benim kolumda bir bilezik. O bileziği kolumdan çıkartıyormuş gibi hissettim. Sonradan el mahkûm değişime ayak uydurmaya, dijital sistemi öğrenmeye başladım ve çalışmaya devam ettim.

Dijital değişim makiniste duyulan ihtiyacı azalttı diyebilir miyiz?

Ben 35 mm oynattığımız zamanlarda üç tane makinist yetiştirdim. Makinist yetiştirmek kolay değil. Kimi on beş günde kimi bir ayda öğrendi. Şimdi dijitalde on yaşında bir çocuğu getirip bir kere göstereyim o çocuk benden daha iyi kullanır bilgisayarı. Dijital sistem, makinistin zanaatını öldürdü. Eskiden makinist olmadan sinemada film oynatılmazdı. Şimdi herhangi biri gelse yapar bu işi. Yirmi senedir Beyoğlu

bavulunda sevda sözleri

Sineması'nda çalışıyorum, işi burada öğrendim ve başkalarına da burada öğrettim ama şimdilerde mesleğimizin bir film gibi sonu geldi, onu izliyoruz sanki. Ama ne olursa olsun, sinema bir kültür ve sanat. Ve ben burada bu sanatın içindeyim. Güler yüzlü, tatlı dilli misafirlerimiz gelip, onlarla sohbet etmeye, bir şeyler paylaşmaya devam ettiğimiz sürece burada olmaya, film oynatmaya devam edeceğim.

Beyoğlu Sineması'nın o eski dokusunu bozmamasına rağmen müşterisinin azalmasını neye bağlıyorsunuz?

Beyoğlu Sineması'nın kafesi bile dopdolu olurdu. İnsanlar merdivenlerde beklerlerdi boş bir masa bulup oturabilmek için. Buranın masalarında az yönetmenler, yapımcılar, oyuncular oturmadı. O zamanlar Beyoğlu Sineması sektöre hazırlayan bir okulu sanki. Bakın ama şu anda kimse yok. Şimdilerde insanların birbiriyle oturup bir filmi, bir oyuncuyu, bir yönetmeni konuşmaya vakti ve hevesi de yok. Her şeyin sebebi vaktimizi ayırdığımız şeylerin değişmesiyle ilgili gibi geliyor. Ne olursa olsun geçmişe özlem duysak da eğer sadece oraya bakakalırsak önümüzü göremez oluruz. Geleceği hareketlendirmek ve gençleri bağışsız sinemalara gitmeye motive etmek gerekiyor.

AVM sinemasına gittiniz mi hiç?

Sırf gözlemlemek için gittim kızım. İnsan soyu kendini hep yukarılarda görmeye ister ve oralara koyar. AVM'nin içindeki her bir insan oralar konuşmuş insanlar gibi geliyor bana. Orada her şey robot gibi işliyor. Biletini al, filmi ni izle, arkayı dön ve git. İnsanlar böyle böyle birbirine yabancılaşıyor, huzursuz ve gergin oluyor. Eskiden özellikle yazlık sinemalarda çekirdeğini, gazozunu alır keyifle filmi izleyebiliirdin. Şimdilerde salonda biri patlamış mısır yese insanlar birbirine soğuk bakışlar atıp, şikâyetçi oluyorlar.

Nasıl eskisi gibi olabiliriz peki?

Sohbet ederek, bildiğimizi paylaşarak, bilmediğimizi öğrenmeye çalışarak. Gülerek, güldürerek. Birbirimizle konuşabilmeyi, iki insanın birbirine soru sorabileceğini unuttuk. Çok acı değil mi? Bunları hatırlamamız ve hatırlatmamız lazım. Biz Beyoğlu Sineması olarak her bir misafirimizle film den önce de sonra da sohbet etmeye, bir şeyler paylaşmaya çalışıyoruz. Her zaman da böyle devam edeceğiz. Bilgiyi hep paylaşın. Boynuz kulağı geçer diyorlar, bırakın geçsin, geçerse orada güzellik olur, orada bereket olur, orada sevgi olur.

Mehmet abiyle sohbetimiz üzerine merdivenlerden ve pasajın içinden çıkarken, anlattığı tüm kalabalığı gözümde bir kez daha canlandırmaya çalışıyorum. O güzel kalabalık gözümde canlandıkça İstiklal'in sakinliğinde sessiz sedasız yürümek daha da üzüyor beni.

Mehmet Ali & Akşamsineması

Başını göğsüme sakla sevgilim,
Güzel saçlarında dolaşsın elim.
Bir gün ağlıyalım, bir gün gülelim,
Sevişen yaramaz çocuklar gibi.
Sabahattin Ali

Ben ki her akşam yatağında
onu düşünüyorum,
onu sevdiğim müddetçe
yatağımı da seveceğim.

Orhan Veli

Sesinde ne var biliyor musun
söylemediğin sözcükler var
küçük şeyler belki
ama günün bu saatinde
anıt gibi dururlar
Cemal Süreya

- seni koruyacağım
tamamlıyacağım
- seni
kazanmalıyım
istediğim kadar beslerim
seni
büyütürüm içimde
seni
çok çok çok
bir şey ver bana
- seni seviyorum

Arkadaş Zekai Özger

Örneğin en sıcak ülkelerin yazında
en soğukların kışında
yanarım üşürüm berbat olurum
hiçbir şeye yaramam
ama yine seni severim
o zaman sen de beni sev
evet.
Murgut Öyan

HAYDAR ERGÜLEN

Şiir onlarla şiir!

Bence Madımak Katliamı'nı İŞİD yaptı. 25 yıl önce İŞİD mi vardı diyebilirsiniz? Vardı tabii, olmaz mı? Sızice yok muydu? İŞİD ne demek, kim, son 4-5 yılda Ortadoğu'da, Avrupa'da, Türkiye'de neler yaptı? İŞİD yani devletlilerimizin beğendiği adıyla şu DAEŞ.

Lamı da yok cimi de. Bir 'derin devlet' var biliyorsunuz. Her şeyi üstüne attığımız ve rahatladığımız. Öyle derin ki kuyu gibi bir şey, dipsiz kuyu, atırsanız atırsanız ses gelmiyor. Ama katliamların, kayıpların, infazların da sonu gelmiyor. Derin devlet, dipsiz kuyu. Her neyse onun üstüne atınca asıl suçluları da hem saklamış hem de bağışlamış oluyorum. Olmuyor muyuz yani? Derin devlet ak kaşık mı? Olur mu? Neler yaptı, yapıyor ve daha da yapacak, Tanrı bilir!

Fakat Madımak Katliamı'nı İŞİD yaptı, oteli ve içindeki 35 canımızı onlar yaktı. "Yaptıklarımız yapacaklarımızın teminatıdır" diye pek ucuz, pek kullanışlı ve bizim kasaba politikacılarının adeta bir hikmet gibi tekrarladıkları bir laf var. Bu laf Madımak Oteli Katliamı'nı gerçekleştiren İŞİD'e göre şöyle yorumlanabilir: Yaptıklarımız, geçmişte yapmış olduklarımızın göstergesidir, işaretdir! Tabii buna 'yapacaklarımız' ibaresini de eklemek gerekir.

25 yıl önce 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta Madımak Oteli'nde, 1978'de yine Sivas'ta, Çorum'da, Aralık 1979'da Maraş'ta, sonra Süruç'ta, sonra Ankara Garı'nda, sonra evvelde sonraşimide, sonra sonra İŞİD, El Kaide her yerde. Çünkü cihad her yerde, cihad fikri her yerde. Artık Türkiye'de ders kitaplarında! Öyleyse... Öyle!

Ne İŞİD durup dururken ortaya çıktı ne El Kaide ne şu ne bu ne diğer cihatçılar! Hepsinin tavanı da vardı destekledi de, fikri de vardı eğitimi de. Yani İŞİD dışımızda değil, içimizde!

O bir örgüt değil çünkü, o bir kör inanç, elbette düşünce diyerek halim yok, insan yakan, kafa kesen, diri diri gömvene dahasını bilemeyeceğim, söylemeyeceğim işkenceleri insana reva gören, eskiden yeniyi uyarlıkları yok etmekten zevk alan, tarihi yıpratları, heykelleri, sanat eserlerini kırıp dökten, parçalayan, yarattığı kargaşa, çıkardığı

Metin abiyi ve Behçet'i yitirince, Ankara'yı da yarı yarıya yitirmiş oldum.

savaşla doğayı bir kez daha tahrip eden bir sürüde fikir ne gezer, düşünce ne arar?

Türkiye'de adının önünde profesör yazar bir başbakan bu cihatçıları 'öfkeli çocuklar' ve yaptıklarını da 'onların isyanı' olarak gösterme cüret ve gafletinde bulunabili. Destek arıyorsanız, uzağa gitmeye gerek yok. Gizli de değil açık! Öfkeli çocuklar! Şimdi bu katil sürüsüne en çok Türkiye'den kadın, erkek katilim olduğu belirtiliyor, İŞİD'in getirilerinden söz ediliyor, yakında kandırılmış olduklarından, masumiyetlerinden de söz edilmeye başlanır, hiç merak etmeyin!

Şaşırtıcı mı, hayır! Türkiye'de inancın yerini siyasal olan almayla başlayınca ki en az 60 yıl, yani DP iktidarından beri, siyasal İslam tutundu, yerleşti, yayıldı, iktidar oldu. Bir bölümü Amerikancı bir yönelimle cemaat oluşturdu, 15 Temmuz'da darbe yapmaya kalkıştı, bir bölümü daha radikal bir yol izleyip cihatçı oldu. Hepsinin temelinde de dinin siyasallaşması söz konusudur. Siyasal İslam, bazılarında telaffuzu bile güzel gelebilir, rövansı aldıkları duygusunu yaşatabilir, ama insanlarını Tanrıyla doğrudan kurdukları ilişkileri, dünyayı, evreni, kendisini, yaratıcıyı anlamak için izledikleri tasavvuf yolunu ve inancın güzelliğini karartma işlevini gördü, görüyor. Gerçek inanç sahipleri, kalbiyle

inanan, Tanrıya bağlanan insan, bunu bir sistem haline getirir mi, başkasının üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanabilir mi?

Sorduğuma bakmayın, yanıtını bilmediğimden değil, sadece inanmadığımdan, insan denen varlıktan hâlâ ümidimi kesmediğimden, Nâzım Hikmet'in 'büyük insanlık' dediği ve kendimi de onlardan biri olarak gördüğüm işçiler, köylüler, yoksullar, emekçiler ve emeğiyle geçinenlerin oluşturduğu insanlık âlemi bu karanlığa son vereneğinden ötürü, bu durumun geçici olduğunu düşünüyorum. Geçici ama, gerçekten yaptıkları maalesef kalıcı.

Dünyaya, hayata, bugüne, geleceğe, çocuklarımıza, ülkemize, doğaya, anılarımıza, gençliğimize öyle çok kötülük kaldı ve kalıyor ki bunlardan! Şiire, edebiyata, sanata, müziğe, tiyatroya kalan kötülüklerin en korkuncu 2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Oteli'nde yapıldı. İŞİD kafalı, cihatçı olduklarını bilerek ya da bilmeden tekbirler getirerek, içindeki insanları yakmak için oteli tutuşturan yobaz, gerici ve faşist sürüsü, ülkenin geleceğini de kanlı, karanlık bir paçavra atarak yaktı. Sözleri, sesleri, müzikleri, gülüşleri, kahkahaları yaktı. Anıları, dostlukları, arkadaşlıkları yaktı. Şimdi Ankara'ya ilk gittiğim günlerin, bazı şairleri yakından ilk gördüğüm anların, onlarla bir biracıda, meyhanede aynı masada oturduğum ilk akşamların, aynı dergide şiirlerimin beraber yayımlanmalarını verdiği ilk coşku anların, ucuz şarapla kafaları bulup Kuşluk Park'ta kişin donan suyun üstünde yaptığımız ilk

EVİRİM KURAN

Yamuk yumuk ve asi

dansların, evlerde toplanıp birbirimize heyecanlı yeni şiirlerimizi okuduğumuz ilk gecelerin, bir arkadaşımız, yoldaşımız katledildiğinde on binlerce yürek meydanları doldurdumuz ilk yürüyüşlerin anıları bir ucundan tuttu, küllerini başımıza yağdı, acısı kalbimizi yaktı.

Hepsi canımızdır, 35 can. Asım Bezirci'den Uğur Kaynar'a, Nesimi Çimen'den Hasret Gültekin'e. İkisini çok yakından tanıdım. Ankara onlarla Ankara'ydı, şiir onlarla şiir, dostluk onlarla dostluk, yoldaşlık onlarla yoldaşlıktı. Ankara'da ilk Gülten Akın'la tanışmıştım, 15-16 yaşında bir lise öğrencisiydim, tanışmak için o zaman çalıştığım Türk Dil Kurumu'na gitmiştim Kavaklıdere'ye. 1971 olmalı, tam şair ve devrimci bir kadın havası görmüştüm onda. İkinci Metin Altıok'tu, çalıştığı Ortadoğu Amme idaresi Enstitüsü'ne gitmiştim, Eskişehir'den arkadaşım Selçuk'la birlikte. Şiiri kadar yapışkılı olduğunu ilk orada görmüştüm. Şiiri mi ondan, o mu şiirinden yapışıklıydı, hâlâ bilmiyorum. Behçet Aysan'la da Ahmet Erhan'ın evinde tanışmıştım. Tanıştığımız da sesiyse gözlerinin birbirine ne kadar benzediğini ve yakıştığını düşünmüştüm. Hâlâ öyle düşünürüm. İksisi de birbirinden içli ve dokunaklıdır, gözleri ve sesi.

Metin abiyi ve Behçet'i yitirince, Ankara'yı da yarı yarıya yitirmiş oldum. Sonra Ahmet Erhan, sonra Adnan Azar, sonra da nerdeyse kimsen kalmadı. Yine Metin abiyi Behçet'in izi dizeleli teselli ediyorduklarken, kimsesizliğimizi. "Sonunda kendime bir top yagın endim./Soluğumla besledim dağığım ucudam./ Ömrümün kütüldü savrulun her arımda./Örterek yavaş yavaş bıraktığım izleri/ Yanmış bir günün sürüklenen kanatlarıyla./Koştum, durmadan koştum o küçük yangınımla./Adımın çaresiz kılırlarında kendi göğümü bulmaya." diyen Altıok Metin, şunu da demişti: "Üzülme altıok metin, hüzünlerle geçen tarazlanmış ömrüne/Sen yoğun sis içinde sesi duyulan, uzak çandın bir zaman".

Behçet, benim canım arkadaşım, gözbebekleriyle gülen, kalbime konuşan güzel şairim, "kırğınım, saçılmış/bir nar gibiyim!.../sessiz akan bir ırmağım/geceden!.../git deren giderim/kal derken kalırım." demiştin "Bir Eflatun Ölümlü"de. Sonra "çok yalnızdım ve güneş çaldı kapımı" diye yazmıştın, keşke güneş çalsaydı! Ve bende en çok yaşıyan dizeleleri: "Yağmur dindi sevgilim bak dinle/ her şey dindi, acıysa dinmemiş halde."

Sizler de bizim özgürlük ve devrim şehitlerimiz, benim yapışkılı ağabeyim ve canım arkadaşım olarak ülkemizde, şiirde, kalpte, gelecekte, devrimimizde, düşlerimizde, aydınlık günlerimizde, hazırlarlarımızda sonsuza dek yaşayacaksınız!

"Ve ah dedim sonra,
Böyle ah demeyi belki büyük bir ahlal ağacından
öğrendim."
Didem Madak

Nuri Bilge Ceylan'ın Ahlat Ağacı filmi izleyeli bir hafta oldu. Film, İstanbul'da on salonunun yedisinde aynı anda aynı küfürbaz, cüsseli adamın filmleri gösterildiğinde hatırı sayılır ciro yapan sinema işletmesinin bir salonunda gösterilmeydi. Belki dışarıda ilk bir meltem olan bir yaz akşamı olması sebebiyle, belki de yurdum insanının pek çok şeyin uzununu ama filmi kısasını sevmesi sebebiyle, salonda birkaç kişiydik. Beşi filmi ortasında, diğerleri de bittirince yarı yarıya patlamış mısır kutularını, boşışelerini, kahve bardaklarını arkalarında bırakıp, çıktı, gitti.

Son yazılar kayarken içeri giren temizlik görevlileri tanıştımdır. Herkes gitti Ben kaldım. Orada, Çan ilçesinde; bir kuyunun dibinde. Kafamda film bitmedi hâlâ. Filmim dijital aygıtlarla, tek tuşla perdeye yansındığını bilsem de, sanki içimde sigarasın külü üç santim uzamış, gözlüğü burnunun ucuna inmiş emektar bir makinist bobin sarıyor. Bitmesini istiyorum. Tam olarak yedigündür, sözcükleri, imgeleri kafamda ve kalbimde ait oldukları yere koyup yoluma devam etmeyi bekliyorum.

Büyük usta Nâzım Hikmet, "Bir şeyler yazmalıyım" başlıklı şiirini Akın Aksu, Ebru Ceylan ve Nuri Bilge Ceylan'ın Ahlat Ağacı'nın senaryosunu üretmeye oturmalarında elliden fazla yıl önce yazar. Nuri Bilge, filmi herhangi bir karesinde o şiirden alıntı yapmamış. Film her şaniyesine, her pikseline o şiiri gömmüş:

"bir şeyler yazmalıyım yüze yüz yalansız bir şeyler yazmalıyım

İçimde bir şeyleri yakalayarak kova salıp içimdeki kuyuyu su çekmeliyim."

Ahlal Ağacı içinde su olup olmadığını bilmediğimiz kuyular hakkında, kuşaktan kuşağa aktarılan "ah"lar hakkında, babalar ve oğullar hakkında, en yakınımdaki hayatı seçip onunla yaşamak zorunda kalanlar hakkında, şehirlerinden korkup sarılamadıklarımız hakkında, ama bence en çok yamuk yumuk, aykırı, tek başına yaşayan, aksi ağaçlar hakkında.

Ahlal ağacı, yabani bir meyvesi olan, kuraklığa ve susuzluğa çok dayanıklı bir ağaç (İngilizcede wild pear - vahşi armut- olarak söylenmesi tam da bu yüzden). Ormanları yok olmaya yüz tuttuğu coğrafyamızda bozkırdan taşıyor ahlal ağaçlarına. Meyvelerinin tadı buruk; çiğnemesi zor; yutması da...

Yaşamım boyunca, kırdı ve kentte, çok çeşitli coğrafyada, daha az plazada, daha çok sokakta - hayatın ortasında, ahlal ağaçlarıyla karşılaştığım oldu. Kökleri çok derinde, yamuk yumuk dalları gökte, iklimin kurağına, havanın kirine dirençli, uyumsuz ve inatçı ağaç insanlar dı onlar. Hepsinin kuyusu kalbinde idi.

Bu uyumsuzları önememek konusuna yalnız değilim.

**Eğer siz de dalları
yamuk yumuk,
meyvesinin tadı
buruk bir ahlal
ağacıysanız, bu
dünyanın size
ihtiyacı var;
bilmenizi isterim.**

Ahlal Ağacı'nı izlemeden bir ay kadar önce tanıştığım Francesca Cino da bu ağaç insanlara meraklı bir davranışlı bilimci. Harvard Business School'da hoca. Bazılarına ahlal ağacı dediklerine o kısaca "asiler" diyor. Geleceğin asilere ait olduğu iddiasıyla onbeş yılı aşkın süredir dünyanın dört bir yanında asiler

üzerine arastırmalar yapıyor. Ve ortaya su kitap çıkıyor: "Rebel Talent (Asi Yetenekler)". "Siz asilerin sorun yarattığını sanarsınız" diyor Francesca ve ekliyor: "Oysaki sorunlar asileri yaratır." Tıpkı bozkırdan çorabına dindik direnen ahlal ağaçları gibi... Francesca'ya göre asi yeteneklerin beş ana niteliği var: Orijinallik, merak, derinlik, başkalık ve sahiciilik. Bu sıfatlar adeta ahlal ağaçlarının yamuk yumuk dallarının her biri.

Bizimki gibi statükoyu koruma sevdası, ıtırat etmekten çekinen, asileri cezalandıran, vasatlığı yücelten, konfor alanlarını genişleten, boyarken çizginin dışına taşımaya izin vermeyen kültürlerde bile insan evladı ana rahmine bir ahlal ağacı tomurcuğu olarak doğuyor. Sonra büyüyor ve dallarımızı budamaya başlıyorlar. En çok da en sevdiğimiz, ellerinde toplumsal baltaları, girişimleri dallarımıza...

Eğer siz de dalları yamuk yumuk, meyvesinin tadı buruk bir ahlal ağacıysanız, bu dünyanın size ihtiyacı var; bilmenizi isterim. Gövdenizi sevmenizi, budandığınız yerden fıskırmanızı dilerim.

ZAFER KÖSE

Zulme karşı Satranç

Vedat Türkali'nin Bir Gün Tek Başına romanındaki bir kahraman, insan zihnini değirmen taşına benzetiyor. Araya öğütülecek bir malzeme atmazsanız, dönüp duran bu taşın kendini aşındıracağını söylüyor. "Kafayı yemek" denen şeyi böyle tanımlıyor.

İnsan hiçbir şey düşünmeden ve hiç iletişim kurmadan yaşayabilir mi? Tecrit koşullarında insan kalınabilir mi? Sözlüklerdeki tanımlar ne kadar açıklayabilir "tecrit"?

En büyük korku

Günleriniz koşturmayla geçerken, kafanızın içinde durmadan dönen değirmen taşının arasındaki malzemeler boldur. Hatta çoğu zaman bazı konuları düşünmeyi ertelersiniz. Sıra gelmez. İletişimler deryası içinde günleriniz akıp gider. Söylenler, ima edilenler, giysiler, bakışlar, mesajlar... Bunca iletişim arasında değirmen taşı zaten boş kalamaz ki.

Böylesine hızla akan hayatın içine dalıp bir anlamda kaybolmak, elbette bir yönüyle mecburluğumuzdur. Ama böyle yaşamak galiba işimize de gelmektedir. Belki en büyük korkularımızın üstünü örttüğü için, bazen yakınlara da olsa sürdürmeyi tercih ettiğimiz bir durumdur bu.

Peki, insanın en büyük korkusu ne olabilir? Çoğu zaman yok saydığı, başka konulara dalarak üzerinde pek durmadığı, aklına getirmekten bile kaçındığı o büyük korku...

En zayıf, en bakıma muhtaç canlı olarak dünyaya gelen, tek başına varlığını sürdüremeyen, ama yarattığı toplumsallık sayesinde en gelişmiş canlı haline gelen insan için, "yalnızlık" kadar büyük bir korku olabilir mi?

Örneğin, ailesinden bağımsız kimlik geliştirme derindeki bir gencin çevresindeki arkadaş gruplarına kabul edilmeyişi, kâbus gibi bir durum değil midir? Dışlanmak!

Aynı şekilde, ilerleyen yıllarda işten atılmak da, en az maddi zorluk kadar, hayatın dışına itilmekten dolayı acı vericidir. Terk edilmek!

En büyük zulüm

Bunlar herkesin yaşadığı, aştığı, geçiştirdiği gündelik gerçekler. Daha ötesi, yani "tecrit" ise, tahayyül edilmesi bile zor, büyük bir vahşet! Tıpkı Dr. B.nin hikâyesinde olduğu gibi.

Stefan Zweig'in "Satranç" adlı yapıtında, uzun bir deniz yolculuğu sırasında yaşanan hikâye. Gemide dünya satranç şampiyonu

da vardır. Olaylar, Dr. B. ile dünya şampiyonunu bir oyunda karşı karşıya getirecek şekilde gelişir. Böylece, Dr. B. hayatında ilk kez satranç oynayacaktır. Ama onun yaşadıklarını öğrendikçe, şampiyonun karşısında hiç şansı olmadığı düşüncesinden uzaklaşırsınız.

Nazi işgali sırasında Viyanalı Dr. B. tutuklanmıştır. Elinden geçmiş olan gizli evraklar hakkında bilgi almak isteyen

Sürgün yaşadığı Brezilya'da, son kitabı olarak Satranç'ı yazdı. Herhalde, verdiği intihar kararını uygulamak için bu çalışmasını tamamlamayı beklemiştir.

Gestapo onu diğer tutsakların arasına atmaz, bir odaya kapatır. Dr. B.yi dünyadan ve diğer insanlardan ayırır. Hangi gün ve saatte bulunduğundan bile haberi olamaz.

Bir keresinde, sorgu odasında eline geçirdiği kitabı tecrit odasına getirmeyi başarır. Bu bir satranç kitabıdır. Satranç tahtası, taşları yoktur, karşısında bir rakip yoktur, ama zihnindeki değirmen taşıları arasına atabileceği malzemesi vardır artık.

Dr. B.nin o yıllarına tanıklık ettikçe, yalnızlık denen şeyin insan ruhunu nasıl tahrip ettiği anlıyorsunuz. Haberlerde karşınıza çıkan F tipi cezaevinin ne anlama geldiğini kavıyorsunuz.

Acı gerçek

Ha, oyunu mu soruyorsunuz? Evet, şampiyonla Dr. B. kapışır.

Kim mi kazanıyor? Boş verin, ne yapacakınız kimin kazandığını? Bu hikâyede Zweig'in anlattığı aslında bir satranç oyunu değil ki. Bildiğiniz gibi, onun hep Nazilerle bir meselesi olmuştur. Her dönemdeki Nazilerle!

Bu yapıtında Zweig'in kendisini anlattığı söylenebilir. Elbette böyle bir gemi yolculuğu yapmadı, Naziler tarafından yıllarca bir odaya kapatılmadı. Ama işlediği temayı, tecrit edilmeyi, somut biçimde yaşadı.

Hümanizmle ve Rönesans'la özdeşleştirdiği Avrupa kültürünün yayılacağına, ülke sınırlarının ve milliyetçiliğin kaybolacağına inanıyordu. Teknolojinin gelişmesi sonucunda refah dolu savaşı, düşmansız bir hayatın oluşmasını bekliyordu. İnsan psikolojisini derinlikli biçimde işlediği, satır araları sevgi dolu kitapları tüm dünyada karşılık buluyordu.

Fakat İkinci Dünya Savaşı'na, katliamlara, Nazi ırkçılığına tanık oldu. Kitapları yayımlanamaz, ülkesinde yaşayamaz duruma geldi. Hayallerinden, yurttaşlarından, inandığı değerlerden tecrit edildi.

Sürgün yaşadığı Brezilya'da, son kitabı olarak Satranç'ı yazdı. Herhalde, verdiği intihar kararını uygulamak için bu çalışmasını tamamlamayı beklemiştir.

Zorlu bir yaşam: Stefan Zweig

1881

Habsburg İmparatorluğu'nun başkenti Viyana'da varlıklı ve kültürlü bir Yahudi ailenin çocuğu olarak doğdu. Babası bir tekstil sanayicisi olan Moritz Zweig, annesi ise İtalyan Yahudisi bankacı aileden gelen Ida Brettauer idi.

1901

1901'den sonra Fransızca yazar Paul Verlaine ve Baudelaire'in şiirlerini Almancaya çevirdi.

1907
1909

Seylan, Gwalior, Kalküta, Varanasi, Yangon ve Kuzey Hindistan'ı gezdi.

1916

İlk başlarda savaşı desteklese de trajediye yakından tanık oldu. 1916'da yayımlanan "Babil Kulesi" (Der Turm zu Babel) ve 1918 yılında yayımlanan "Zorlama" (Der Zwang) bu dönemin ürünü savaş karşıtı yazırlarıdır.

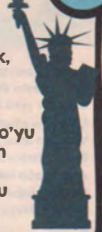
1914

Belçika'ya, "ilk entelektüel aşkı" şair Émile Verhaeren'in yanına gitti.

I. Dünya Savaşı başlayınca Belçika'dan Viyana'ya döndü; gönüllü olarak orduya katıldı. 1914-1917 arasında Viyana'da savaş karargahında "Savaş Arşivi"nde memur olarak çalıştı.

1911

New York, Kanada, Panama, Küba ve Porto Riko'yu kapsayan Amerika yolculuğu yaptı.

1920

Savaşın sonra Avusturya'ya dönerek Salzburg'a yerleşti. 1920 yılında, iki çocuğu bir kadın olan Friderike Van Winternitz ile evlendi. Salzburg'da geçen yıllarında Zweig önce Balzac, Dickens ve Dostoyevski üzerine (1920), ardından Hölderlin, Kleist ve Nietzsche üzerine (1925) bir inceleme yazmıştır. Casanova, Stendhal ve Tolstoy üzerine incelemesi 1928'de yayımlandı.

1928

Leo Tolstoy'un 100. Doğum Yıldönümü Kutlamaları'na katılmak üzere, Sovyetler Birliği'ne gitti.

1933

Nazilerin ideolojileriyle bağdaşmayan kitapları meydanlarda ateşe verdikleri törenlerde yakılan kitaplar arasında Zweig'in eserleri de yer aldı.

1939

Zweig, 6 Eylül 1939'da Altmann ile İngiltere'nin Bath şehrinde evlendi. 1940'ta İngiliz tabiiyetine girdi; Hitler'in ordularının ilerleyişi üzerine eşi ile Avrupa'dan ayrıldı; sırasıyla New York'a, Arjantin'e, Paraguay'a ve Brezilya'ya gitti.

1937

İlk eşi Friderike'den ayrıldı ve bir yıl sonra Portekiz'e sekreteri Lotte Altmann ile gitti.

1934

Gestapo'nun villasını basıp, silah araması üzerine Zweig ülkesini terk etmek zorunda kaldı ve Londra'ya yerleşti.

1942

22 Şubat 1942'de Rio de Janeiro'nun Petropolis kentindeki evinde, karısı Lotte ile birliktir. İkisi bir nöbetçi olarak öldü.

"Zweig'in son kitabı "Bir Satranç Oyucusu" ya da diğer adıyla "Satranç"tır.

Stefan Zweig'in intiharı

EMRE KONGAR

Bireylerin de toplumların da en büyük düşmanı umutsuzluktur. Umutsuzluk, bir insanın, bir toplumun yaşama güdüsünü yok eder. Umutsuzlukların en kötüsü

ise aydınların umutsuzluğudur.

Evet, bireyler de toplumlar da zaman zaman olayların yükü altında ezilir... Çıkış yolu göremez...

Ve bazen umutsuzluğa kapılabilir.

Bu son derece insani bir durumdur.

Ama kapılıp kendini koyuvermek...

Umutsuzluğun derinliklerinde boğulmak...

Karanlık duygu ve düşünceler içinde yok olup gitmek:

İşte o, ne insana ne de insanlığa yakışır...

Hele aydınlara, asla!

Türkiye karanlık bir süreç içinde gittikçe demokrasiden uzaklaşıyor...

Üstelik bu süreç, sonu görülen askeri diktatörlükler gibi bir süreç de değil...

Sonu açık, ne zaman biteceği belli değil...

Bu nedenle de umutsuzluğa

kapılanların sayısı her

geçen gün artıyor.

Doğaldır...

İnsanlar karamsarlığa

kapılabilir...

Ama özellikle çağın

ve topluma eleştirel

gözte bakma zorunda

olan aydınların

umutsuzluğa kapılmalarını kabul etmek olanaklı değil:

Çünkü bizatihi aydınların varlığı bile her toplum için bir umut kapısıdır...

Aydınlar, bilime, insana, demokrasiye, hukuka, insan haklarına, özgürlüklere yönelen aydınlar varlıklarıyla bir topluma umut verir, ışık tutarlar!

Bu satırlar 24 Haziran'dan önce yazılmaktadır.

Bir aydın, bir demokrat olarak, Türkiye'nin karanlığı doğru bu gidiş 24 Haziran/8

Temmuz seçimlerinde "Dur" diyeceğini umut ediyorum...

Ve ekliyorum:

Demokrasi karşıtı güçler bu seçimleri

kazansalar da Türkiye'yi yönetemeyecekler...

Çünkü gerek insanlık, gerekse Türkiye, daha özgür, daha demokratik bir toplumsal ve siyasal yapıya doğru evriliyor kaçınılmaz olarak!

Umutsuzluğa kapılan ve yanlış

yola sapan aydınların da güzel örnek dönemler değildir...

Çünkü onlar zaten güce

tapan ve bu nedenle de

hiçbir zaman gerçek

aydın olamayan

şaklabanlardır.

Umutsuzluğa

kapılan ve

yanlış yola sapan

aydınların en güzel

örnek Stefan Zweig'dir.

Nazi diktatörlüğünün bir çılgınlık

dalgası halinde tüm insanlığı

tehdit ettiği 1942 yılında, sığındığı

Brezilya'da eşikle birlikte intihar

etmiştir:

Nazilerin

yenilgisinden

ve dünyanın

bu beladan

kurtulmasından sadece üç yıl önce!

Stefan Zweig, 1881'de Viyana'da doğdu, 23 Şubat 1942'de, Rio de Janeiro, Brezilya'da intihar etti.

Zengin bir ailenin çocuğuydu. İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Latince ve Yunanca biliyordu.

Viyana ve Berlin üniversitelerinde felsefe öğrenimi gördü. İlk şiirlerini lisedeyken,

Hugo von Hofmannsthal'ın ve Rainer Maria Rilke'nin eserlerinin etkisiyle yazdı.

Paul Verlaine ve Baudelaire'in şiirlerini Almanca'ya çevirdi.

1907-1909 yılları arasında Seylan, Gwaliar, Kalküta, Benares, Rangun ve Kuzey

Hindistan'ı gezdi; bunu, 1911'deki New York, Kanada, Panama, Küba ve Porto Riko'yu

kapsayan Amerika yolculuğu izledi. 1914 yılında Belçika'ya Émile Verhaeren'in yanına

gitti.

I. Dünya Savaşı'nda (1914-1917)

gönüllü olarak Viyana'da savaş karargahında Savaş

Arşivi'nde memur olarak çalıştı.

Savaşın sonra

Avusturya'ya dönerek

Salzburg'a yerleşti. 1920

yılında, Friderike Von

Winternit ile evlendi.

Salzburg'da yaklaşık 20 yıl

yaşadı.

Kısa sürede ünlü insanlarla dostluk

kurdu, onları sık sık Salzburg'da konuk etti. Romain Rolland, Thomas Mann, H.G.

Wells, Hugo von Hoffmannsthal, James Joyce, Franz Werfel, Paul Valéry, Arthur Schnitzler,

Ravel, Toscanini ve Richard Strauss, Zweig'in konuğu oldu.

Salzburg'da geçen yıllarında Zweig, Avrupa'nın düşünsel birliği için ağırlığını

koydu; makaleleriyle ve konferanslarıyla aşırılıklara karşı uyarılarda bulundu;

diplomatik çevrelere, akıllı ve sabır çağrısı yaptı.

1927'de Münih'te "Duygu Karmaşası", "Yıldızın Parlaklığı Anları" ve "Tarihsel Baş

Minyatür" adlı kitapları yayımlandı, yine 20 Şubat 1927 tarihinde "Rilke'ye Veda" başlıklı konuşmasını yaptı. 1928'de Leo Tolstoy'un

100. Doğum Yıldönümü Kutlamaları'na katılmak üzere, Sovyetler Birliği'ne gitti. 1933'te, Nazilerin yakmaya başladıkları

kitaplar arasında Yahudi kökenli Zweig'in

eserleri de yer alıyordu.

1934'te Gestapo'nun villasını basıp, silah araması üzerine Zweig ülkesini terk etmek zorunda kaldı ve İngiltere'ye, Londra'ya yerleşti. Ancak, kendini burada da rahat hissetmedi.

1937'de ilk karısı Friderike'den ayrıldı ve bir yıl sonra Portekiz'e yanında Lotte Altman adında bir kadınla gitti. O sıralarda Avusturya, Alman Reich'ına katılmış ve Zweig da İngiliz vatandaşlığına geçmek için müracaat etmişti.

1939'da "Kalbin Sabırsızlığı" adlı romanı yayımlandı ve Zweig da, Lotte Altman ile evlendi. 1940'ta İngiliz tabiiyetine geçti. II. Dünya Savaşı sırasında New York'a, Arjantin'e, Paraguay'a ve Brezilya'ya gitti. Konferanslar için gittiği Brezilya'ya yerleşmeye karar verdi. Orada ünlü "Bir Satranç Öyküsü"nü kaleme aldı.

1941'de Montaigne üzerine çalışmaya başladı ve "Dünnün Dünyası-Avrupa Anıları" adlı otobiyografisini kaleme aldı. "Dünnün Dünyası" kitabı, 1900'lerin başında gençliğin yaşamış bir yazarın, dünyanın asla eskisi gibi olmayacağını fark ettiğinden, eski günlere düzdüğü bir övgüdür. Avrupa'nın içine düştüğü durumdaki duyduğu üzüntü ve yaşamındaki düş kırıklıkları nedeniyle 22 Şubat 1942'de Rio de Janeiro'da, karısı Lotte ile birlikte intihar etti.

Buna, "Hitler'in dünya düzenini kalıcı sanmasının verdiği karamsarlığın yanı sıra, kendi dünyasının asla bir daha var olmayacağı düşüncesi neden oldu" denir. Üretken bir yazar olan Zweig, birçok konuda denemeler yaptı. Lirik şiirler yazdı, trajedi ve dram türünde sahne eserleri denedi, özellikle biyografi

alanında önemli eserler ortaya çıkardı. Freud ve psikolojiye olan ilgisi onu bu alana yöneltti. Biyografi alanındaki çalışmaları, dönemin birçok ünlü kişinin hayatlarını gözler önüne serdi. Üç Büyük Usta: Balzac, Dickens, Dostoyevski; Kendi İçindeki Şeytanla Savaşanlar: Hölderlin, Kleist, Nietzsche; Romain Rolland; Marie Antoinette; Magellan, Stendhal, Erasmus, Fouche eserleri bu biyografilerden birkaçıdır. Eserlerinin hemen hemen tamamı Türkçeye çevrilmiştir.

Ben Amok'u ve Bir Satranç Ustası'nı (Usta İşi adıyla galiba) ortaokul yıllarımda okumuş ve çok ama çok etkilenmişim.

Zweig'in ilk eşi Friderike'ye yazdığı intihar mektubu

Petropolis,
22 Şubat 1942

Sevgili Friderike,

Bu mektup eline geçtiğinde ben kendimi etkisinden çok daha iyi hissediyor olacağım. Beni en son Ossining'de görmüştün. Fakat sonra, rahat ve sakin günlerin ardından ruhsal çöküntüm çok arttı. Öylesine bir ıstırap içindeyim ki, doğru dürüst düşünemez, kendimi çalışmalarıma veremez olmuştum. Bilincinde olduğumuz tek şey, bu savaşın daha yıllarca süreceği, bizler gibilerin tekrar vatanlarına ve evlerine kavuşmak için daha çok yıllar bekleyeceği idi...

Petropolis hoşuma gidiyordu. Fakat

çalışmalarım için gerekli olan kitaplar yanımda değildi. Önceleri yattırcı bulduğum yalnızlık da zamanla bunalıcı olmaya başlamıştı. Önümüzdeki iki yılda rahat çalışmayacağım ve temin edilmesi gereken birçok kitaba ulaşmam olanak dışı olduğu için basıyıpım Balzac'ı hiçbir zaman bitirilemeyeceğimi kavramıştım. Ve sonuçlanmayacakmış gibi sürüp giden ve doruk noktasına henüz varmamış bu savaş... Bütün bunlara dayanacak güç yoktu bende. Sağlığı bir türlü yerine gelmeyen Lotte için de kolay bir olmaktan çıkmıştı ben. Senin yanında çocukların var ve buna bağlı bir yaşam sorumluluğum da. Ayrıca ilgi alanların çok yitilmiş, bükülmüş bir canlılığa da sahipsin. Senin

iyi günleri göreceğine eminim. Melankoli yüklü yaşamımla daha uzun süre beklemediğim için beni haksız bulmayacağına inanıyorum. Sana bu satırları son saatlerimde yazıyorum. Bu karara vardığım andan sonra bendimi nasıl da rahat hissettiğimi bilemezsin. Çocuklarına çok candan selamlarımı söyle. Suçlama beni. Hep sevgili Roth ile Rieger'i düşün, bu acılara katlanmaktan kurtulmuş olduklarını her düşündüğümde içimi nasıl bir sevinç kapladığını da unutma...

Sana sevgiler ve dostluklarla... Her yürekli ol! Şimdi biliyorsun, her şeyi karşın rahata ve mutluluğa kavuştum.

Stefan

Sonra Siyasal Bilgiler'de öğrenciyken her iki öyküyü de yeniden okudum ve yeniden çok etkilendim. Daha sonra da tekrar tekrar okudum Zweig'i: Avrupa'yı tanımak, tarihi bilmek, insanları anlamak için. Zweig insan ruhunun derin labirentlerinde dolaşan müthiş bir yazar.

Böyle bir aydının umutsuzluğa kapılarak intihar etmesi beni çok sarsmıştır. Öyle anlaşıyor ki, sadece Nazi egemenliği değil, yetiştigi, yaşadığı dünyanın yıkılışı da Zweig'i umutsuzluğa itmiştir.

Evet, yıkıcı da olsa, yapıcı da olsa, "değişim" çağımızın gerçeği... Değişimin "yapıcısı" umut, "yıkıcısı" ise umutsuzluk doğuruyor. Zweig, bu "yıkımın" olumsuz etkisinden ve Nazilerin gücünden çok etkilennmiş... Belki Montaigne'den de. Ama insanın son aşamasını simgelese de, intiharını kabul edemiyorum... Bence bir aydın, insanın, insanlık, içinde yetiştigi, kendisini üreten toplumdaki asla umudunu kesmemeli; demokrasi için, insan hakları için mücadeleden hiçbir zaman vazgeçmemelidir.

Büyük bir koleksiyoncu: Zweig

MUSTAFA K. ERDEMOL

Az bilinir ama yeni öğrenenler için de sürpriz olmaz tabii Stefan Zweig'in büyük bir koleksiyoncu olduğu. Okuyanı kendisine bağlayan bu büyük "kelimeler ustası" hatırı sayılır bir kitap, daha doğrusu el yazmaları toplayıcısıydı. On beş yaşındayken amatörce başladığı bu tutku gerçekten onu zamanının en büyük koleksiyoncularından biri yaptı. Bu toplama merakında,

henüz dokuz yaşındayken yaptığı bir çevirisi de, seksen iki yaşındayken yani ölümünden az önce yazdığı bir şiir de bu koleksiyondadır. En muhteşem eseri Faust'tan da iki sayfanın yanı sıra, yaşamının farklı dönemlerine ait kimi notlar da var. Ama ne yazık ki, ülkeden ülkeye göç etmek zorunda kalan Zweig'in koleksiyonundan geriye çok ama çok az parça kalmıştır. Büyük yazar, bir kısmını Viyana Ulusal Kütüphanesi'ne bağışlamış, bir bölümünü de satmış. Geri kalanının ne olduğu ise uzun süre bilinmedi.

kendime yakın bulduğum gerekçeleri var Zweig'in. Elle yazılmış kitapların sayılarında, hele bir de yazarları tarafından yapılmış düzeltmeler, eklemeler varsa, bundan eser sahibinin yaratıcılığına ilişkin ipuçları bulabilmektedir. Böylelikle yapının ortaya çıkış sürecindeki serüveninden de haberdar olabilir pekâlâ. El yazmalarının peşinde koşmasının nedeni budur Zweig'in.

Neler yoktur ki Zweig'in koleksiyonu içinde? Leonardo da Vinci'nin çalışma albümünden bir yaprak örneğin... Bu yapıprakt desenlerine ilişkin yazıları yer almıyormuş büyük ressamın. Balzac'ın, her sayfasında sayısız düzeltmeler yaptığı, formlar halindeki bütün bir romanı, Nietzsche'nin Trajedinin Doğuşu'nun hiç bilinmeyen ilk biçimi de Zweig'in koleksiyonu arasındadır. Benî en çok heyecanlandıran ise Goethe'ye ait olan el yazması. Büyük ozanın

Yıllarca kitap, belge, resim topladı büyük yazar. Çiçekten bal toplamanın Zweig'cası böyle bir şey.

1942'deki ölümünden sonra mirasçıları koleksiyonu geliştirmeye devam ettirir diye bir haber okumuştum. 1986'da British Library'e bağışlanmışlar koleksiyonu. Koleksiyon, çoğunlukla bestecilerin kendi ellerinden çıkma, çok sayıda el yazması müzik kitapları içeriyor. Bazıları MS 1-131 arası yıllara tarihlenen müzikal yazıları bunlar. MS 132-200 ve MS 206 tarihlerinden kalma edebi ya da tarihsel yazılar da var. Koleksiyonun büyük bir kısmı, 131 büyük bestecinin el yazmasından oluşuyor; çoğu, müzik notalarıdır. Özellikle önemli olanlardan biri Mozart'ın "Verzeichnüss aller meiner Werke" adlı 1784'ten 1791'e kadar kendi eserlerinin el yazısı tematik kataloğu.

Kitaba özel bir tutkusunu olduğunu söylemeye gerek yok. Eskisi, yenisi fark etmez. Zweig, "Eski kitap satan dükkanları didik didik eder, yeni

ne çıktıysa hemen öğrenmek için, kitap tezgahlarını gözden geçirdik. Ama her şeyden önce okur, her şeyi okur, elimize ne geçerse okurduk. Bütün genel kitaplıklardan kitap alır, elimize geçenleri birbirimizle değiştirirdik" der. Zweig gibi biri böyle yapacaktı elbette.

Birçok insan gibi ben de kitap koklanm. Yazılı kâğıdın neden güzel koktuğunu, o kâğıdı koklamış olmanın bana neden zevk verdiğini hâlâ bilmiyorum. Ama bunun bir bağımlılık olduğunu kabul ediyorum. Matbaa, mürekkep, kâğıt kokusunu sevmenin ne olduğunu herkes anlayamayabilir. Anlayanlar da bu tadı, yaşları ne olursa olsun, hep almak isterler. Kitabın kokusuna genç yaşlarda vurulan Stefan Zweig böyleydi örneğin. "Baskı mürekkebi kokusunun yeryüzündeki bütün kokulardan daha tatlı, Şiraz bahçelerinin gülyağı kokularından bile hoş geldiğini söylemekten hiç utanç duymuyorum" der. Koleksiyonundaki el yazması kitapların da kokusunu doya doya çekmiştir içine, kuşkusuz.

Tabii ki üzerine titremiştir koleksiyonundaki kitapların. Bence kitaba asla zarar vermeyen Erasmus'ı herhalde çok sevmiş olmalı bu yüzden. Zweig, onu anlatırken "Erasmus, kitapları salt içeriklerinden ötürü sevmekle de kalmaz; ilk kitap koleksiyoncularından biri olarak onların maddi varlıklarına, görkemi ve estetik biçimlerine de tapar" diyor. Doğrudur bu. Klasik yazarları kendi dillerinden okusun diye yaşı 34'e gelmişken Yunanca öğrenen Erasmus'un Latince klasik eserlerden alınma sekiz yüzden fazla vecizenin bulunduğu bir koleksiyonu vardı. Zweig'in sözünü ettiği koleksiyon bu olmalı.

Mükemmel bir toplayıcı olduğunda titizlik, yazı masasına oturmadan önce yaptığı araştırmalardakile aynı olmalı. Zweig'in ayrıntılara olan düşkünlüğü efsanedir. İyi ki titizmiş. Öyle olmayı Stendhal'ın Medeni Kanun'u okuduğu bilgisinin (yazarın övken bunu da söylermiş sevenleri) altında Stendhal'ın kendisinin yaydığı bir söylenti olduğunu bilemeyecektik.

Zweig, Stendhal'ı yalancı bir yazar olarak değerlendirdi, ama hakkını, "Gerçeğin onun kadar iyi yazan pek yoktur" diyerek teslim de eder. Anılarında anlattığı birçok şeyin doğru olduğunu anlaşılmıştır Stendhal'ın. İlginç olmak için gerçek adını gizlediği de söylenir. Stendhal, dostlarından birinden aldığı mektupta geçen, kendisine yönelik "alçak bir yalancının başka bir şey değilsin" cümlesinin yanına "doğru" diyerek not düşmüş meğer. Bilgi Zweig'dandır.

Tolstoy'un bilmediğimiz neyi kaldı ki diye düşünmenin ne kadar yanlışlıcı olduğunu da Zweig'in titizliğine borçluyuz. Her ne kadar Zweig "Kötü kunduralar yapardı" demiş de olsa ayakkabıcılıkta bir hayli ustadı büyük Tolstoy. Romanlarından fırsat bulduğu zamanları yaptığı ayakkabıları az kimse giymemiştir.

Balzac için "Kimse aristokrasinin rezilliklerini onun kadar iyi anlatamaz" derler. Aristokrat değildir ama o çevrelerde bulunmuştur Balzac. Oysa gençliği fakirlik içinde geçmiştir. Gençliğinde yaşadığı çatı katında, masanın üzerine, tabak yerine daireler çizdiğini, bu dairelerin ortasına da en sevdiği meşek adlarını yazdığını Zweig'dan öğrendim ben. Balzac'ın yarım kalmış romanları vardır ki sayıları kırkı bulur. Zweig bu kitaplardan birinin adının Moskova, diğerinin de Wagram Ovası olduğunu söylüyor. Koleksiyoncu bir kafa, bu ayrıntıların da izini sürer böyle.

Yayınlanmıyorsa ne kadar kitabı varsa okudum Stefan Zweig'in. Okuyup da keyif almadığım bir kitabı olmadı hiç. Yıllarca kitap, belge, resim topladı büyük yazar.

Çiçekten bal toplamının Zweig'cası böyle bir şey.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>
Mehmet Ali & Akşamեսarı

Volker Weidermann* fotoğrafın hikâyesini anlatıyor

Zweig, Roth'la birlikte, her seferinde onu yemek yemeye ikna etmeyi başardı. Langestraat'taki İtalyan restoranı Almondo'ya gider. Lokantacı Joseph Almondo bu iki müşterisiyle gurur duymaktadır, onlara her zaman kendisi hizmet eder. Hatta yemekten sonra birlikte birer şnaps, Almondo'nun Joseph Roth'u memnun etmek üzere sindirime iyi geliri diye vurguladığı Verveine içerler. Öğleden sonra Zweig, Roth'u alışılmadık bir şekilde Lotte'yle birlikte bistro'nun terasında, açık havada, rüzgârda ve güneşte biraz oturmaya ikna etmeyi başıran. Lotte'nin fotoğraf makinesi

yanındadır, güler ve iki arkadaşın birbirlerine sokulmalarını rica eder; sadece bir fotoğraf için. Tepesinde güneşin parlaması Roth'a yetip artırmıştır ama bu güzel günde itiraz edecek hali de yoktur. Lotte'nin objektifine birazık kuşkuyla, neredeyse kavgaya hazır gibi bakar, sağ kaşını alaycı biçimde kaldırır. Kendini beğenmiş biri değildir, alındaki saçların kıvrı ve dağınık, renkli çizgili papyonunun hafifçe buruşmuş olmasını umursamaz. Hem yeni siyah ceketini üzerine kusura uz oturmaktadır. Ama bu elleri ne yapmalı idi? Kuşkuyla masaya yapıştı, tükenmeye yaklaşmış bir sigara tuttuğu, parmakların nikotinden sararmış elini, yarı yarıya beyaz şarap dolu kadehin yanına koyar, oysa Zweig, dostuna iyice sokulmuştur. Sandalyesi biraz daha yüksektir, dolayısıyla o anda kendinden emin bir biçimde gülmüşü Roth'tan bir kafa

daha uzundur. Bu yaz günü kendisine fazla gelen yelek ve kratavli tütün takım elbisesiyle Zweig kameraya hiç aldırış etmez, Roth'a bakar. Lotte objektiften Zweig'in dostuna bakışını görür, evet, tepeden bakmaktadır, ama bu babacan bir tepeden bakıştır, ya da ağabeyce, yumuşak, sevgi dolu, biraz endişeli. Yüzünde iyilik yüklü bir tebessümle oturmaktadır, Lotte'nin kamerasından, kolunu arkadaşının omzuna koymaya istekliymiş gibi görünür. Roth ise tam da böyle korumacı bir jestten korkar gibidir. Lotte fotoğrafı çeker. Roth yeniden gevşer, o günkü işlerinin konuşurlar, uzun zamandır olmadıkları ve başka kimseyle yapamayacakları kadar yoğun ve ayrıntılı konuşurlar. Ve Zweig, Roth'a yazdığı efsanesiyle ilgili sorunu bir türlü üstesinden gelemediği pasajı anlatır. Böyle bir şey ancak sadece bir akrabayla, bir kardeşle, bir satırını, eski kitaplarını, yeni planlarını bildiği biryle konuşulabilir. Bir halk için korkunç bir yazgı, daima gelecekteki bir günü, bir olasılığı beklemek zorunda olmak, daima yazılara güvenmek, suskunluk içinde ve asla bir işaret alamamak, diye yazar Zweig söylencesinde. Ve nasıl olmuş şimdiki o Dokuz Ay Günü, en büyük matem günü? Nasıl olmuş Roth? Akşam yine herkes kendi yoluna gider. Roth, Hotel de la Couronne'a, Irmgard Keun'a gider; Zweig ona odasının haftalık ücretini ödesin diye önceden para vermiştir.

*Karantlıktan Önceki Yazın
(Can Yayınları) yazarı

Stefan Zweig ve "Mektup Sanatı"*

AHMET CENAL

Stefan Zweig ile "mektup" arasında bir ilişki kurmak istediğimizde ilk yapmamız gereken şu saptamada bulunmaktır: Stefan Zweig için mektup, başlı başına bir sanattır ya da daha doğru bir deyişle, her edebiyat metni türünün adıdır. Zweig ile mektup türü arasındaki ilişkiyi açığa kavuşturmak için atılması gereken ikinci adım ise, bu yazarın, mektuplar içerisinde hangi nitelikleri taşıyanlara mektup sanatı kategorisinin çatısı altında yer verdiğidir. Yazar, 1924 yılında Otto Heuschele tarafından yayımlanan Yalnızlıkların İçinden Mektuplar adlı kitaba yazdığı sonsözün hemen başında şöyle der:

"Görünüşe bakılırsa, soylu ve değerli bir sanat, mektup yazma sanatı, sonuna yaklaşmaktır. Bu sanatı böylesine güzel kılan ve ona bunca engin bir hayat, bunca zenginlik katan yanı, öteki sanatlar gibi yalnızca sanatçılara bağımlı olmamasıydı. İç dünyanın coşkularına ya da geçici olarak kapıldığı bir ruhsal atmosfere mektuplar aracılığıyla anlatım kazandırarak, her insanın yapabileceği bir şeydi. İnsan bir dosta, bir yabancuya günün getiridiklerini, bir olayı, bir kitabı, bir duyguyu iletilebiliyordu; üstelik bunu kolayca, armağan verme kastı bulunmaksızın, bir sanat eserinden sorumlu olmak gibi tehlikeli bir gerilime kapılmaksızın yapabiliyordu. Böylece geçmiş zamanlarda, mektupların henüz insanlar arasında bağlar kurabildiği, insandan insana iletilecek mesajların sihirli bir güç taşıdığı, huzurlu bir dünyada sayısız küçük mucizeler gerçekleşebilmiştir..."

Stefan Zweig, yukarıdaki alıntıda bir mektubu sanat eseri kılınan hemen bütün niteliklerine ölçütleri belirtiyor. Bu arada, Zweig'in "sihirli bir güç" söylemini çıkış noktası olarak belli bir de küçük bir ekleme yapabiliriz bu ifadelerle. Mektup sihirli bir

gücün taşıyıcısıdır, çünkü insanın hiçbir aracıya başvurmaksızın, kendini kalemi ile doğrudan yazıya çevirmesidir. Zweig, yukarıda alıntıladığım metnin sonunda bu kısa eklemeyi pekiştiren şu saptamalarda bulunur: "Her mektup tek bir kişiye, duyguların paylaşılması için öngörülmüş belli bir insana yönelildiğinden, ister istemez konuşanın ikinci bir portresine döndürüldü. Kendisine seslenilen sese de - bilinçaltında olmak üzere - yanıt verirdi; bu ortak atmosfer, aynı zamanda hem açık, hem mahrem, hem suskun, güven aşılayıcı ve sır saklayıcı bir içtenliği sergiliyordu. Bazı konular yalnızca ancak iki kişinin konuşmasında görülen bu tonla dile getirilebilirdi; belki de zamanımızda en anlamlı mesajlardan bazılarını yitirmiş olmamızın tek nedeni, bu sanatı, mektup yazma sanatını görünüşte artık unutmuş olmamızdır."

Stefan Zweig, bir zamanlar edebiyatın odak noktasında yer alan bir türün, yani mektup yazma eyleminin daha geride bıraktığımız yüzyılın ortalarına varılmadan neden yıkıma uğradığı üzerinde ayrıntılı bir şekilde durmuş ve düşünce üretmiştir. Bu düşünceler bir araya getirildiğinde, karışımza 20. yüzyılın genel kültür tarihi içerisinde neredeyse ayrı bir kültür tarihi daha çıkar. En önemli olan ise bu ikinci kültür tarihinin bize, toplumsal ilerlemenin her aşamasının sanat ve düşünce bağlamında aynı verimlilikle olmadığını, özellikle teknik alanındaki kimi "ilerlemelerin" sanatta ve edebiyatta çok önemli yıkımlara da yol açabildiğini kanıtlamasıdır. Mektup olgusunun ilk halinden yola çıkılarak yapılacak bir karşılaştırma, bu konuda bizi acı acı düşündürülecek bir yapıdadır. Bilindiği üzere, mektubun "ilk hal"inin kurucu öğeleri, kâğıt, kalem, zarf, yazılacaklar

üzerine iyice düşünme, düşünülerinin yazıldıktan sonra denetlenmesi, hatta kimi zaman - yazılanların hakikat ile örtüştüğünden emin olunabilmesi amacıyla - bu denetleme sürecinde kısa ya da uzunca süreler dinlendirilmesi ve nihayet mektubu gönderme eylemidir. Zweig, şu "yazılacaklar" üzerinde düşünme konusuna özel bir önem verir ve bu önemi, şöyle dile getirir "(...) üçüncü yıkımın kaynağını, insanların kendilerine tanınan belli bir acele payıyla her şeyi daha iç dünyalarında ısıtmadan, kanlarına karıştırmadan birbirlerine haber vermelerini sağlayan telefon oluşturdur. Böylece her gün ağır çuvalar içerisinde, arabalarla şehirlerimizde taşınan milyonlarca mektup sayfasında canlı, yaratma ürünündü sözcüklerin sayısı bir düzineyi aşmadı; kanımızın ve düşünce dünyamızın atalarının bir zamanlar içinde mektuplarını kaleme aldıkları, bizim için artık bütünüyle anlaşılmasız hâlde gelmiş sevgi atmosferinden ve yalnız çabalarından geriye hiçbir şey kalmadı. Başkaları da aynı utancı duyuyorlar mı, bilemiyorum; ama ne zaman Goethe'nin evine gitsen ve elindeki kalem sanki sihirli bir güçle boyun eğdiren, Alman sözlüğünün bu en yüce ustasının nasıl önemli, dahası en önemsiz mektupları bile, gönderilecek olgunlukta bulmadan önce, iki-üç kez kaleme alıp düzeltilmiş olduğunu ya da Nietzsche'nin hemen her yazının taslağını kendisinin kaleme aldığını hatırlasam, aklıma söz sanatı bomsızdan - onlarla karşılaştırıldığında - sonsuz yoksul düşmüş, bu bakımdan kendimizi yitirmiş olan bizlerden kaçımızın hâlâ geligüzel bir mektuba bunca sevgi ve saygı gösterecek kadar çalışkan ve sabırlı olduğu sorusu gelir. Artık hepimiz ya da hemen hepimiz, mektuba sanatta bir tutmak taşıy; sanatçıların çevresinde mektup bugün bazen iş konularında, bazen

de sanat politikasıyla bağlantılı olarak kullanılıyor; fakat doğrudan bir sanat eseri olabilmek fırsatını mektuba artık hemen hiç tanımlıyoruz...

Mektuba "doğrudan bir sanat eseri olabilmek fırsatını" artık hemen hiç tanıyamamak Zweig'ı gerçekten çok derin düşündürmüş olmalıdır ki, yazar yukarıda alıntıladığımız sonsöz ile aynı zaman diliminde, yani 1920'li yılların ilk yarısında dünya edebiyatına gerçek bir başyapıt armağan eder. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu adlı romanın tamamı, bir kadının sevdiği erkeğe yazdığı uzun bir mektuptan oluşur. Gönderenin, yani kadının adı hiçbir yerde geçmez. Mektubun başında tek bir hitap vardır: "Sana, beni asla tanımamış olan sana." Kadın, bir ömür boyu sürmüş olan tutkusunu hep bir "bilinmeyen" kimliğiyle, tek başına yaşamaya hazırdır. Ve bu aşk gülsünde böylece "taraf"lar değil, sadece tek bir "taraf" vardır. Okur, romanın -yani mektubun- sonuna geldiğinde, şu sorunun kafasının içinde dolanmaya başlamasını engelleyemez: Böylesine, gerçek anlamda aşk denilebilir mi? Yazarın bu soru için okura hazırladığı bir yanıt yoktur. Bu yanıt mektuba okuyanlara bırakarak satırlarını noktalar. Aslında Zweig, bu eseri yazmakla kendi yanıtını pekiştirmiş, mektup denilen türün meşhurlu bir sanat eseri olabileceğini kanıtlamıştır.

Sırası gelmişken, modern Türk roman edebiyatında Zweig'in yukarıdaki romanını asla atarmayan, hatta kanımca çok daha girift yapıyla hayatın ve insan ilişkilerinin derinliklerine çok daha yaman bir yolculuğa çıkan bir eserden söz etmemek büyük haksızlık olur. Birkaç yıl önce yitirdiğimiz Leylâ Erbil'in ilk baskısı 1988 yılında yapılan Mektup Aşkları adlı romanı, tümüyle çeşitli kişiler birbirlerine yazdıkları mektuplardan oluşur. Jale'nin romanın sonundaki mektubunda yer alan şu satırlar, sanırım romanlaşan mektupların ya da mektuba dönüş romanların sanatsal gücünü kanıtlamaya yeter: "Bilmem ki, belki de sadece mektuplarda kalmaya mahkûm bir aşk vardır; mektup aşkları!" Stefan Zweig, yaşadığı yıllar bağlamında (1881- 1942) tümüyle Orta Avrupa'nın kendine özgü kozmopolit yapıyla biçimlenen bir "Çöküş ve Yükseliş" dönemini yaşadı. Özümsemiği kültür mirasları bakımından birikimleri, neredeyse uçsuz bucaksız zenginlikteydi. Bir yandan Rönesans'ın ve onun has çocuğu diye nitelendirilen Rotterdam'lı Erasmus'un büyük mirası olan Batı Hümanizmi'ni sahiplenmişti, öte yandan da aynı mirasın bir başka temsilcisinin ve yaratıcısının, Montaigne'nin düşünsel eğitiminden

geçmişti. Bu kökenleri nedeniyle Zweig, ölümünden sonra "Son Avrupalı" diye de anılıyordu.

Bu zengin kültürel birikimlere bir de yaşadığı dönemin getirdiğinden kaynaklanma deneyimler eklenince, böyle bir dünya vatandaşının ve "Son Avrupalı"nın kaleminde çıkan mektupların başlı başına bir kültür tarihi niteliğini taşıyacağı kestirmek güç değildir.

Stefan Zweig'ı Türk okuruna ilk kez Burhan Arpad kazandırmıştı. Onun oğlu, değerli adım ve dostum Ahmet Arpad da babasının mirasını güzel sahiplendi ve bizi yaptığı çevirilerle yeniden Zweig atmosferine götürdü. Bu çabasını sürdürmesini diler, kendisini gönülden kutlarım.

Stefan Zweig, edebiyat yaşamına büyük bir olasılıkla mektuplarla başlamıştır. Bu hayat, yine geride kalan bir mektupla, eşi ile birlikte Brezilya'da, Petropolis şehrindeki evinde intihar etmeden önce kaleme aldığı kısa, ama çok sarıscı ve mektubuyla noktalandı. Bu mektubu Ahmet Arpad'ın çevirisiyle aşağıda veriyorum:

Kendi arzumu ve zihnim açık yaşamdan ayrılrken son bir görevi yerine getirme zorunluluğuna duyuyorum: Bana ve çalışmalarına çok güzel ve misafirperver bir "mola" vermeme sağladığı için bu mükemmel ülke Brezilya'ya bütün kalbimle teşekkür ediyorum. Her geçen, gün onu daha çok sevdim. Dilimin dünyasının benim için batmasının ve düşüncümün anavatanı Avrupa'nın da kendi kendini yok etmesinin ardından yaşamımı düzene sokup, yeniden kurmak isteseydim bunu Brezilya'dan başka bir ülkede yapamazdım.

Ancak altmış yılın ardından yepyeni bir yaşama başlamak için olağanüstü güçlere gerek var. O güçler ise yıllar boyu yapılan vatansız yolculuklar sonucu yok oldu gitti. Bu nedenle yaşamıma tam zamanında ve başlı dik bir son vermenin daha doğru olacağına inanırım. Düşün dolu çalışmalar bu yaşama, dünyanın en büyük lütfu sayılan coşku ve sevinci ve kişisel özgürlüğü sürekli getirmişti. Bütün dostlarıma selamlar yolluyorum! Uzun gecenin sonunda doğacak şafağı görmelerini çok arzulardım! Sabırsız ben, onlardan önce gidiyorum.

Petropolis,

22 Şubat 1942

* Stefan Zweig-Friderike Zweig
Mektuplaşmalar (Ayrıntı Yayınları)

DÜŞ MAHALLİ

Gecenin başladığı yerde buluştuk
Herkes uykuda işlerken günahlarını
Biz şeytanla sofraya oturduk
Toprak yorgundu bedenleri toplamaktan
Göküzü dilediği uzanamıyordu üstümüzde
Yaprakların direnci kırmıştı rüzgârı
Gece mesaisini gündüz bırakırken
Rüyalarında yaşayanlar uyanmak istemiyordu
Bizse;
Sessizce düş mahallerimizden çekildik
Seviyorduk gideni
Kalanlar kalmıştı arkamızda
Düşüyordu ömrümüz dentetikler
Sonra biriktirdiğimiz düşleri
Surduk nadastan çıkan tarlalara
İki sözcüğe dayadık sırtımızı
Yüzümüzü kavgaya döndük
Beklemeyi yaşamaksanmışık
Fena halde yanıldık

2002 Dünya Kupası

EDUARDO GALEANO

ve böylelikle Yahudiler İkinci Dünya Savaşı sırasında uğradıkları katliamın acısını bir kez daha Filistinlilerden çıkarıyorlardı.

Örümcek Adam filmi sinema tarihinde hasılat rekoru kırıyordu. Miami'deki güvenilir kaynaklardan elde edilen bilgiler göre Fidel Castro'nun devrilmesi an meselesiydi. Ne var ki devrilen, örnek ülke Arjantin oluyordu; Arjantin parası, hükümeti ve her şeyiyle dibe vuruyordu. Venezuela'da bir darbe Başkan Chavez'i deviriyor, ama ayaklanan halk, devrik başkanı makamına yeniden oturtuyordu. Haber özgürlüğünün öncüsü olan Venezuela televizyonu her nedense bu olaydan haberdar olmamıştı.

Bush'un ve birçok Birleşik Devletler senatörünün seçim kampanyalarının en cömert destekleyicisi dev şirketlerden Enron yaptığı birtakım sahtekârlıkların bedelini iflas ederek ödüyordu. Daha sonra diğer kutsal canavarlardan WorldCom, Xeros, Vivendi ve Merck'in hisseleri, hesaplarında yapılan milyarlarca dolarlık yanlışlıklar sebebiyle düşüyordu. FIFA'nın en büyük iki ticari ortağı ISL ve Kirch şirketleri tepetaklak yuvarlanıyorlardı; ama bu gürlütlü iflaslar Blatter'in büyük bir çoğunlukla dünya futbolunun tahtına kurulmasına engel olmuyordu. Gelen gideni aratır, derler. Rakamları çok etme ve oyları satın alma sanatının sihirbazı Blatter'in dokunulmaz oluşu Havelange'yi bir iyilik meleşti konumuna getirecekti.

Bertie Fielstead'in de sonu gelmişti, ama onun işini bitiren doğal bir ölüm oldu. İngiltere'nin en yaşlı adamı Fielstead, 1915 yılının Noel'inde, yani Birinci Dünya Savaşı'nın tam ortasında İngiliz ve Alman askerleri arasında yapılan futbol maçında oynayanlar içinde hayatta olan tek kişiydi. O zamanlar savaş alanı bir süre için futbol sahasına dönüştürülmüş ve nereden geldiği belli olmayan bir topun sihirli cazibesi birbirinden nefret etmek zorunda olan iki tarafın askerlerini ve subaylarını yakınlaştırmıştı.

Camus

1930'da Albert Camus, Racing Universitaire d'Alger takımının kalecisi koruyun mekelti.

Çocukluğundan beri kaleci olarak oynamaya alışmış, çünkü orada ayakta kalırlar daha az yoruluyor. Fakir bir ailenin çocuğu olan Camus için sahalarla koşmak bir lükstü. Her gece büyükannesi ayakta kalmanın tabanını kontrol eder, çekimisi bulurca onu

döverdi. Kalecilik yılları boyunca Camus çok şeyler öğrendi. "Şunu öğrendim ki" diyor Camus, "top birine hiçbir zaman beklediği yönden gelmiyor. Bu bana hayatta çok yardımcı oldu, özellikle de büyükşehirlerde insanlar göründükleri gibi oluyolar." Kazandığında çok sevinmemeyi, kaybettğinde de çok yerinemeyi öğrendi; futbol oynayarak insan ruhunun derinliklerine inmeyi başaran Camus, daha sonra kitapları vasıtasıyla, bu dünyanın labirentlerinde ilerlemeye devam etti, bazı sırlarını öğrendi ve belgilek

Otuz iki milli takım On Yedinci Dünya Futbol Şampiyonası'nın açılışında bulunmak ve yirmi şehrin yepyeni stadyumlarında yarışmak için Kore ve Japonya'ya gitti.

Yeni bin yılın ilk Dünya Kupası ilk defa olarak iki ülkede ve Asya'da gerçekleştirildi. Pakistan'dan Asyalı çocukların diktiği yüksek teknoloji top, açılış gecesi Seul Stadyumu'nun çimleri üzerinde yuvarlandı: bu lateks bir yuvarlağı, gaz köpüğünden bir kumaşla çevriliydi ve deri olarak da üzerinde ateş figürleri olan beyaz bir polimer tabakayla kaplıydı. Yeşil sahada takımlara şans getirecek bir kura topuna benziyordu.

...

İki ayrı futbol şampiyonası söz konusuydu. Birinde etten kemikten sporcular oynadı. Diğerinde ise eşzamanlı olarak robotlar oynadı. Mühendisler tarafından yapılmış mekanik sporcular Japonya'nın Kore kıyılarında bulunan Fukuoka Limanı'nda RoboCup 2002'yi gerçekleştirdiler.

İşadamlarının, teknokratların, bürokratların ve futbol sanayiinin fikir babalarının hayalini sık sık kurdıkları şey nedir? Bu hayal gidererek gerçekleşmektedir, çünkü her geçen gün futbolcular robotlara daha fazla benzemektedirler.

Zamanın üzücü bir işaretiydi bu, XXI. yüzyılda daha başarılı olmak için her şey bir kalıba sokulmaya çalışılıyor ve özgür hareket, başarının sunak taşında kurban ediliyordu. "Kazanamıyorsa da, en azından kaybetmediği için değerlidir" fikri günümüzde Cornelius Castoriadis tarafından "Kazanamıza değerlidir" anlayışına dönüştürülmüştür. Gerçi kendisi bununla futbolu kastetmiyorsa da bugün bu anlayış futbolda da geçerlidir. "Zaman kaybetmek yasaktır" cümlesi, kazanç yasalası söz konusu olunca "kaybetmek yasaktır" şeklinde anlaşılmalıdır. Her alanda olduğu gibi profesyonel futbol da her geçen gün, mevcut olmayan ama daima gücü hisseden GDB'nin (Güzelliğin Düşmanları Birliği) daha çok etkisi altına girmektedir.

İtaatkârlık, hızlılık, güçlülük: Bunlar küreselleşmenin mecbur kıldığı kalıplar. Bir buzluktan daha soğuk, bir öğütme makinesinden daha acımasız bir futbol seri halde imal ediliyor. Robotların futbolu. Bu can sıkıcı durumun teknolojiye de ilerlemenin bir sonucu olduğu düşünülüyor. Tarihçi Arnold Toynbee bu konuda bir hayli tecrübesi olduğunu şu sözleriyle bellet ediyordu:

"Çökmekte olan medeniyetlerin en bariz özelliği - standartlaşmaya ve tekbiçimliliğe olan eğilimdir."

Biz yine etten kemikten şampiyonaya dönelim. Açılış maçını izlemek üzere insanlığın dörtte birinin televizyon başında olması hayret vericiydi. Bir önceki dünya kupasının sahibi Fransa, daha önce hiçbir önceki dünya kupasına katılmamış olan Afrika'daki eski sömürgesi Senegal tarafından yenilgiye uğratıldı. Tüm tahminlerin aksine Fransa tek bir gol dahi atmadan ilk turda yarı yolda kaldı. Bahışçılar tarafından favori olarak gösterilen Arjantin de ilk düşenlerden

oldu. Daha sonra hakemlerin gazabına uğrayan İtalya ve İspanya şampiyonayı terk ettiler. Aslında bütün bu güçlü ekipler "kazanmak zorunluluğu" ya da "kaybetmenin dehşeti" adı verilen ikiz duyguların kurbanı oldular. Büyük futbol yıldızları Dünya Kupası'na, sorumluluk taşımanın ve meşhur olmanın ezici yükü altında gelmişlerdi ve oynadıkları kupa için isteklerinin kahredici temposundan dolayı yorgundular.

Daha önce bir kupa tecrübesi bulunmayan, kazanmanın zorunluluğunu ya da kaybetmenin dehşetini yaşamayan, yıldız oyuncuların yoksun olan Senegal zevkli ve beğenilen bir futbol sergiledi. İlk defa ateşten gömlek giyen Çin, Ekvador ve Slovenya ilk turda elendiler. Senegal çeyrek finale yenilmeden gelebilirdi de daha öteye gidemedi, ama dans eder gibi sergilediği futboluyla, toplu olarak biliminsanlarının genellikle hiç üzerinde durmadıkları bir gerçeği bize hatırlattı: Futbol bir oyundur, her kim oynarsa, yani gerçekten oynarsa yaşam sevincini hisseder ve bu sevincini başkalarına yansıtır. Tüm şampiyona boyunca en beğenildiği golü Thiaw'ın topuk pasıyla ve Camara'nın isabetli şutuyla Senegal attı. Gözleri güzel futbol seyretmekten mahrum etmek için düzenlenmiş benzeyen, bir şampiyonada Senegal'i oyunculardan Diouf mak başına ortalama sekiz çalım atarak rakiplerinden kurtulmayı başardı.

Şampiyonanın bir başka sürprizi de Türkiye'ydi. Hiç kimse bu ülkenin önemli bir başarı elde edeceğine inanmıyordu. Dünya kupalarından elli yıldır uzaktı. Brezilya'ya karşı oynadığı ilk maçta hakemin kararıyla göz göre göre haksızlığa uğradı; ama yoluna devam etti ve sonunda üçüncülüğü elde etti. Enerjik ve kaliteli futboluyla kendisini küçük gören uzmanların ağzını açık bıraktı.

Geride kalan maçların hepsi de insanın uykusunu getirecek türdendi. Ne var ki Brezilya son maçlarında Brezilya olduğunu hatırladı. Oyuncular Brezilya'ya yarışır biçimde oynadıklarında Teknik Direktör Scolari'nin kendilerini kapatmış olduğu başarı kafesinden de kurtulmuş oldular. O zaman dördünün de adı R harfiyle başlayan Rivaldo, Ronaldo, Ronaldinho Gauch ve Roberto Carlos kendilerini gösterebildiler ve Brezilya'yı seyretmek büyük bir zevk haline geldi.

...

Brezilya, Kupa'nın şampiyonu oldu. Final maçı öncesinde yüz yetmiş milyon Brezilyalı şiflere takılı Alman sosisleri yedi ve sonunda Almanya, Brezilya karşısında maç 2-0 kaybetti. Brezilya yedi maçta yedi galibiyet elde etmişti. İki ülke birçok defalar finalist olmuşlar, ama daha önce bir dünya kupasının finalinde hiç karşı karşıya gelmemişlerdi. Türkiye üçüncü, Güney Kore ise dördüncü oldu. Piyasa terimlerine göre bunun anlamı Nike'nin birinciliği ve dördüncülüğü elde etmesi, Adidas'ın da ikinciliği ve üçüncülüğü kazanmasıydı.

Uzun süren bir sakatlıktan çıkan Brezilyalı Ronaldo sekiz golle gol sıralamasında birinci oldu, onu beş golle vatandaşı Rivaldo izledi, üçüncü sıraya dörder golle Danimarkalı Tomasson ile İtalyan Vier yerleştiler. Türk Hakan Şükür Dünya Kupası tarihinin en erken atılan golünü maçın on birinci saniyesinde kaydetti. Tarihte ilk kez bir kaleci, Alman Oliver Kahn, şampiyonanın en iyi oyuncusu seçildi. Ama rakiplerine karşı estirdiği terörle doğrusu Cengiz Han'ın torunlarından pek farkı yoktu.

Tarlar Bir taraftan, "Bugün benim takımım oynuyor," dediği pek görürüz. Çoğunlukla, "Bugün biz oynamıyoruz," denir. On ikinci oyuncu, top durduğu zaman, ona hareket geçiren ateşi rüzgârın kendi nefesi olduğunu bilir.

Gol Golf futbolun özgazdır. Orazım gibi gol de modern yaşamadığı gidedaha az görülmektedir. Yarımyüzölçüne pekaz futbolmacıgolsiz beraberikle sonuçlandı. 0-0, havayaaçılmış ağır, iki eşneşy. Simdilerde on bir oyuncunon on birde kale direklerine salmış,gol yememeye çalışıyorlar; doğalarlakol atmaya vakit kalmıyor.

Kadın Ağzında düdüğüyle kader rüzgârın üfleyerek, goller kabu'ya da iptal eder. Elindeki kartlarla mahkûm eder istediğini: Sarı, günahkân cezalandır ve pismam eder; kırmızısesürsün emrindir.

Teknik direktör

eskiiden antrenörler vardı ve kimse de fazla kulak asmadı onlara. Futbolu oyun olmak tancüp doğrudurist tekniktaralarihtiyayduyulmaya bağlandığında, antrenörlerseesizegöçüpçittiler. İşte o zaman teknik direktörler geldirdünya. Görevlerideğamayı ortadan kaldır mave özgürlüklerinisun'layarak,disiplini birerattol olmak zorunda olan oyuncularin verimlerini artırmaktı. Antrenör, "Oynayalım!" derdi. Teknik direktörise, "Çalışalım!" diyord.

Sahaba Siz hiçboş bir stadymagirdinizmi? Deneyinbirkez. Sahanın ortasında durunve dinleyin. Boş bir stattan daha hüzünlü,kimse siztribunlerdedeha dilsizbirşey yoktur.

Övünme

Yançığız boyunca kanter içinde koşuyor. Bir yandaonu zaferebikler, göklerlekanılacak; öbiryandıaise maholusun uçurumuduyuyor. Tümhallene o gıpta ediyor: Profesyonel oyuncu, fabrikadan da, birodanda kurtulmuştur; ona eylesmiese için para ederler, tam anlamıyla birpıyangodurub! Ölümüneter dökmelek zorunda olsa da, ne janylmaya ne de yorulmaya hakkolula da, o gazetelere ve televizyonlararçık, radyolar ondanöşeder, kadınlar onun için iş geçirir, çocuklarıonutaklit eder. Oysavaroşlamıtozu yollarında zevkiçin oynayano, birdenbirekendini çalışma zorunluluğu ile stadımlarda bulmuştur; ya kazanacaktır ya da kazanacaktır.

Top:

Ona çeşitliler veriliyor:küre,yuvarlak,alet,toparlak,balon, fişek. Bunakarışın Brezilya'da hiçkimse eonunbirdi olduğundan kuşku duymuyor. Ona Mancrota, Leonarya da Margarita der gibi, gorduchinha, nena,meninagibi adlar veriyorlar.

Pele, Maracan'da binicigölini atığında onup'ü:Di Stefano iseevinin grışineüzinde "Tepekürileritiriy" yazılıbronzbir plakabulunan bir heykeliniyaptırdıonun.

O sadık bir dosttur. 1930 Dünya Kupası'nda iktikamda kendi toplanıya oynamak istediiler. Süleyman Peygamber kadar bilgi olanhak emde, birinciyarın Arjantin'intopuıyla, ikinciyarın iseUruguay'ıntopuıylaoynanmasına kararverdi. İlk yarı Arjantin, ikinciyarın iseUruguaykayzandı. Ama topunda kendine görekararsızlıklar vardı; bazenavaddafikriyevön değıştiir kaleyeğirmez.Topkalkalmandir. Ona ne kıtiı davanmalama ne de hıncı vurmalarınaahamimilı vardır. Onuozamalanını, öpmelerini, göğüslerini de ya ağıklarıdaıuytılmaları ister.Çok gururlu, belkide kibirdir, ama haksız deağıldırdoğrusu;okkiyi birikişevke'Yükseldiği zamanbizi çokgönümlüatlıklar verir, yanlız birzekilediği tüğündeise birçokkışkın in kalbi kırır.

ESİN IRIS

Savunduğu her şey olmalı insan

Çizgisel zamanın tam ortasında doğdum. Benden öncesi ve benden sonrası, insanlığın kendi bileceği iş. Bugünüm ben, buradayım, var olduğum kadar akıp gittim. Tutarasın, tanırısın, bilersen seninin. Farkına varmaz, durup koklamaz, hafızana işaretlemezsen yanından bir gölge gibi geçer giderim.

Yuvartığımız bir gezegenin tam ortasında doğdum. Benden doğusu ve benden batısı, insanların kendi bileceği iş. Hiçbir kültüre, hiçbir ahlaka, hiçbir bakış açısına tamamen ait olamamanın bedbahtlığına, nereye gitssem üzerimde taşıyor. Bir parçamla anlaşırsın, bir şakama geçersen, kendini benimle beraber başkasının yerine koyarsan, arkadaşısız. "İlla da benim istediğim gibi olacak!" diye tutturursan, yanından bir yabancı olarak kaçır giderim.

Şimdi, Avrupa'da bir şehirden başka şehre giden bir trende, dünyanın bir yerlerinde benden çok önce yaşayıp ölmüş insanların hatalarına bakıyorum. Bizimkilerin hatalarına çok benziyor, başka coğrafyalarda yaşayıp ölenlerin hataları. Peki biz kavgaların, düşmanlıkların, katliamların ve kulaktan dolma bilgilerinin içinde, sağı solu çöpe dönmüş, birbirine ilştirilmiş şeylerle, birbirinin üstüne yığılmaya çalışan binalarda ve birbirimizin üstüne basa çıka yaşarken, bizimle hemen hemen aynı hataları yapmış bu insanlar neden böyle huzurlu?

Onlar da bizim gibi, kendi aralarında kavgaya etmemiş miydi? Çok da eski sayılmaz, daha ikinci Dünya Savaşı'nda Avrupa birbirini yemekle meşgul değildi miydi?

Onlar, kavgalarından ders almış. Saygıyı, estetiği, dünyaya uyumu kural haline getirmişler. Evlerinde çöp istemiyorlar. Evlerinin önünde kavgaya istemiyorlar. Birbirlerini dolandırmak değil, birbirlerine güvenebilmek istiyorlar. Birbirlerine mecbur hissetmek değil, bir arada huzurlu hissetmek istiyorlar. O yüzden kendilerine bu ortamı yaratmışlar. Kimsinen nasil yaşadığı, başkasına zararı dokunmadığı süreç, kimsenin umurunda değil. "Bana ne!" ve "Sana ne!" cümlelerinin şirihli olduğu nun kanıtı, burası. Aynı zamanda bu umursamazlık, köklü bir duyartılığın doğmasını sağlıyor. Belli ki bir şeyleri doğru yapıyorlar.

Biz, dünyanın tam ortasında, zamanın tam ortasında, dünyanın en güzel coğrafyalarından birinde, bir açık hava hapisanesinde volta atar gibi yaşıyoruz. Birbirimize mecbur en katlanıyor, elimize bir fırsat geçse birbirimizi yok etmek istiyoruz. Birakmıyoruz ki bir huzurlu nefes alsın yanımızdaki, bırakmıyoruz ki kendi gibi olsun,

neyi sevdiği bizi ilgilendirmesini! Kavgalarımızdan ders almıyor, kan davalarını sürdürüyor, etrafımızdaki hiçbir güzelliğe değer vermiyor. Sahip olduklarımızın farkına varmayacak kadar kavgacı ve kindarız. Potansiyel ısrarı, dünyanın en acı kayıdır. Kendimize yaptığımız kötülüğü, bütün dünya bir araya gelip bize yapamaz.

Biz, bir toplulu olmayı bilmiyoruz. Topluluk olmayı biliyoruz, kitle olmayı biliyoruz, kalabalık olmayı biliyoruz... Birlerce yıldır öğrenemediğimiz şey; birbirimizle arkadaş olabilmek.

Çünkü insan arkadaşı için, "Nasıl yaşıyorsun yaşıyorsun, mutlu olusun da!" diye düşünür. Arkadaşının kimi sevdiğine, ne giydiğine, neye inandığına, kaç çocuk yapacağına değil, sağlıklı, mutlu, kendine ve çevresine faydalı olup olmadığına bakar. Arkadaşının hakkı yendiğinde susmaz.

Arkadaşının ezip geçen dünyanın en önemli kişisi, kurumu da olsa, insan arkadaşını korur önce. Arkadaşının çocukları açsa rahat edemez; arkadaşı hastaysa tedavi olma hakkı için savaş verir. İnsanın arkadaşı güzel bir hayat yaşıyorsa, insan haset etmez, ona daha iyisini diler. İnsan, arkadaşını, eğer arkadaş haklıysa, her devlete, her devlet adasına, her kuvvete karşı savunur.

Toplum olmak, birbirini hiç tanımasan, hiç görürsen, hiç anlaşmasan dahi arkadaş olmak demek.

Biz, aynı kanı, aynı geçmişi, aynı toprakları paylaşsak da hayatı birbirimizle paylaşmayan yabancılar gibiyiz.

Tam ortasında doğduğumuz zamanın tüm hediyelerini elinin tersiyle itecek kadar meraksız biri gibi, birzadan ipe gidecek bir mahkûm gibi, tam ortasında doğduğumuz coğrafyanın tüm hediyelerini tüketip, parçalayıp bozan bir güve sürüsü gibi davranıyoruz biz. Kendimize yaptığımız kötülüğü, bütün dünya bir araya gelip bize yapamaz!

Hatalarımızı yaşıyoruz; sadece notlarımızı alalım diye. Bir tanesini değiştirmek, bugün büyük bir yol kat etmiş olacağız.

Çünkü bugün biraz daha umutlu olmak istiyoruz. Yarından endişe etmek yerine, kendimi ve etrafımdaki küçük çemberi güzelleştirmek istiyoruz.

Bugün bana ve tanımadığım bütün arkadaşlarıma bir şey katabilirim istiyorum.

Bugün, dünyanın bambaşka bir yerinde birbiriyle arkadaş olmayı başarmış insanlara bakıp, kendi arkadaşlarını özleyip ve bu yazıyı yazıyorum.

Ne olur barışalım, önce kendimizle. Ne olur kendi prensiplerimize sınımsız tutunalım,

çünkü savunduğu her şey olmalı insan! Bugün, yerden bir çöp alın, bir yaşlıya yer verin ve en az bir kişiye herhangi bir konuda yardımcı olun,

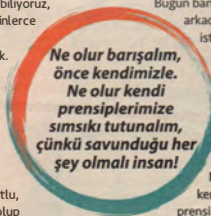
arkadaşlarını. Bugün küçük bir iyilik edin kendinize, biraz daha iyi biri olmayı deneyerek. Bugün meraklı olun, bilmediğinizi bir konuyu araştırın. Bugün kimsenin konuşmadığı birinin hikâyesini dinleyin, otobüsteki yaşlı teyzeye torununu sorun. Her gün, hatalarımızdan bir küçük ders alarak, daha birkaç "on yıl" önce birbiri yerken, bugün birbirine sınımsız tutunmuş insanların huzuruna, eninde sonunda biz de ulaşacağız.

Ne diyoruz Nâzım? "İlerdeki güzel günler Beni görmeyecek onlar Bari selam yollarsan!"

Selam sana Nâzım! İlerdeki güzel günler, bizi de görmeyecek belli ki... Ama bugün yapacağımızdan bir iki tane işe yararsa...

Tam ortasında doğduğumuz çizgisel zamanın bizden sonraki tarafından...

Bir selam da biz alırsın... Simdiden eyvallah!

*Muhtemelen kendine,
hayatına yönelik
öfkesini çıkardı
köpeçikten. Bunu
yapmaya hakkı da
vardı vicdanında; bir
kere kendinden farklı
bir şeydi köpek, insan
değildi ki kendi gibi.*

Küçük köpeğin kolunu kanadını kim kesti?

NEVŞİN MENGÜ

Minik kara köpeğin bacaklarını, kuyruğunu kesen, sonra da bir kenara atıveren kim? Adı sanı ne, kimliğinde ne yazıyor önemi yok aslında. Katil bir kişi değil, bir profil. Katil, bir vicdan ve ahlâk yapısının ürünü. Katil yanı başımızda, yanı başımızdaki kasabada; Anadolu'nun bıcın delikanlılarından biri.

Kentliler karalar bağlaya, yas tutadursun; bu köpeğin bacaklarını kesen aslında canı sıkılmış bir Anadolu çocuğu kuvvetle muhtemelen.

Kasabasına tıklmış, günahlarla, cehennemde yanmalarla korkutulmuş. "İyi" biri olsun diye, hep aile büyükleri, akrabaları cehennemden, Allah'tan bahsetmiş; içinde Allah korkusu olsun ki ailemize yakışır biri olsun demişler.

Cehennemde yanma korkusu ettirir vicdan değil işte. Kendi canını yanımdan, sonsuz azaptan kurtulmaya çalışmak için iyilik yapmaya çalışmak, iyi olmak demek olmuyor aslında. Bencilikten zorla yapılan,

yaptırılan iyilik, ilk fırsat bulunduğu anda kötülüğe yeniliyor, yenilir her zaman. Çünkü vicdan cehennem korkusundan başka bir şeydir aslında.

Kendisine sürekli fazla konuşmaması söylenmiş bir kasaba genci, katil muhtemelen. Büyüğünün yanında sigara içme, bacak bacak üstüne atma, denmiş. Muhtemelen hayatında hiç gazete okumamış, hiçbir haber bülteni seyretmemiş bir kişi. Bol bol Osmanlı dizisi izlemiş olması, kendini sık sık bu didaktik hikâyelere kaptırmış olması muhtemel.

Zaten kasaba hayatı da hep bunu salık vermiyor mu gence? Farklı olanı hor görme, hatta farklı olanın yok olmasını isteme, yok etmeye hak görme... Kötüleme; kendinden güçlü biri onu itip kakarken, kendisi de kendinden bir güçsüzü taciz etme... Kasaba dediğin tam da bu değil mi işte?

Sıkılmış Anadolu genci, piyasada ucuza bulunan haptlardan birini atıverdi muhtemelen, kafası ayıkken ne kadar

yerinde ki, haplanınca artık Allah kerim. Muhtemelen kendine, hayatına yönelik öfkesini çıkardı köpeçikten. Bunu yapmaya hakkı da vardı vicdanında; bir kere kendinden farklı bir şeydi köpek, insan değildi ki kendi gibi. Farklı olanın var olma hakkı yoktu zaten kasabasında. Canı sıkılmıştı n'apsındı zaten, hayat da böyle acımasız olmasındı. Parası olsaydı, mevkisi olsaydı onun da, bir geleceği yoktu ki kendisinin, başka bir canlı gelecek hakkına sahip olsun.

Kan aktıkça, köpek bağırdıkça, rahatladı muhtemelen; hayattan hincını aldı ve sevmediği herkesten. Kafası yarı dumanlı, hayat yarı flu, "eserini" bıraktı gitti oracıkta. En ufak bir suçluluk duygusu hissetmedi ve emin olun hâlâ da hissetmiyor. Hayat ona ne öğrettiyse onu yaptı çünkü. Zaten köpek öldüren cehenneme gider mi ki, niye gitsin vicdanı pırıl pırıl sıkılmış kasaba gencimizin bu yüzden?

AYŞEN ŞAHİN AKSAKAL

Yeniden başlamak

En güzel günler en güzel geceler sizin olsun Sevgili okurlar,
Ben yeniden başlıyorum haberiniz olsun.

Çok güzel bir ömürdü, emeğime sağlık, bakış açıma eyvallah,
şansa da eh.

Şikâyetin kimseye faydası yok, geçmiş yılların hepsini
ayrı sevdim. "Olmasa iyi olurdu"lar eksik olmadılar.
Oralara takılmayalım. Ben yağın yağmurda
suyu, açan güneşte sıcakı, yağın karda beyazı
sevdirmişim kendime.

Çekip kendimi karşıma, derdim: Gel kadın iki laf
edelim.

Mutlu musun? Umutlu musun?

Bak bunları sormazsan, ota dönersin, aldığın nefes
fotosentez.

Ben kendime sormasam hayat sordurur zaten, görmezden gelmek
sahte rakı gibi, bazen keyif verir, bazen kör eder.

Hasılı kelimam, ben sormadım bu sefer, hayat burnuma dayayıverdi, iki
de tokat aşk eyledi.

Ben çelmeleri savuşturamadım bu sefer, yapıştım yere, hızlıca
kalktım, silkeledim dizleri.

Haydi bakalım başlıyorum yeniden.

Hem de öyle kaldığım yerden değil, sil baştan, en baştan.

Şimdi mesela bırakacağım dağınık kalsın bazen. Bir tavana değil
manzaraya uyanacağım

Çok sıkıldığım bir gün soruvereceğim gişedeki görevliye "İlk bilet
nereye?"

Bunun hayalini kurarak geçti gitti seneler, yapıvereyim gitsin
aklımda kalacağına.

Aklıma, cebinde para kalmadığı, her şeyi yiyip içtikten sonra
gelen insanların, sinir olduğum umursamazlığına kaptırayım
kendimi bir günlüğüne bile olsa. Şimdiye kadar çok düşündüm
cebirdeki olanla menüde yazanı. Canımın çektiğini değil bütçemin
yettiğini yemekten gına geldi. Başıma ne gelebilir ki en fazla? İki
tabak yıkar ya da kimliği bırakır çıkarım.

Sesim kötü diye sustum hep konserlerde, slogan dışında
tutturabildiğim makam olmadı. Ne olur yani bağıra bağıra bir
şarkı söyleyiversem? Bir kerecik rezil olsam ne olur ki?

Celeceği planlarken kış kış gülerdi arımdan "hayat sen planlar
yaparken karşına çıkanlardır."

Yemişim planları bundan sonra, yarın ola hayrola'dır düsturum.

Ayıp olmasın diye açmayacağım hiçbir telefonu, sadece konuşam

varsa alo derim.

Sonra lazım olur diye saklamayacağım o şık defteri, kıyamadığımdan
sıkırmazlık etmeyeceğim o güzel parfümü.

Sevdiğim tiört leke olmasın diye eve girer girmez üst
değişmeyeceğim. Bir tiörtü sevip önem vermek için fazla
kısa bu ömür.

Bitti sanıp emeklilik hayalleri kurarken bir de baktım,
ben daha ne yaşamışım ki?

Bir festivalde çadırdı kalmadım hiç, bisikletle
uzun yol yapmadım, motorla otobana çıkmadım.
Sokakta kalmadım nicedir, bir arkadaşımın kapısını
gece yarısından sonra elimde şarap şişesi ile
çalmadım.

Ben en son ne zaman yapacak
bir şey bulamadığımdan sıkıldığımı
hatırlayamadım.

Ayaklarımı uzatıp olduğum yerde saat
kurmadan uyuyakalmadım.

18 yaşında yazdığım dans kursunu ikinci
dersinde bırakmışım, bari kalan yıllarda güzel
dans edeyim.

Bileğime hep güvendim ama taktik
bilememişim. Geceleri dar ve karanlık sokakta
korkmadan yürüyeceğim bir dövüş dersini
neden daha da erteleyeyim?

Zirt kapı misafir en sevdiğimdi, meğer
yıllardır yapılacak edilecekler
yüzünden zillere
gerilirmişim.

**Yeniden
başlıyorum. Yanlış
anlaşılmaktan,
sevilmemekten,
yalnızlıktan hiçbir
şeyden korkmadan
başlıyorum.**

Buyursun gelsinler artık müsaitim.

Kaç tabu yıkmışım ki şimdiye kadar, hangi güvendiğim
dağın altında kalmışım, hangi nehrin akışında
kaybolmuşum, hangi dibe ne kadar batmış, en uzun ne
kadar nefessiz kalmışım?

Ben güçlü sanırken kendimi, aslında pamuklara
sarmışım.

Yaşım geçmiş yolun yarısını, onlarca temmuzun tuzunu
kurutmuşum, anısını aklımda tutmuşum.

Geriye dönüp bakınca fena da yaşamamışım. Hayat
öyle harikalıklar sunmamış da ben bir şekil yolumu
bulmuşum.

Ne çok kalabalık ne çok yalnızlık görmüşüm. İkisini de
kıvamında tadınca iyi olmuşum.

Eşya biriktirmişim yıllarca ve kolilerce, bir gün gelmiş
aniden, birini bile umursamadığımı fark etmişim.

Hayata beni şaşırtma şansı vermişim, hiç kırmadan
her seferinde sürprizlerine şaşırmışım. İyi niyetine
inanmışım. Dur bakalım demişim, durmuşum ve
bakmışım. İyiyе yormuşum. Yorulmamışım.

Meğer ben kendime güzel bir mutluluk oyunu
bulmuşum.

Kendim ne severim diye çok da kafa yormamışım.

Hep hayaller kurmuşum, bazılarının gerçek olduğuna
inanmışım. Yapmasam duramazmışım.

İyiymiş hoşmuş ama meğerse yeniden başlamak zamanı
gelmiş ben görememişim.

Düşmekten korkmuyorum sanırken savuşturduğum
çelmeleri fark etmemişim.

Yaraların kabuklarını koparmadan
iyileşmeyi beklemişim. Ben o
kadar sabırlı bile değilmışım oysa.

Yeniden başlıyorum.

Her şeye hazır; kaybetmekten,
yanlış anlaşılmdktan,
sevlmemekten, yalnızlıktan
hiçbir şeyden korkmadan
başlıyorum.

Şimdiye kadar hayatı
sevmişim, memleketi,
insanları, hayallerimi.
İzninizle bu ikinci düzlükte
biraz da kendimi seveyim diyorum
hem de diğer tüm değişkenler sabit bile
değilken.

Bugünden başlıyorum, size de boy veririm.
Su güzel görünüyor, hele bir açtlayım, hâlâ
güzelse gelin derim.

VARDAL CANIŞ

Hayatın yükü taşınsın diye süren bir zanaat

Küçükpazar'a girdiğinizde yıkılmaya yüz tutmuş konaklar karşılıyor insanı. Bu konakların altında ise yıkılmaya bu kadar yakinken de yaşamaya devam ettiğinin göstergesi dükkânların, kahvehanelerin ve atölyelerin selamını alıyorsunuz. Eski taş binaların, suyu unutmuz çeşmelerinin eviolan bu sokakları gezerken bir sepet yaygısına denk geliyorum. Yanlarında değişik boylarda sopalar, kütükler... Sepet yaygının önünde durduğu aralık kapıya gözüm ilince içeride incecik şeritlerden sepet yapan ustayı görüyorum. İçeri girip selam veriyorum ve tanışıyoruz belki de bu için en genç ustası Muharrem Akyol'la. Sonra başlıyorsa bana bana mesleğini anlatmaya.

Sepet örmeye çok küçük yaşlarda başlayan Muharrem, babasından görece heves etmiş bu işe. "Kastamonuluyuz biz, Cide'de doğdum büyüdüm. Sepet örmeye başladığımda yedisekiz yaşlarındaydım. Dedem köyümüzde sepet yapmaya gelen bir ustadan öğrenmiş bu zanaatı. Babam dedemden, ben de babamdan öğrendim. Üç kuşaktır bu işin içindeyiz, üç kuşaktır bu zanaatla geçiniyoruz."

Dedesiyle birlikte hiç sepet örmemiş Muharrem, içinde kalmış. Babasının ustasını görse güzel olurmuş, daha başka şeyler örmeye belki o zamandan heveslenirmiş: "Dedemle hiç çalışmadım, göremedim kendisini ama hep merak ettim çalırsaydık nasıl olurdu diye. Babamdan göre göre öğrendim desem yeridir. Elbette babam ne sordumsa anlattı, gösterdi. On sene önce göçtü memlekettan buraya. Babam tuttu bizi, getirdi on sene önce. Buraya gelene kadar kendime göre yapıyordum sepetleri, amatör yani. Her çeşit sepet çıkaramazdım. Küfede falan da zorlanırdım. Buraya gelince geliştirmeye başladım kendimi. Küçükluğumdan beri severek ilgileniyordum, doğru ama bir başka heves başladı bu defa bende."

Öğünün çeşitlemesi

Sadece sepet yapmak yetmemiş Muharrem'e. Neler yapabileceğini düşünmüş uzun zaman. Başlamış bu defa araştırmaya inceince, lif lif ayırdığı genç fidanlardan neler yapabileceğini düşünmeye. "İstanbul'a gelince kendimi eğitirmeye, daha fazla geliştirmeye başladım. Daha güzel, daha farklı şeyler yapmak istiyordum. Avize yapmayı, çanta çıkarmayı öğrendim. Artık kendim bir şeylerin modelini çizip tasarımı yapıyordum. Bunu duyup elinde kendi tasarımıyla gelen mimarlar oldu, tasarımları da. İstenilen ürüne göre özüyorum ağaçları. Plaj çantası, kol çantasından

tutun avizeye, sepete, küfeye kadar.

Sepet örnek elbette güzel. İlk göz ağrısı derler ya öyle benim için. Ama sepetin bir fonksiyonu kalmadı artık. Önceden hamalları vardı, sepetlerle mal taşınırdı. Sadece mal değil sahibinin hayat yükünü de taşırdı sepetler. Bugün kimsenin ihtiyacı dahilinde değil ama. Belli bir kazancı ve sürümü yok, kullanılmıyor pek. Şimdilerde büyük marketler, kuruyemişçiler için özüyorum sepet. Ekmek, kuru yeşil koyuyorlar. Kahvecilere yapıyorum; kahveleri, çikolataları için kullanıyorlar. Ama bugün sepetin bir fonksiyonu kalmayınca biz de alternatiflere yönelidik işte. Güzel de oldu. Bir şeylere yeniden, farklı farklı şekiller vermek, dönüştürebilmek güzel şey. Kastamonu'da köylüler kullanırdı sepeti. Pazara giderken, fındık topolarken, ağızını da koyar, piknik için de kullanırdı. Orada kullanımı alanı elbet daha dar."

Biçağı kullanmak

Şimdilerde makineyle her ne kadar işlerini zahmetini azaltmış ve hızlandırmış olsa da işin çok büyük bir özveri istediğinden bahsedilen Muharrem, malzemeleri hazırlamanın en zor kısmı olduğunu özellikle altını çiziyor: "Aslında çok meşakkatli bir iş. Kestane, fındık söğüt ağaçlarının geniş fidanlarını kullanırız malzemede. Zaten en zor kısmı malzemeyi elde etmektir. Ağaçları bulmak, kesmek, kurutmak, boyamak, boyayı kurutmak, çita haline getiririz. Geriye örmesi kalır ki zaten

o da en eğlenceli tarafıdır. İşte orada senin yeteneğin, işine bağlılığın ortaya çıkar. Sabrını da görürsün, hayallerini de. Eğer tasarımla ilgili bir işse yaptığımız, işin için ölçülerini tutturmak da girer. Yarma işi çok zor olduğu ve çok zaman aldığı için makine aldım. Kimi zaman da dışarıdan alıyorum malzemeyi. Rahtan var mesela. Onu suyla ıslatıyorum yumuşasın diye sonra örmeye başlıyorum."

Dördüncü kuşağın mirası

Doğaya yakın olmanın her zaman daha iyi olduğunu söylüyor Muharrem. Zaten malzemelerinde de mümkün olduğunca doğal ürünler kullanıyormuş bu yüzden. Kanserolojen malzemelerden üretilen sepetler bir yılda yıkılırken onunkiler beş yıl dayanabiliyormuş bu dünyanın yüküne. İşleri yoğun olunca ise çözümümüz hazır: "İş çok olunca bazen birader yardım ediyor bazen de Roman arkadaşları çağırıyorum. Romanlar el sanatına yatkın insanlar. Sağ olsunlar birlikte hallediyoruz." Kendini sepet örmeye adayın Muharrem Akyol bu mesleğin ölmemesi için üniversitelerde ders de vermiş. Yeğenine de öğretmiş ama o da memlekete gidince yine kalmış kendi başına. Kimsenin bu işle ilgilenmemesine üzüldüğünü söylerken umudunu şöyle dile getiriyor: "İnşallah oğlum dördüncü kuşak olarak devam ettirir bu işi. Ben okuyamadım ama o okusun hatta mimar olsun istiyorum. O zaman da ben de yine bu güzel yerlere gelir. Babam olduğunda bize öyle büyük paralar, miras falan bırakmadı ama güzel bir sanat öğretti."

Önceden hamalları vardı, sepetlerle mal taşınırdı. Sadece mal değil sahibinin hayat yükünü de taşırdı sepetler.

Yaşar Morpınar:

Hayalimiz Eurovision'a katılabilmek

MUSTAFA KÖMÜŞ

Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu, ritim konserleriyle adını duyuran bir grup. Zihinsel engelli, otizmlili ve down sendromlu bireylerin

oluşturduğu grubun kurucusu ve ritim öğretmeni Yaşar Morpınar ile grubun nasıl oluştuğunu, bu yolculuğa nasıl başladıklarını konuştu. Morpınar, bu yolculuğa Kültür Karıncaları projesiyle başladığını aktarıyor. 2007'de otizmliler ve down sendromlularla tanıştığını aktaran Morpınar, ondan öncesinde bu bireylerden habersiz yaşadığını belirtiyor. Morpınar hayalinin grubuyla birlikte Eurovision'a katılmak olduğunu aktarıyor ve gelecek kişi grubuyla yurtdışına çıkabileceklerinden bahsediyor.

Bu çocuklarla müzik yolculuğunuz nasıl başladı?

Daha önce başka mesteklerde çalıştım. Çeşitli firmalarda yöneticilik yaptım. 2006 yılında Kültür Karıncaları projesi vardı. 2010 Avrupa Kültür Başkenti projesinin bir ayağıydı bu. İlk orada başladım bu işi yapmaya. 2007'de de hem Paşa Kapısı Cezaevindeki çocuklarla hem de otizmlili ve down sendromlularla ilk kez tanıştım ve birlikte çalışmaya başladım. Tomurcuk Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nin kuruluş yıldönümüne bir arkadaşımın aracılığıyla katıldım ve o gün başladık hikâye. Zihinsel engelli çocukların dünyasına o gün adım

attım ve 11 yıldır her hafta saat kısıtlaması olmadan birlikteyiz. Bremen Mızıkacıları grubumuz oradan doğdu. 15 kişilik grubumuzun 9'u oradan.

Toplumda bu çocuklara ya acınarak bakılıyor ya da görmezden geliniyor. Bu konuda ne söylemek istersiniz?

Avrupa'ya gittiğinizde sokaklarda engellileri görürsünüz. Burada ise göremezsiniz. Hele ki zihinsel engelliler, yanında ailesi olmadan hiçbir şey yapamazlar. Onlar, çiçeği böceği seven, küfür hakaret bilmeyen sevgi dolu insanlar. İnsanlığın ilk hali diyorum, A4 kâğıdına benzetiyorum onları. Bir verip, 10 alıyoursunuz sevgi bağlamında. Engellilerin adı maalesef yeni duyulmaya başladı.

Projeleri yapmaya başladı. Bu konuda bir farkındalık oluştu.

Dünyada belki bir ilke imza attık biz. Doğuş Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri 101 ve 102 kodlu ders, 5 sene süreyle Bremen Mızıkacıları'nın ritim atölyesinde alındı.

Kredisiz, mecburi ve devam zorunluluğu olarak alındı.

Dünyada da böyle bir örnek yok. 278 yere konser veren bir grubumuz

var. Örneği olan bir grup değil. Bu kadar ritim konseri vermek çocuklar için muazzam bir şey. Orada alkışlanıyor, onore oluyorlar. Herkes gelip onlara sarılıyor.

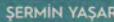
Bu yolculukta neden özellikle vurmali çalgıları tercih ettiniz?

Ben aslında koleksiyoncuym. 30-40 yıldır ritim enstrümanları topluyorum. Okay Temiz hayranlığımdan kaynaklıydı bu. 97

yılında Okay Temiz'in yanında çırak olarak girdim. 2005'e kadar da bu devam etti. Kasımpaşı oluşumun da etkisi var. Orada macun satan çocuklar vardı. Bir kerman, bir klarnet, bir darbuka eşliğinde satarlardı macun. O yıllardan gelen bir hayranlığım da var vurmali çalgılara. 300 çeşit, 1000 parça enstrümanım var. 57-58 ülkeden topladım bunları. Sonra baktım bu konuda bir açlık var. Önce Paşa Kapısı Cezaevi'nde başladım. Ritim bir de çocuklar için daha kolay. Diğer enstrümanlarda zorlanabilirler. Sadece engellilerde de değil. Cezaevindeki çocuklarda da gördüm. 7 farklı cezaevinde çalıştım. Hayatımız ritim. Kapı gıcırtsına oynayan bir milletiz. Dedğim gibi diğer enstrümanlara göre kolay, bunu isteyen aç insanlar var ve bunu onlara aktarmak isteyen gönüllü bir adam var. Hepsi bir araya gelince bu iş koptuğitti. 2010 yılında işimi bile bu yüzden bıraktım. Kafamdın geçen şeyi söyleyeyim size, Eurovision'a tekrar Türkiye katılsa da, benim grubum orada yer alsın. Finlandiya böyle bir şey yapıyor. Herkes de onları konuştu.

Eurovision demişken yurtdışında konser verme planınız var mı?

Şu sıralar bunun için uğraşıyoruz. İlk olarak vize almamız gerekiyor ki çocukların durumları nedeniyle vize almak çok zor. Şu anda vizesiz olduğu için Arnavutluk üzerine çalışıyoruz. Orada bir arkadaşım var. Böyle bir talep geldi. Bu iş gideceğiz sanırım. Yurtdışında ise 32 yerleşim yerinde konser verdik. Ağrı'dan Edirne'ye kadar birçok yerde yaptık. 33 farklı üniversitede konserimiz oldu. İlkokuldan üniversiteye 103 farklı eğitim kurumunda konserlerimiz oldu. En değerlisi de bu bizim için.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Y. EMRE CEREN

Üç güzeller

dedim. "Kız ben ona ağlamıyorum, biktım bu Metin'den, canımdan bezdirdi beni, içmiş içmiş gelmiş gene, gitmem bu gece ben eve, zıbarsın kalsın bir başına" dedi. Annem orda yatıyor, Şengül abla ağlıyor, beni bir gülmek aldı, tövbe ya Rabbim. Öyle demeyin, insanın sinirleri boşanıyor. Neyse gene de beklendi sonuçta kadın benimle sabaha kadar. Demek ki kederi çokmuş bak, çok ağladı çünkü. "Öyle kolay iş değil boşanmak. Herkesin başında var ama kimse cesaret edemiyor." "Ne münasebet canım, niye boşanalım" diye atıldı Nesrin yine. "Ayyyy sana bir şey olmaz Nesrin, bize diyor o, sen alınma üstüne" diye sakinleştirdik kadını. Ama hakkı vardı bak Ayşegül'ün. Benim de çok yardıma koştı zamanında. Şimdi dardardı belki. Bilemeyiz ki. Nasıl yapsak dedik, gelirse ne deriz derdimiz vardı, bir de şimdi üstüne nasıl ihtiyacın sorarız derti çıktı. Figen abla, "Gün sırasını ona verelim" dedi. Onuncu o, ona daha çok var. Öne alalım. Doğrudan teklif edilemez şimdi ayıp olur. Bak bak, bunlar da beni mi bekliyormuş, der. Öyle yapalım", dedi. Bu fikir maktul geldi. Bundan sonraki gün Şükran'daydı. Şükran, benim evde tadilat var, Şengül Abla sen alır mısın günü, derse iş çözüldü. Son kararı verdik. Gelirse hiç lafını açmayacaktık. Kendi bahsederse "Geçmiş olsun Şengül abla" diyecektik. Altınlar verirken de Şükran, tadilat madilat girecekti lafa. Bir ara Nurgül, "Ay geçmiş olsun da şey oluyor biraz, acaba hayırlısı olsun mu desek" dedi ama karıştırmış şimdi dedik, hayırlısı mı kalmış. Kadın kırk yıllık evliliğini bitirmiş, postalamış adamı evden yaşına başına bakmayıp. Ne hayırlısı? Demek ki canına tak etmiş iyice. Etmıştır. Etmese kolay iş değil. Aynı şeyleri tekrar tekrar konuşurken, zill tekrar kaldı. "Ay valla geldi Şengül abla" dedim sessizce. Herkes sus pus salonda. Konuşun kız dedim, aaaa bunlar da Şengül ablayı bekliyormuş gibi... Kapıyı açtım ki gelmiş. Boynun da bir kağıt sallanıyordu. Toplu ıgneyle yakasına tutturmuş küçük altın gibi. "Bu ne kız Şengül abla, Allah iyiliğini versin" dedim. Hiç ses etmeden ayakakabılarını çıkartıp salona girdi. Kapının ağzında durdu, ben de arkasındayım. Herkes bir ona bakıyor, bir bana. Kaş göz ediyorlar, bu ne diye. "N'oldu kız ne baktınız öyle? Mahkeme kâğıdı" dedi. "Kırk sene dir boşanmaya çalışıyorum ben o adamdan. Hele boşadım sonunda, ohhh, taktım yakama. İstiklal madalyam bundan sonra bu benim!" dedi, koca bir kahkaha attı. E o öyle deyince biz de geçmiş olsun diyemedik tabii. "Hayırlı olsun Şengül abla" dedik, kalktık sarıldık öptük. "Dur kız para da takalım", dedi Nurgül. "Düğün gibi olsun iyice..." Şengül ablanın boşanma ilamının ucuna hepimiz elleri lira ilistirdik. E hadi bir haftalık pazar harçlığı da çıktı, gerişi Allah kerim.

Olymposluların egemenlik mücadelesinin ortasında, Truva Savaşı'ndan Atina'nın kurulumuna, Bosporos adının ortaya çıkmasından Roma'nın kurulumuna kadar adları hep anılan üç güzel tanrıça belirlir...

Bunlardan en kadimi Aphrodite, Kronos'un kestiği Uranos'un hayallarının düştüğü Akdeniz'den doğar ve Kıbrıs'ta karaya çıkar. Tanrıçaların en güzeli derler adına, bu yüzdendir ki güzelliğe doğar doğmaz, onunla birlikte aşkın tanrısı Eros ve arzusun tanrısı Himeros hayat bulur.

Zeus, çirkinliğiyle nam salmış Hephaistos'un annesi Hera'ya karşı kurduğu tuzakçı çözmesi için çağırır, mukâfat olaraksa güzeller güzeli Aphrodite ile evlendirir. Hephaistos'u ne annesi ne babası ne de Aphrodite sever, maharetili usta hep dışlanır. Aphrodite, ilkin kocasını, onun kardeşi Savaş Tanrısı Ares'le aldatır.

Başkalarına da sevdalardan Aphrodite, en başta da Adonis'e. Onu büyümesi için Persephone'ye emanet eder, ancak o da Adonis'e sevdalının. Ares ile Artemis, Adonis'in güzelliğini ve bu durumu kıskanır. Genç çocuğun üzerine bir yaban domuz salarlar ve Adonis orada can verir. Dökülen kanından Adonis Laleleri bitirir. Aphrodite, Adonis'i kurtarmak için koşar gelir. Bir kıymık batar ayağına, kanı akar soylu tanrıçanın ve doğduğundan beri etrafındaki beyaz gülü, kırmızıya döndürür. Bir diğer sevgilisiyse Roma'yı kuran Aeneas'ın babası Ankhisos'tır. Truva yanan kan Ankhisos ile Aeneas'ı kurtarır ve onları Roma'ya, yeni Truva'lar kurmaya gönderir.

Aphrodite'ten sonra en kadim tanrıçalar arasında, Kronos ile Rhea'nın kızı, kadınların ve evliliğin koruyucusu Hera gelir. Zeus'ta evlenir ve baş tanrıça olur. Ancak Zeus'ta da onun bütün sevdalılarına da ve bu ilişkilerden doğmuş bütün çocuklara da hayatı dar eder. Anadolu'nun en eski ozanlarından Homeros, Hera'yı tanımlarken "kıskanc, sinsî, kindar, hep bir düken kuran, gücünü kötüye kullanmaktan çekinmeyen" demisti. Adının geçtiği her olayda da

Himeros'un dediği oldu.

Hera, üç güzeller yarışmasını kaybettikten sonra, kendini seçmeyen Paris'e ve Truva'ya kin güder, savaşın çıkmaya için her şeyi yapar. Truva Savaşı'nı Akhaların kazanması için Truvalıları destekleyen Zeus'u baştan çıkarır ve uyutur. Oğlu Hephaistos'u sırf çirkin diye göklerden aşağı atar, hünerli tanrı günlerce gökten düşer ve sakat kalır. Bunlarla da bitmez Hera'nın yaptıkları, Zeus ile Alkmene'nin oğlu Herakles'in yakasından ölene kadar düşmez. Bir rivayete göre bu yiğidin ismi de 'Hera'nın Üni' olarak Hera'dan türer. Io'yu sırf Zeus'u seviyor diye ineğe çevirir, peşine de yüz gözlü dev Argos'u koyar. Zeus'un emriyle Hermes gelir öldürür bu dev. Ancak Io'ya kini bitmez, peşine bir at sineği musallat eder. Io, yavaş yavaş oradan oraya koşturur. İstanbul Boğazı'nın en şiş suallarından geçer ve o saatten sonra oraya hep inek geçidi anlamına gelen Bosporos denir. Keyfin, şarabın tanrısı Dionysos'un annesi Semele'yi Zeus'un yatağında öldürtür. Dionysos'u da öldürmek için de her şeyi yapar, ancak ehlikeyif tanrı hayatta kalmayı başarır.

Her şekle girebilen Metis, üç güzellerin en genç çakır gözlü Athena'ya hamileyken, Zeus'un ısrarlarıyla biçimini değiştirir. Zeus ile, Metis su damlasına döndüğünde onu yutar. Zeus bu olayı unutmuşken, bir anda kafasından kalkaniyla, kargısıyla, baştan aşağı zırlı halde çıkagelir bilgeliğin, erdemin, savaşın tanrısı Athena. Romalıların Minerva dediği bilge, ne birliyle anılır ne de evlenir. Her daim kalkanı, kargısı, boynunda Medusa başı ve baykuşuyla görülür.

Her savaşta ve müsabakada muhakkak bulunur, çoğu yerdeyse taraf tutar. Hektor, Truva ölünde Akhilleus'a, Athena'nın ilahi müdahalesiyle yenilir. Odysseus yurduna dönmek yolu onun sayesinde bulur. Argo Gemileri'ne de geminin inşasında yardım eder. Son olarak da Atina'nın koruyuculuğu için bir yarış düzenlenir. Bu yarışta Poseidon, bir tuz gölü vaat eder, Athena ise bir zeytin ağacı. Athena kazanır bu yarış ve adına binlerce yıl boyunca Panathenaia bayramı düzenlenir.

KUKLA SÜREYYA

PARİS

Yeryüzünün en romantik şehri

Önce aklıma bir yer düşüyor, ben bile fark etmiyorum düştüğünü. Bir yerden duymuş ya da bir yerde görmüş olabiliirim. Sonra kendimi o yerin fotoğraflarına bakarken buluyorum ve bir bakmışım ulaşım seçeneklerini gözden geçiriyorum. Uçak mı? Tren mi? Otobüs mü? Uygun bir otel de buldun mu iş bitiyor. Seyahat bir kez kanınıza girdi mi bir daha kurtulmanız çok zor.

Nereye gitmeli?

Dünyanın en romantik şehrine: Paris'e!

Romantizm klişe mi gerçek mi?

Paris'i nasıl gezdiğinize bağlı. Eğer sadece turistik yerleri ve müzeleri gezerkeniz hiç romantik değil. Ama lokal yerlerde gezip sokaklarında kaybolursanız, başınızı önünüze eğmek yerine gökyüzüne, binaların pencerelerine, teraslarına çevirirseniz, etrafınızdaki müzikal dile kulak kabartırsanız kesinlikle çok romantik.

Paris kaç günde gezilir?

Gönül ister ki bir ay kalınsın Paris'te. Ama

mantıklı bir cevap vermek gerekirse dört gece, beş gün kalmak en iyisi.

Paris'te bizi ne bekliyor?

Şehrin tamamını yürüyerek görmek mümkün olmasa da toplu ulaşım kartı almaya gerek yok. Cebinizde tek seferlik birkaç biletle şehri gezebilirsiniz.

Oteller biraz pahalı. Metro istasyonlarına yakın olduğu sürece merkezden uzaklaşmak en akıllıcası.

Neyse ki şehirde musluk suyu içilmiyor! Suya para vermenize gerek yok.

Şehir güzel kafeden geçilmiyor. Cafe de

Flore, Ses Deux Margots gibi ünlü kafelerden küçük mahalle kafelerine kadar birçok seçenek var.

Sarayların, müzelerin bahçeleri çimlerde ücretsiz mola vermek için

Bu şehirde ne dinlemeli?

Noir Desir - Un Jours En France
Göyge - Somebody That I Used To Know
Louise Attaque - N'oublie pas au vent
The Avenor & Kadebostany - Castle In The Snow
Indochine - L'aventurier

harika birer seçenek. Sabaha kadar açık olan publarda, barlarda, restoranlarda geceyi sabaha bağlamak kaçınılmaz.

- Eyfel Kulesi: Ne kadar popüler olursa olsun görmeden olmaz. Paris'i gezmeye buradan başlamak lazım.
- Louvre Müzesi: Herkes bu müzeye günler ayırmak gerektiğini söylese de bence kısıtlı zamanı da göz önünde bulundurunca tempo adimlarla 4-5 saat ayırmak yeterli. Görülecek yüzlerce harika eser yanında ünlü Mona Lisa da bu müzede.
- Orsay Müzesi: Evet, Louvreyetmez, burayı da gezmeniz lazım.
- Notre Dame Katedrali: Ünlü katedralin azından dışarıdan görmeden dönmeyin.
- Sacre Couer: Harika bir manzara için buraya mutlaka gelmelisiniz. Ayrıca Eiffel Kulesi en güzel buradan görülüyor.
- Parklar, bahçeler: Tuileries ve Luxembourg Bahçeleri.
- Tatlı turu: Paris tam bir tatlı cenneti. Angelina, La Duree, Pierre Herme, Fouchon, L'clair de Genie aklınıza alacak kadar güzel tatlılar sunan dünyaca ünlü mekanlardır.
- Ünlü Meydanlar, sokaklar: Champs-Elysee, Montmartre, Concorde, Saint Germain de Pres. Yürüyerek gezip kahve molası verebileceğiniz mekanlarla dolu.
- Pere Lachaise Mezarlığı: Jim Morrison, Chopin, Balzac, Oscar Wilde, Moliere ve Yılmaz Güney gibi birçok ikonik ismin mezarı burada bulunuyor.
- Seine Nehri: Nehrin iki kıyısında da uzun yürüyüşler yapabilir, nehir boyunca karşınıza çıkan mekanlarda yemek yiyebilir, içki içebilirsiniz.
- Ve en önemlisi: Gittiğiniz mekanlarda yerel halkla sohbet etmek! Genel kanının aksine Fransızlar sohbet çok açkılar. Yepyeni insanlarla tanışabilir, hiç beklemediğiniz bir tatil geçirebilirsiniz.

SEDEF ORMAN

Mutluluğa ve hayata açılan pencere

Ay bütün memleket Bodrumlu olmuş.
Kız sen Bodrum'un neresindensin diye sallasan illaki değişir birine. Bayramda coşmuş da coşmuş. Trafik kilitlenmiş, plajlar taşmış, nefes alamamış hiç kimse. Üstüne yağmur, kıyamet... Nasıl hoşuma gitti milletin bu Bodrum mağduriyeti. Çeşme, Alaçatı mağduriyetini saymıyorum bile. Keyif, ıstıraba dönüşmüş. Oh olsun! Hayata baktığınız pencerede sıkışıp kalmışsınız ya, müstahak size!

Ne kadar doğru bu söz; hayata baktığın pencere kadardır dünyanın... Elimde Belçika bira fabrikasındaki bin ayrı çeşitten seçtiğim dört bira ile Brugge sokaklarını arşınlıyorum bayramda... Teoman style. Seçimden, ortamdaki, ülkeden uzak olmanın huzuru ile tüm Avrupa sokakları benim zannediyorum. Kâh şiirler geçiyor aklımdan kâh kendim şiir oluyorum, ortamın büyüleyiciliği beni sarıyor. Seni şehir şehir olmasa da şiir şiir aradım sevdiğim, diye bir cümle dönüyor kafamda... Tüm dünyayla barış oluyor birden aramda... Her şeyi, herkesi, olanları, olmayanları hepsini temize çekiyorum ve nasıl bir huzur doluyor anlatamam. Kafka'nın dediği gibi, dünyayla aramdaki kavgada dünyadan yana oluyorum

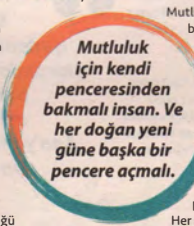
birden. Birden kendim ve her şey çok önemsiz oluyor bu şövalyeler diyarında. Huzur önemli be, diyorum. Hep huzur yaşlılara lazım, bize değil diyen ben bile huzur diyorsam, anlayın ne kadaryorluduk ülkece. Pencereler dikkatimi çekiyor sonra. İlla ki güvercin kuleleri olan şahane mimari ile yapılmış binaların ya çok küçük ya da ihtişamlı büyük pencereleri... Yol arkadaşına soruyorum; onun da dikkatini çekti mi acaba bu orantısızlık diye... Cevap veriyor. Meğer 14. yüzyıldan yapılan bu tarihi binalar, sahibinin statüsüne göre şekillenirmiş. Yoksulların küçük, zenginlerin olabildiğince büyük olurusş pencereleri. Onlar dünyaya bu pencerelerden bakarken, dışardan binaları görenler içeride yaşayanların sürdürdüğü yaşamı, camın büyüklüğüne göre anlarımış. Koy bunu cebine, şimdi ironiye gel!

En yüksek sezonunda deli paralarla pencerelere sıkışanları görüp, en fazla yarısı kadar bir bütçeyle Avrupa turuna çıkan Boğaziçili bir çiftle tanıştıracağım sizleri. İstanbul'dan Köln'e uçmuşlar. İstanbula Eindhoven'a gelmişler. Sonra Antwerpen, ardından otobüsle Brugge.

Orada, bira fabrikasında gezerken tanıştık. Ayy Twitter'da takipçim ve hayranımmış güzel kız diyeşimardım biraz. Merhaba ile başlayan sohbet koynulaştıkça boyut değiştirdi. Beylerin futbol ve Dünya Kupası muhabbeti sarınca şahane bir tatil arkadaşlığına döndüştü. Onlara dair yazacaklarım bu kadar. Ama söyleyeceklerim var.

Mutluluk için kendi penceresinden bakmalı insan. Ve her doğan yeni güne başka bir pencere açmalı; içeri dolanla mutlu olmak için. Brugge'de tanıştığım bu genç çift bana bunu bir kez daha hatırlattı. Bodrum'a gelince... Benim için hâlâ denize açılan en güzel pencerelerden biri Bodrum. Her köşesini, her koyunu ayrı

anlatırım uzun uzun. Ve fakat Paris Moda Haftası gibi sadece trend olduğu için bir haftaya sığan değil. Eylülde mesela... Trendi bittiğinde... Herkes değil, ben bir pencere açtığımda, sahilde... Benim pencerenden bakmak isteyenlere eylülde biralar benden. İsteyen buyursun gelsin! Hadi Eyvallah!

DERYA AYDOĞAN

Gizem dolu bir tebessüm: Mona Lisa

Mona Lisa kadar konuşulmuş başka bir tablo var mıdır? Kim bu kadın? Gülümsemesinin ardında ne yatıyor? Bitmeyen bir gizem... Mona Lisa'ya, "Gerçekleri senden duymayı çok isterim, sen anlatmazsan hakkında daha çok konuşuruz" demek için Fransa'da bulunan Louvre Müzesi'ne gittim. Mona Lisa bana tüm merak ettiklerimi anlattı.

Öncelikle ne kadar şaşırdığımı belirtmek isterim. Ben sizi daha uzun boylu hayal etmiştim oysa oldukça minyonsunuz Evet, herkes aynı şeyi söylüyor.

Bu kadar ünlü olmayı nasıl başardınız? Fransız İhtilali'nden sonra, Louvre Müzesi'nde yaşamaya başladım, 21 Ağustos 1911 tarihinde sabah saatlerinde bir adam beni kaçırdı. Ertesi gün gazete manşetlerinde "Mona Lisa kaçırıldı" yazıyordu. Fotoğrafım her yerde yayımlanınca, o dönem herkes "Mona Lisa da kim?" diye soruyor... Polis beni bulmak için, fotoğrafının 6 bin 500 kopyasını el ilanı olarak Paris caddelerine dağıtmış. Vitrinler ve duvarlar bu fotoğrafla donatıldığı için birçok insan tarafından tanınan ilk kişi ben oldum. Şöhretim böylelikle tüm dünyaya yayıldı.

Sizi kim, niye kaçırdı?

Çok ilginç bir olay var aslında, ben kaçırılınca Pablo Picasso polis tarafından hırsız olma ihtimali üzerine sorgulanmış. Düşününce hâlâ bu olay bana garip gelir. Beni İtalyan Vincenzo Perugia kaçırdı. Bir İtalyan olarak Fransa'da yaşamamı kabul edemiyormuş.

Nasil kurtulduzun peki?

Beni İtalya'da 100 bin dolara satmaya

“

**Belki Floransalı
işadamı Francesco del
Giocondo'nun eşiyimdir,
belki Da Vinci'nin
annesini... Maryem
Ana'yımdır belki, hatta
Da Vinci'yimdir...**

”

çalışırken yakalandı. Böylelikle kurtuldum. 2 yıl boyunca ben yokken Louvre Müzesi'nin ziyaretçileri, binlerce tabloya benim boş odamı görmeye gitmeye başlamışlar. Odamın boş duvarlarını incelemişler. Bu çok garip değil mi?

Evet baya garip. Hâlâ daha Louvre'de, binlerce kişi olmasına rağmen ziyaretçilerin yüzde 95'i, önce sizin yanınıza koşuyor. Mesela ben yaşadığınız bu odayı sadece kalabalığı takip ederek buldum. Bu kadar merak edilen kişi aslında kim? Biraz kendinizi anlatır mısınız?

İtalyan ressam Leonardo Da Vinci, 1503'te Floransa'da beni yapmaya karar vermiş ama 1516 yılında Fransa'da doğmuşum. Da Vinci, beni 4 bin altın karşılığında Fransa Kralı Francis'e satıyor. Fransız Devrimi'ne kadar birçok Fransız Kralı ile tanıştım. Napolyon'un sevgilisi Josephine yakın arkadaşım oldu. Kim olduğum neden merak ediliyor anlamıyorum. Ben, benim işte. Herkes gibi kimliğimi, düşündüğümü, inandıklarımı saklamak zorunda kalan biriyim. Herkes benim gibi değil mi? Belki Floransalı işadamı Francesco del Giocondo'nun eşiyimdir, belki Da Vinci'nin annesi... Maryem Ana'yımdır belki, hatta Da Vinci'yimdir... Ya da Leonardo Da Vinci'nin aşık olduğu erkeğimdir. Da Vinci de saktamıştır belki kimi sevdiğini, kiminle olduğunu... Adım Gian Caprotti'dir belki... Da Vinci'nin asistanı Salai de olabilirim.

Mona Lisa'nın yanından ayrılırken son kez dönüp ona baktığımda, bana gülümsemediğini gördüm. Bence beni sevdi... "Takılma bunlara" der gibi baktı. Yüksek sesle seslendim ona "Sevgili Mona Lisa, tanıştığımıza memnun oldum."

ORHAN AYDIN

Seni düşünmek güzel şey...

Şenlik kurulur
hayatın orta yerine.
Türkün sesi halayın
çoşkusuna karışır,
hüzün kovulur, acı,
elem, keder kovulur.
Gökyüzündeki mavi
bulutlara karışır
sevinç.

Bu haziran ayı öyle rengârenk ışıklı, aydınlık, serin sulara karışan sabah uykuları günleri değil mi?

Yoksa bahardan kalmış ısıklık çalınan bir şarkı ya da martı çılgınlıklarından gölgelere kaçışan kurlangıç kuşlarının yalnızlığı mı demeli, çözemedim.
Haziranın ilk sabahı, bir Münir Nurettin şarkısı gibi dalgaların benim yürüğüme. Sizi bilmem ama bana öyle oluyor. Birden üstüm başım şiir, üstüm başım hasret, üstüm başım aşk, üstüm başım öfke, üstüm başım elem, üstüm başım Anadolu olur.

2 Haziran 1970 gününün orta yerinden hayata taşan "Orhan Kemal ışık oldu" haberi yapışır belleğime.
"Kan damlar yüreğime."
Sonra bir ölüm çılgınlığı, 3 Haziran 1963'e dokunur ellerim, Nâzım Hikmet olur bağırırım, direncin ve aşkın içinde.
"yürümeyenleri arkasında boş sokaklar gibi bırakarak,
havaları boydan boya yarıp ikiye karanlığın gözüne bakarak yürümek... yürümek;
dost omuzbaşlarını omuzlarının yanında duyup,
kelleni orta yere yürüğünü yumruklarının içine koyup yürümek... yürümek;
yolunda pusuya yattıklarını, arkadaşan çelme atıklarını bilerek yürümek... yürümek;
yürükten gülerekten yürümek..."
4 Haziran sabahına uyanır Ahmed Arif olur kin ve nefreti yere çalar yürüğüme.
"Sokaklardan,
Kıyılardan,
Gök mavisinden,
Ekmeğinden,
Canevinden ayrı düşmeye
Yani bütün hasretlerin kahrına
Ve zehrine çaresiz kalmaların,
İlk nefesi Hızır gibi yetişir
Cibalde sarılan cıgaranın ...

Tütün işçileri yoksul,
Tütün işçileri yorgun,
Ama yiğit
Pırıl - pırıl namuslu.
Nami gitmiş deryaların ardına
Vatanının bir umudu..
Birbirlerine karışır şiirler.
Şenlik kurulur hayatın orta yerine.
Türkünün sesi halayın çoşkusuna karışır,

hüzün kovulur, acı, elem, keder kovulur.
Gökyüzündeki mavi bulutlara karışır sevinç.
48 yıl öncesinin 15-16 Haziran günleri düşer aklıma.
Kol kola giren emektir, namuslu.
Taşar fabrika avlularından caddelere, meydanlara, sel olur çoşar "hak ve özgürlük" sesleri, barikatlar yıkılır.
Rest çekilir "patron ağa düzenine" isyan olur erdem ve vicdan.
O sabah bir pankart ağır Gebeze meydanında "Eşitlik ve Özgürlük işçilerle Gelecek" yazar üstünde, alkışlar büyür, düşünür olur, yeni bir şiir yağar gökyüzünden.
"...gündüzlerinde sömürülmeden, gecelerinde aç yatılmayan ekmek, gül ve hürriyet günleri..."
Sonra masal olur hayat.
Fotoğraflarda kalır sevinçler, hüzneler, mavi düşler.
Kırmızı kar yağmasını bekleyen umut kararır, asker postallarına geçer üstünden sevinçlerin, polis barikatlarında kaybolur

şahlanmış öfke.
Çoğalır yalnızlık yeni bir haziran gününün ilk sabahına kadar.
2013'tür yıl.
"Haziran Dirilişi" derler adına.
Şarkılar şiir olur, şiirler halay.
Büyür sevinç, çığ olur.
Sonra çocuklarımız düşünülür toprağa.
Adları Ahmet Atakan, Mehmet Ayyıltaş, Medeni Yıldırım, Abdullah Cömert, Hasan Ferit Gedik, Ali İsmail Korkmaz ve Berkin Elvan'dır.
Ağlar çoğul yalnızlığım.
"Haziranda ölmek zor" diyor ya Hasan ağabey, haklı elbet ama yaşanması da değil umut olması.

NEVZAT CAN ÜNSAL

Klişe tatillerden sıkılan ya da pahalı bulup gidemeyen vatandaşlarımız için Anadolu'nun gizli kalmış tatil yerlerini araştırdım.

Yozgat Çekerek'ten Balıkesir Dursunbey'e Yaz tatilini geçirebileceğiniz saklı cennetler-1

Evet, her sene olduğu gibi bu sene de heves edip deniz kenarına kaçamadığımız tatil ayları gelip çattı. Oteller, ulaşım, plaj, yeme, içme vs. her şey pahalı. Klişe tatillerden sıkılan ya da pahalı bulup gidemeyen vatandaşlarımız için Anadolu'nun gizli kalmış tatil yerlerini araştırdım. (Bir sonraki sayıda devamı gelecek).

Sarı ve kahverenginin uyumu hiç bu kadar güzel olmamıştı.

Bozkırın ortasında egzotik bir tatil: Yozgat/Çekerek

Yozgat şehir merkezine 82 km uzaklıkta olan Çekerek, şehrin gürültüsünden uzak, sessiz sakin bir tatil geçirmek isteyen tatilciler için biçilmiş kaftan. Çekerek'e en yakın havaalanın Ankara'da olması, otası bir tatilci izdihamını önlerken aynı zamanda bu güzel ilçenin doğasının korunmasına da vesile olmuş. Hafta sonları çevre ilçelere düzenlenen yürüyüş turlarıyla iyiden iyiye dikkatleri üzerine çeken Çekerek, ailecek güzel bir bayram tatili geçirmek isteyenlerin rüyalarını süsleyecek.

20 milyon yıldır sizinle.

Başka bir gezegeni anımsatan eşsiz bir kapalı havza: Tuz Gölü

Bir çoğumuz için sofraya tuzundan başka bir şeyi anımsatmayan Tuz Gölü'nün bembeyaz bir tatil cenneti olduğunu biliyor muydunuz? Bu havzada bar ya da

disco yok, sadece huzur var. 20 milyon yıl önce oluşmaya başlamış yal tektonik çukur, tarihle günümüzü adeta tuzdan bir köprüyle birbirine bağlıyor. Civarında herhangi bir pansiyon ya da yerleşim yeri de bulunmayan Tuz Gölü kapalı havzası, bayram tatilini kapı zili duymadan geçirmek isteyen vatandaşların uğrak mekânı olmaya aday.

Uzak taki o köyü keşfedin.

Peri Bacaları'nın gölgesinde gizlenmiş görkemli bir köy: Nevşehir/Topayın

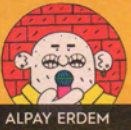
Yerli yabancı birçok turist in ilgi odağı olan Kapadokya bölgesi, bu popülerliğiyle civardaki bazı tatil köylerinin gizli kalmasına sebep olmuş. Bunlardan en önemlisi, Nevşehir il merkezine sadece 50 km uzaklıkta olan Topayın köyü. Nüfusu 74 olan bu köyde neredeyse kuş uçmuyor. Tarım ya da hayvancılık olmadığı için evin dışına pek çıkmayan köy halkı, köyü ziyarette gelen tatilcilere karşı da ilgisiz. "Kimse bana ilişmesin"lik bir bayram tatili arıyorsanız Topayın sizleri bekliyor.

Çözümü sizinbavulunuz@gmail.com adresine gönderenler arasında yapılacak çekilişte kazanana bez çanta, rozet ve kitap hediye...

A black and white portrait of a man with a mustache, wearing a suit and tie. He is looking directly at the camera with a serious expression. The background is dark and out of focus.

YUKARIDAN ASAĞIYA

[illegible]

MATKAP MEVSİMİ

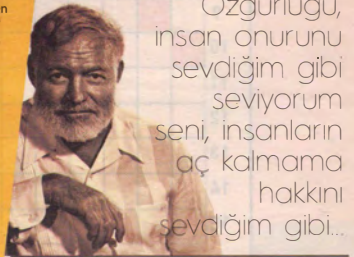
Matkap mevsimi geldi. Şu anda nedeni bilinmez bir şekilde milyonlarca evde milyonlarca erkek, "acaba bir matkap alsam nasıl olur" diye düşünmeye başladı. Şu anda milyonlarca evde milyonlarca erkek, "acaba matkap alsam kullanabilir miyim, darbeli oluyor galiba iyisi, sorarım canım alırken, ayrıca kullanımları nasıl kullanıyor, ben de kullanırım" diye düşünmeye başladı. Şu anda milyonlarca evde milyonlarca erkek, matkapla deleceği yerleri bile hayal etmeye başladı. Eğer evinizde duvara bakan bir erkek varsa, bilin ki matkap hayal ediyor. Ben de o erkeklerden biriyim. Tanrı biliyor ya, her sene bu mevsimler matkap arzusuyla yandım tutuştum. Fakat her sene bunun çlgın bir fikir olduğuna kanaat getirdim. Çünkü eğer matkap kullanırsam, adam'a benzeyebilirdim. Ve eğer adam'a benzersen bir gün gerçekten adam da olabilirdim. Adam olmak benim en istemediğim şey. İstemiyorum adam olmak. Ben çocuksu eğlenceleri seviyorum. Olamam adam. Alamam matkap. Fakat ah şu korkunç mevsimler. Her şeyin bir mevsimi var. Bu mevsim çok fena vurdu matkapı. Bir yandan da matkap'a fazla önem attığımı de fark ettim. Alt tarafı bir matkap olarak düşünmekte yarar var. Ayrıca bir matkap'la adam olacaksam demek ki ben zaten adam'ım. Sadece kendimi kandırıyorum. Yaşadığım bu iş hesaplaşmayı ben ömrümdede yaşamadım. Daha fazla duvara bakmak istemedim ve birkaç gün önce matkapçı'ya koştum. Matkapçı dediğim Bauhaus. Binlerce matkap arasından bir matkap beğendim. Her şey çok çabuk oldu. Kasaya gittim ve şaşpış gibi kasier hanıma "bu matkap duvar deler mi" diye sordum. "İlgilisiniz sorun" dedi. "Haklısınız" dedim. Sanki bana o anda kasier hanım her şeyi bilir gibi gelmişti. "Dur" dedim "hemen sorayım". Matkap reyonuna geri döndüm, matkap ustası, (ne kadar da mutlu bir insandı), "onu değil bunu alın" dedi. "Bu daha güçlü" dedi. "Ayrıca daha ucuz, yalnız uçlarındı değiştirirsiniz, elmas uçlu alırsınız, onlar da üç beş lira bir şey, muntazam delersiniz" dedi. "Ama şimdilik bu uçlarla da delebilirsiniz" dedi. Ağzından bal damlıyor bal. Aldım doğru matkap'ı, geldim eve. Ama nasıl seviyorum. Beş sene de garantisi var. Açtım kutuyu, düğmelerine baktım şöyle bir, uçlardan de çok kullanılmak istediğim taktım, fişe taktım, çalıştırdım boşta, aklım çıktı adeta. Hayatımda ilk kez matkap döndürüyorum. Yapmak istediğim iki şey var; "biri duvara bisiklet asmak, diğeri kafes asmak." Deleceğim yerler belli. Yalnız düğbe ve çengel yok. Ertesi gün nalbur'a gittim. Duvarı deleceğim ucu gösterdim. "Bununla duvar delemeszin" dedi. Dedim "delerim". "Üç kez delersen beş kez delersen, daha da fazla delemeszin" dedi. Dedim "yeter bana beş kez". Zaten beş delik

var kafamda. İkişi bisiklet için, üçü kafesler için. "Kaç Watt senin matkap" dedi. Dedim "710 Watt." "Tam amatör işiyim, ısırın o matkap hemen" dedi. Böyle konuşmuş ağzına vurasım geliyor ama. Sen dübelini ver kardeşim. Böyle birkaç dübel çıkardı ama isteksiz, bir de tırt çengeller çıkarınca dedim "Kalsın, vazgeçtim," "moralim bozuldu" dedim. "Ben otuz beş yıldır bu işi yapıyorum, moralin bozulmasını diye her yeri deler diyeim istiyorsan" dedi. Çıktım oradan katil olmadan. Resmen kafayı yemiş otuz beş yılda demek ki dübel derken, demek ki başka bir sürü şey derken. Eve döndüm, matkap'ımı öyle havaya doğru en düşük devirde döndürüyorum, dalmışım, Özlem'im geldi. "Ne yaptın" dedi. Dedim "ne yapayım, nalbur'a gittim moralimi bozdu" dedim. Olanları anlattım. "O senin matkap'ını kıskanmış" dedi. "Nasıl kıskanmış" dedim. "İnsanların en değer verdikleri şeyleri matkap'tandır" dedi. Dedim "nasıl matkap'tandır." "O senin matkap'ını kötüledikçe kendi matkap'ını yüceltmis, o senin matkap'ının gerçekten kötü olduğuna inanmak istemiş" dedi. "Bak şimdi annemi arayacağım, dinle" dedi. Aradı annesini. "Alpay matkap almış" dedi annesine. Kükredi kayınvalide, "Kimseye vermesin sakın, bak bizim matkap'ı Yusuf ağabey bir aldı, yirmi sene oldu gerivermedi. rospu evladı" dedi. "Bir de unutturmayca çalışıyor" diye de ekledi. Şoke oldum. Ve o an her şeyi anladım. Evet matkap'mış bizim canımız, evet matkap'mış bizim ciğerimiz. Dünyanın en güzel matkap'ı bizimmiş. İnsanın çocuğu gibiymiş. Şimdi seni daha iyi anlıyorum nalbur, şimdi seni daha iyi anlıyorum sevgili kayınvalidem. Neyse, baktım dübelsizim, duvar delmeye de hakikaten mabadam yemedi, ama mutlaka bir şey delmem lazım, eski bir kütüphane gibi bir şey vardı atmak üzere olduğumuz, tuttum onu dedim. Öyle güzel bir delik çıktı ki yemin ediyordum hevesimi aldım. İçimde duvar delmek gibi bir istek de kalmadı. Yani delerim bir ara. Ayakkabı kutusuna kaldırdım matkap'ı. Beş sene de garantisi var.

Beni ona doğru çeken bir şey var! Bu belki de bana gereken şeyin ta kendisi.

Anton Čehov

Özgürlüğü, insan onurunu sevdiğim gibi seviyorum seni, insanların aç kalmama hakkını sevdiğim gibi...

Ernest Hemingway

- İntihay Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özbek
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Barış Ince
- Editöryel Danışman: Haydar Ergülen
- Editörler: Burak Abatay, Mustafa Körmüş
- Sokak Ekibi: Can Binalı Aydın, Onur Tunçay, Selin Kalkan, Merve Bavra, Gizem Çolak, Meral Çınar
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgun.net, bavul@birgun.net
- Kapak İllustrasyonu: Ethem Onur Bilgiç
- Grafik Tasarım: Erdal Bektaş, Barış Can Sarıtaş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@birgun.net - www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Dilligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Baskı: UNİPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadımköy - İstanbul Cad. No:159 Hadımköy Arnavutköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.apa.com.tr
- Genel Dağıtım: DPP (0212) 622 2110
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

sizden
gelen

Kanlı bindallı

A ziziye unutulmuş bir hayat gibidir. Kuzeyinde şaha kalkmış Kargapazarı Dağları'nın gölgesinde ömür boyu yalnızlığa mahkûm olmuş bir köydür. Kimsecikler görmez, kimsecikler bilmez onların burada olduğunu.

Ağaçlar uzun yıllar önce küsmüşdür bu bölgeye. Hepsı bir bir çekip gitmişler, yanlarında, umut dolu şarkıları da alıp götürmüşler. Hâlâ bazı dillere dolalı mırıltılan duyulur nadir güneşli günlerin en ıssız saatlerinde. Bir minik tebeşüm misali yansır bu şarkı suratlarına. Ancak kıskanç rüzgârlar, bu soğuk rüzgârlar, asla tahammül edemezler. Alaycı bir tavrıyla süpürür geçerler bu mütevazı tebeşümü.

Kimse neden başkaldırıyor bu haksızlığa? Çabızlığın ortasındaki anlamsız arayış gibidir bu bekleyiş. Kimler geldi, kimler geçti bu topraklardan ... Nene Hatun'a selam vermedim, Aziziye Teyyarı'nı anmadım ... Hepsinin gözlerinin derinliklerine, en gizemli sırlarını açığa çıkaracak kadar indii bu bakişları. Onları hissetmeleri, onlarla tek kelimeleşip bir paylaşımını olmaları için yalvarıncasına baktık. Hepsı bir sonraki köye varınca unuttu adlarını. Beklediler, her defasında, o ilk sefer gibi içlerindeki ufak kıpırtıyla bir şeyler umdular. Bu sahte inanç, bir tiryakilik gibi ilk günlerinde güven verdi hepsine. Ancak nereden bilebilirlerdi her defasında hezimet izlerinin daha çok işleyeceğini suratlarına.

Bozgunlar bozgunlar... Ardı gelmeyen yenilgilerin insanları... Hiç bilinmeyen, küçük insanların küçük bozgunları...

En azından gökleri vardı onların da. Onlar gibi köylüler ve asilzadeler için hayat bu noktada, sadece bu noktada adıldı ve en azından bu göklere bakmasını biliyorlardı. Çünkü yanlarında bir tek bu kimliğini belli etmeyen saf bir mavilik (aslında çoğu zaman gri) kalmıştı. Usanmadan bakmalar tekrar tekrar. Bir gün, belki çok

yakında, unutulmaz bir melodiyile gökler bizi işaret edecek ve o gün herkes onların da burada olduğunu görecek. Ağaçlar geri dönecek. Bu bereketli topraklar bir gün Karasu ve Pulur Çayı ile dost olacak ve yepyeni hayatlar doğacak. Anadolu'nun karanlığa gömülmüş altın harfleri gün yüzüne çıkarak dört bir yanı aydınlatacak.

Aziziye Köyü, üç gün önce gelen haberte sarsılmaktaydı. Hasan Ali Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç önderliğinde yeni bir proje olan Köy Enstitüleri'nin bir tanesi de yakınlardaki Pulur Köyü'ne açılacaktı. Kimileri için okuma yazma öğrenmek akıl almaz bir fırsattı, kimileri için geleneksel mahremiyeti yıkan vahşi bir kumpas. İkinci duruma inanmaların başında ise Ali Ağa geliyordu. Kendisi köyde en çok sözü geçen adamdı. Elini kaldırmayı köyde uçan çuvalda, her yer bir ölüm sessizliğine büründürdü. "Ne demek kızıl erkekli okul? Atalarımıza ihanet ediyorlar!" gibi nefret dolu haykırımlarla ortalığı bir de o sallıyordu.

Ertesi gün köye, yeni açılacak okulun müdürleri Bay Ahmet Korkut ve Bay Aydın Arıkoğlu teşrif ettiler. Sönük bir karşılamanın ardından çok meydanında, okul hakkında bilgi vermek için masa kurdular. Ertesi hafta Ali Ağa'nın gelini olacak Gülnaz ise yavaş yavaş zayıf adımlarla kalabalığı yarmaya çalışan müdürleri seyrediyordu. Birkaç meraklı köylünün sorularını cevapladıktan sonra araçlarına binip döndüler. Gülnaz onları ufuk çizgisinde kaybolup gidene kadar göz kırpmadan seyretmiş ve aynı mayhoş adımlarla evinin yolunu tutmuştu.

Gün ağarmak üzereydi. Güneş bir gün daha acımıştı bu sefil insanlara ve ukala bir tavrıyla dağların arasından gerekerek yükselmeye başlıyordu. Ortalıkta artan düğün telaşı günden güne köye alışılmadık bir hareketlilik katıyordu. Kumaşlar, geleneksel bindallılar, davullar ve zurnalar şimdiden hazır. Herkese göre bu evlilik

tam yerli yerindeydi, Gülnaz harîc. O bu yöredeki her kadın gibi konuşma hakkı elinden alınmış, sessizliğiyle birilerine bir şeyler anlatmaya çalışıyordu ama nafile... O da bazı çıkarılan kurbanı olarak asla gün yüzü görmeyeceğini bildiği bir hayata adını atmanın getirdiği o ağır yükün altında sadece ufak bir umutla nefes almaya çalışıyor ve bazen de güzel günlerin hayaliyle kendini avutuyordu. O, abaları ve annesi gibi yaşanmamış hayatların başrol oyuncusu olmaksızın; dolu dolu yaşamış bir hayatın bilinmeyen ücra bir köşesi olmayı tercih ediyordu. Ömrü boyunca itaatkârca ezilmiş en insancıl duygularını bile doya doya yaşayamamış, en özgün düşünceleri kendine bile korkudan itiraf edememiş bir kız için Köy Enstitüsü'nde okuma hayali, ayak bileklerini vurulmuş prangaların çok ötesindeydi.

Düğün günü geldi çatı. Sene 1942. Anadolu toprakları, Erzurum'un Pulur Köyü'nde açılacak olan Köy Enstitüsü'ne ilk öğrencilerini alırken, bir genç kızın daha umut dolu hayallerinin aydın bir geleceğin karşısında solup gitmesine şahitlik ediyordu. Bu ilk değildi, son da olmayacaktı. Daha niceleri, gözleri gerçeğe karşılaşmadan, hevesleriyle kendilerini besleyecek, ama sonunda insanın elindeki tek şey olan benlikleri çürüyüp gidecekti. Ciyilecekti nice kadın bindallılar. Belki bir gün, belki çok yakında olan bir gün, Güneş daha Dünya'dan sıkılıp, tıpkı çok güzel ama asla ulaşamayacak bir kadının salına salına, onu izleyen adama açi kettirerek gidişi gibi veda etmeden önce... Belki de kuşlar o alacakaranlık havada siyah bir silüet halinde, hangisinden çıktığı belirsiz son civıllarıyla havada imalı şekillerle süzülmeden önce gelip bulacaklar bu yörenin insanlarını ve bir daha asla unutmayacaklar.

Zeynep Kurbanzade

Yolladığınız öyküleriniz bundan böyle her ay bir yazarımız seçiyor. Önümüzdeki sayı Önder Abay'ın seçeceği öykü yayımlanacaktır. Değerlendirilmesini istediğiniz 3000 vuruş civarı öykülerinizi ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://randevu.org> yazarımız seçsin.

**sizin
bavulunuz**

